

Riaona

**Ma te Kantaningaa te Raoiroi,
te Tangira, ao te Kaotioti:
Beretitenti Gordon B. Hinckley,
iteraniba. 22**

**Karekean te Nano n Titiraki taian Titiraki,
iteraniba. 14**

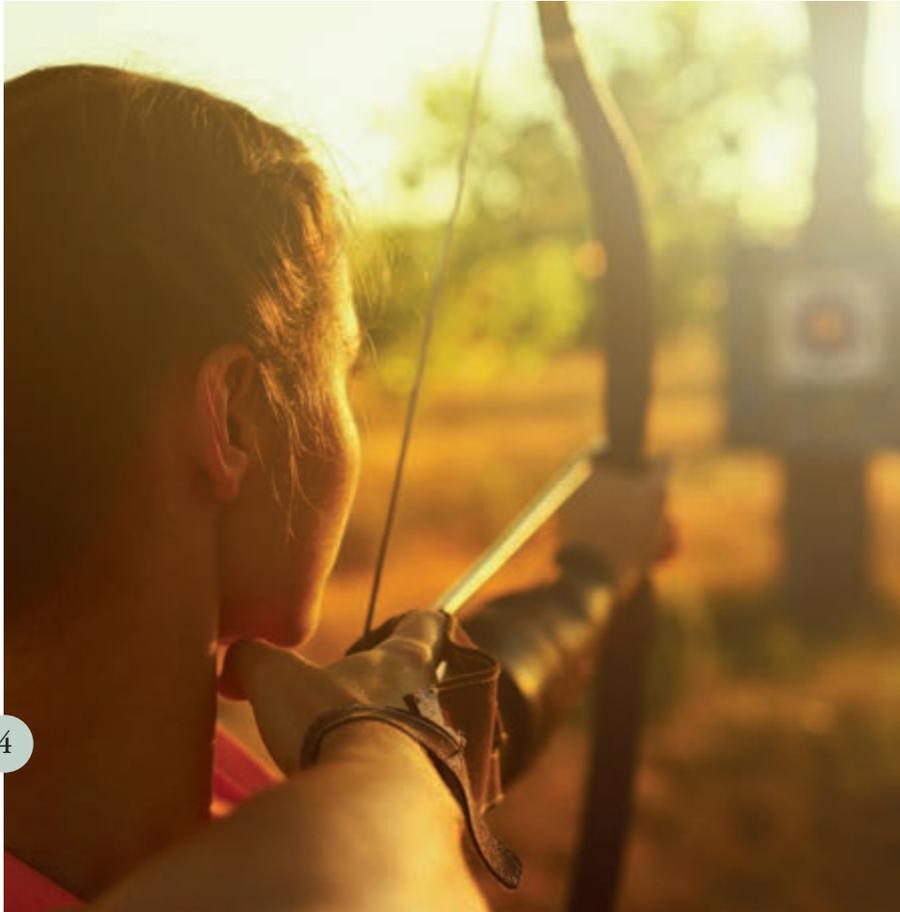
**Doctrine ao Covenants: Te Moantai n
Ataakin te Tama ao te Nati, iteraniba. 16**

**Ngkana ko Tei n Ti Ngkoe, Rineia Bwa
Ko Na Ninikoria, iteraniba. 28**

Taraia te tia rawetamnei ae Ittaki ni boong aika Kaitira George Edward Anderson e rawei tamnein te tai aei n te 1907. E kaota okoron rianakon te bwai aika akea tokia are e kaoti nuakaan ma te buakonikai: te Moan Kaotioti. N te buakonikai ae Tabu nuakaan ma Palmyra, New York, Iotebwa Timiti 14 ana ririki e tataro ni kan ataia bwa e nga te ekaretia ae e na kainna ao e tuangaki ni kawarakina iroun te Atua te Tama ao te Nati.

Tamnei n te kariaia a Kawakinaki iai Rongorongon te Ekaretia

4

TAIAN RONGORONGO

- 4 **Te Rongorongo man te Moan Beretitenti: Kataakin am Kabanea n Tamaroa n Ira te Euangkerio**
Iroun Beretitenti Dieter F. Uchtdorf
- 7 **Rongorongo ni Kakawari n Reirei: Bukin te Bootaki n Aine**

I AON TINANIKUNA
Inanon baana are mai moa: Tamnei iroun George Edward Anderson; te kariaia are Kawakinaki iai Rongorongon te Ekaretia.

TE RONGORONGO AE ONOTI N TE BEEBA NI KAONGORA

- 16 **Koaua man Doctrine ao Covenants ibukin te Tama ao te Nati**
Iroun Norman W. Gardner
Ibukin buan koaua a kaotaki ni Kaokan bwaai, te Doctrine ao Covenants a ibuobuoki ni kamataata ara ataibwai ibukin te Tama ao te Nati.
- 22 **Gordon B. Hinckely: Te Burabeti n Onimaki ao ni Mamata**
Iroun Andrew D. Olsen
Bon te ka-15 ni Beretitenti n te Ekaretia, Gordon B. Hincley e kairiiri ma te aro ni kakairi n onimaki ae kororaoui, te tangira, ao te mamata ibukin te tai are na roko.

- 28 **Te Ninikoria N Ara Koaua Iroun te Tia Kamaiu**
Iroun Unimwaane Christoffel Golden
Taai ni kaangaanga bon ngaia ae na kairi nanora bwa antai ngaira.
- 34 **Ma ake Ko langoi, Ko na Ataia**
Iroun Unimwaane Gary E. Stevenson
Te Ota ni koaua e na roko rinanon ataakin onimakinan te kamatebwai ao te tataro, katabeakim ni beku, ao kakoauan te Uea.

TAABO NI MWAKURI

- 8 **Te Boki ibukin te Maungatabu n Okitobwa 2016**
- 10 **Tera Ae Ti Kakoaua: Ti kakoaua bwa te Ekaretia e na kaona te Aonnaba**
- 12 **Mweengara, Ara utu: I Tangiria ni Maeka ma Ngkoe n aki Toki!**
Iroun Leongina Adames de Ubri
- 14 **Anga Reirei n Ana Kawai te Tia Kamaiu: Titiraki iaon ara Titiraki ni Maroroo**
Iroun Ted Barnes
- 40 **Bwanaaia Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira**
- 80 **Ni Karokoa Ti A Manga Kaitiboaki: Te Keiti ibukin te Burabeti ae Maiu**
Iroun Beretitenti Hugh B. Brown

44

44 Reirei ni Burabeti ni Kororaoin te Onimaki

Iroun Unimwaane C. Scott Grow
Taian babaire ao motinano ake ko karaoi ngkai a kona ni buokiko n tiku ni kakaonimaki n taai aika a na roko.

Taraia ngkana ko kona ni kunea te Riaona ae karabaaki n te beeba aei. Katautau: Ko katorobubua n tataro ia?

58

50 Botoniango ibukin te Miutuo 2017: Iakobo 1:5-6

Iroun Stephen W. Owen ao Bonnie L. Oscarson.

53 Boutita: Bubuti

54 Berita aika Nimaua n te Tataro
Iroun Carlisa Crama
Te Tataro bon te kawai riki ni marooro ma Tamara are i Karawa. Aikai tabeua kakabwaia aika e karokoi.

56 Nimaua Aanga ni Bubuti Ngkana a Namakinaki Tataro bwa a aki Kaekaaki

Iroun Margaret Willden
E kona ni kaangaanga ngkana a aki kaekaaki ara tataro, ma tabeua titiraki a kona ni buokiko ni iangoi bwaai n te kawai ae boou.

58 Boto ni lango n te Anene Ibukin te Iwawaki: Butia te Atua

Iroun Nik Day

61 Reirei iaon te reirei: Iakobo 1:5-6.

62 Taian tai n te Tiretio
Iroun Hollie Megan Laura Hunter
N taai n aron aikai, karawa e aki rangin raroa nako.

63 Ara Tabo

64 Kaeka mairouia Taan Kairiiri n te Ekaretia: Ko na kanga n tibwaua te Euangkerio
Iroun Unimwaane M. Russell Ballard

65 Nakon Raoi te lango
Ko kunea bwa e kaangaanga kabwaraan aia bure aomata tabeman? Ko ikakorakora ma namakinan te bwarannano?

76

66 Te Tiaata ibukin warekan Rongorongon te Ekaretia: Kaokan Bwaa

69 Kaeka mairoun te Abotoro: E na kaekai au tataro n taainako Tamau are i Karawa?
Iroun Unimwaane Dallin H. Oaks

70 Ara Iteraniba

71 Te Boki iaoni Nena
Iroun Unimwane Walter F. González
Kakaeaakin te boki ae tamaroa bwa N na warekia, I kunea Ana Boki Moomon ao e bita maiu.

72 Min-Jun Iai Kakawakina
Iroun Kelly Hunshaker
E kangaa Min-Jun n rinako n te umwantabu ngke e barekareka ao ni mwaimwai rabwatana?

74 Tai mwanginga n tataro ibukin Erik
Iroun Julie Cornelius-Huang
E nanokawaki Kari bwa e aki kani manga nako n taromauri mwana, ma e reiakina te reirei ae bongana ibukin te tataro.

76 Karakinan Iesu: E Tangirai Iesu
Iroun Kim Webb Reid

79 Te Iteraniba ae e na Karanaki: Ngai Natia Kaaro i Karawa

Ana Maekatiin ibukin te Aonaaba Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukia Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira ae koreaki n te taetae ni Kiribati

Te Moan Beretitenti: Thomas S. Monson, Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman:

Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund

Eteta: Joseph W. Sitati

Tia Ibuobuoki n Eteta: Randall K. Bennett, Carol F. McConkie

Taan Ibuobuoki: Brian K. Ashton, Jean B. Bingham, LeGrand R. Curtis Jr., Christoffel Golden, Douglas D. Holmes, Erich W. Kopischke, Larry R. Lawrence, Carole M. Stephens

Manatia n Tarekita: Peter F. Evans

Tarekita n Ware: Allan R. Loyborg

Manatia ni Bitinini: Garff Cannon

Manatia n Eteta: Adam C. Olson

Kaومان ni Manatia n Eteta: Ryan Carr

Kaومان n Tia Ibuobuoki ni Boreeti: Megan Seitz

Koroboki ao te Tiim n Tiribure: Bethany Bartholomew, Brittany Beattie, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garrett H. Garff, LaRene Porter Gaunt, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Anne Selu, Marissa Widdison

Manatia n Tarekita ni Korobanna: J. Scott Knudsen

Tarekita ni Korobanna: Tadd R. Peterson

Tiim ni Korobanna: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, David Green, Colleen Hincley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Rachel Smith, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Intellectual Property Coordinator: Collette Nebeker Aune

Manatia ni Karaobwai: Jane Ann Peters

Tiim ni Karaobwai: Glen Adair, Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty, Derek Richardson

Imwaain te Marooro: Joshua Dennis, Ammon Harris

Tarekita ni Boreeti: Steven T. Lewis

Tarekita n Tibwatibwa: Troy K. Vellinga

Ibukin kabwakamwane ao boon taian Maekatiin i tinanikun Amerika ao Kanata, taraa te kabanea ni iteraniba n ana tabo te rongorongoro ke kawara ana tabo n tibwatibwa am Ekaretia i aon abam. Ma tiaki ti ngaia ma ibukin titiraki ni kaeti ma Boon te Maekatiin i aon Kiribati, kawara, tareboon ke koroboki nakon Biramina Toromon Tareboon (Tarawa) (686) 21-602 Baekiti (Fax): (686) 22-462, Atureeti: P.O. Box 278 Bikenibeu, Tarawa, Kiribati. Te mwane ae e na kakabwakaaki ibukin boon te maekatiin bon 50 te tianti n (teuana te kaobi).

Kanakoi bwaai aika a na boretiaki ao titiraki nakon aonrain n te liahona.lds.org; ni meerinna nakon te *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA; ke i-meeri nakon: liahona@ldschurch.org.

Te *Riaona* (nanon te taeka aei n ana Boki Moomon te "kambwati" ke te "tia kaota te kawai") e boretiaki te Maekatiin n te Aonaaba n te taetae n Aitian, Aitirantika, Angkare, Armenia, Arobania, Baorokaeria, Biiti, Binran, Bislama, Booran, Botukare, Buranti, Engiran, Etitonia, Greek, Intontia, Itare, Kamboria, Kiribati, Korea, Korotian, Kuebuano, Malagasy, Matiare, Mongolian, Naetaraen, Noueei, Rativia, Rituana, Roumania, Rutia, Swahili, Taai, Taiti, Takaroko, Tamoo, Tenimwake, Tiabaan, Tiaina, Tiaman, Tibeen, Tiekoo, Tirowenia (Slovenia), Tiwiten, Tonga, Ukureinia, Urdu, ao Vietemaem. (A kakaokoro tain taian taetae nako.)

© 2017 man Intellectual Reserve Inc., A kawakinaki inaomata ni Kabane Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukia aika Itiaki ni Boong aika Kaitira. E boretiaki n te U.S.A.

Te Kariaia ibukin anaan te Rongorongoro: Man ae kamataatai ikai, bwa anne e kaewei bwaai man te Riaona ibukin kabonganana irouna, ma man aki karekemwane iai (ni ikotaki ma wewete n te Ekaretia). Te kariaiakaki e kona n anaki. Tamnei ibukin Bwaai n reirei aki kona ni kaobiaki ngkana iai totoko aika kaotaki ni banna ni korotamnei. Titiraki ibukin te kariaia a riai ni kanakoaki nakon te Intellectual Office, 50 E. North Temple St., FL 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; email: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

January 2017 Vol. 20 No. 1 (USPS 311-480) LIAHONA Kiribati, (ISSN 1096-5130), is published four times a year (January, April, July, and Okitobwa) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address *must* be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, P.O. Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Iango Ibukin Bootakin te Utu n te Tairiki

Te Rongorongoro aei iai inanona taeka ao waaki ni kakukurei ake a kona ni kabonganaaki ibukin bootakin te utu n te tairiki. Aikai uoua katooto.

"Ninikoria n Ara Kakoaua iroun te

Tia Kamaiu," iteraniba 28: Unimwaane

Golden e maroroakina arora n tatabemaniira ni kaitara te kaangaanga ao taai aika a tamaroa inanon maiura. Ko kona ni karaoa te kaotioti iaon aro ake a kaitarai kain te utu ma babaire ni kakaewenako. Te katooto, ko kona ni kataneiai n taekina ae l aki nakon raom n reirei are e na babakanikawaia am bwai n reirei ke n tuanga raoraom bwa e na kabonganai taeka aika itiaki.

Maroroakina arom ni kona ni katauraoni ni karikirakea am koaua ae matoatoa iroun te Tia Kamaiu imwain ae a kaoti aro akanne.

"E kona ni kaekai au tataro n tainako

Tamau are i Karawa?" iteraniba 69: Ko

kanga n tia n noora kaekaakin am tataro? Ko na bae n tibwai bwaai ake ko rinanona ae kaineti ma kaekaakin am tataro iroun te Uea, ngkana a kaekaaki n te kawai ae aki kantaningaaki ke ae kantaningaaki. Iango ni kaungai ngkami imarenami bwa kam na koreia n ami tienoo kawai ake e kaekaaki iai ami tataro iroun te Uea ao ni kakabwaiako.

KAETANA

Te rongorongoro inanon te beebwa ni kaungora n Okitobwa 2016 e kairua n aron are e koreaki bwa Rosemary M. Wixom ngaia are e korea "Bwaai aika a tangiraki ibukin te Kamatebwai." Ni kaetana ao e koreia Rosemary Thackeray.

ATUUN RONGORONGO N TE BEEBA NI KAONGORA AEI

Nambwa a tei ibukin te moan iteraniba n te beeba ni kaungora.

Ana Boki Moomon, 71

Berita aika Tabu, 44

Bootaki n Aine, 7

Burabeti, 22, 80

Doctrine ao Covenants,

16, 66

Iesu Kristo, 4, 16, 28, 34,

70, 76

Iotebwa Timiti, 10, 16, 28,

34, 66, 71, 80

Kabwarabure, 54, 65

Kakawaki, 43, 44

Kamatebwaian booki aika a tabu, 34, 43, 66, 71

Kaokan Bwai, 16, 66

Koaua, 22, 28, 44, 64

Koanoina, 40

Ongotaeka, 44, 61

Raoi, 54, 62

Rawawata, 65

Rinerine, 44, 74

Rongorongon te

Ekaretia, 10, 16, 28, 34,

66

Rongorongon te utu,

41, 63

Taian Atua, 16

Taian Tembora, 12, 22,

44, 62, 63, 70

Taian titiraki, 14, 56, 58

Taian Tua, 4, 28, 76

Tamnei aika Tangako, 44

Tataro, 34, 42, 50, 53, 54,

56, 58, 61, 71, 74

Taun Temanna, 72

Te Kauaoki, 10

Te Mwakuri ni Mitinare,

10, 34, 63, 64, 71

Te Onimaki, 12, 22, 34,

44, 50, 53, 58, 61, 72, 80

Te Tamnei ae Raoiroi, 42,

54, 62, 64, 74

Te Tangira, 4, 22, 76

Utu ae akea Tokina, 12,

41, 44, 63, 79

**Iroun Beretitenti
Dieter F. Uchtdorf**

Te Kauoman ni Kauntiran
te Moan Beretitentii

Uarokoan

KATEKEAN TE TAAKETE

Ntai ae aki maan nako, I matakuaikiniia kurubu n aomata aika a kataneiai ni mwakurian te kainikatebe. Man matakuaikinana, e roko ni mataata nako iu bwa ngkana ko bon tangiria n rabwakau raoi mwakurian te kainikatebe ma kanoan te katebe, e na anaa te tai ao te kataneiai iaona.

I aki iangoia bwa ko konaa ni karikirakea arom n riki bwa te tia katebe ae nakoraoi man katebean te o ae akea kanoana ao ni kanakoi ngkanne taian taakete n raauini tenaan kanoa ni katebe. Ko riai n reiakina te atatai ni ukora te taakete ao katekean nukan te taakete.

Te Taakete ae Mwaakenaki

Katebe moa ao ni kaotinaoia te taakete imwiina are e na riai n taraa n tei ni baba teutana, ma n tabetai ngaira i bon iroua ti tarai tamnein aroaro akanne inanon tabeua riki oin waakin te maiu.

N aron katabeara kain te Ekaretia, ti karaoi bwaai ake a kakaraoaki n te namakin are akea nanona ni boutoka nakon ana buroukuraam te euangkerio, tabeka ake ana taekinaki, ao riki tuua are a taraa ni kakaongora, ni kakawaki, ke ni kakukurei nakoira. Ti kaririaki ni kanakoi ara taakete n raauiniia, n anganiira bwa ti na kakoaua uarokoan ana taakete te euangkerio.

Aio e bebete karaoana.

Rinanon rongorongon te aonaaba ti a tia ni karekei tamaroan reirei ao te kairi mairoun ana burabeti te Atua. Ti karekei naba kairiiri ao tamaroan kamataata man booki aika boreetiaki, aeniboki, ao ana boki ni kairi te Ekaretia. E kona ni bebete rinean ara atuu ae mamate nanora iai n te euangkerio, korea matan te kao-mwaane n rauniia, ao ni baireia bwa ti na kinaa kakawakin mwakoron te euangkerio.

E kamataata te Tia Kamaiu

Aio tiaki te kaangaanga ae onoti n ara bong. N taai ake ngkoa, taan kairiiri n te aro a kabanei aia tai ae korakora ni babairei booki, karinani n aroia, ao ni maroroakin babaire bwa e ngaa mai buakon teubua tuua are te moan kakawaki.

N te bongina kurubu ake taan reiakina taekan te aro a kataia ni kairekerekea te Tia Kamaiu nakon mwaitin te aki boraai ao te kauntaeka. A titiraki Nakoina n anga te iango iaon taekan iangoan tabeka bwa a ngaa tabeua aika kariaia.

“Te tia Reirei,” a titiraki Nakoina, “tera te tua ae korakora i buakon taian tua?”

Ti bane n ataia bwa e kanga Iesu ni kaeka: “Ko na tangira Iehova ae Atuam n nanom ni kabanea, ao n tamneim ni kabanea, ao ni wanawanam ni kabanea.

“Aio te moan ao te tua ae e korakora.

“Ao ai aron naba are te kauoua, Ko na tangira raom n ai aron tangiram i bon iroum.

“E bane te tua aika uoua aikai n tauraki ni kabane ma aia taeka burabeti.”¹

Taiaoka taraa te kabanea n tiententi: “E bane te tua aika uoua aikai n tauraki ni *kabane* ma aia taeka burabeti.”

Te Tia Kamaiu e aki ti kaota nakoira te taakete, ma E kinai naba matan te kao-mwane.

Teken te Taakete

N aroia kaain te Ekaretia, ti karaoa ara berita ni katoka iaora aran Iesu Kristo. N te oota ni mwakoron te berita ae tabu aei bon te oota are ti na keiaki n reiakina taekan te Atua, n Tangiriia, ni karikirakea ara onimaki Irouna, ni Karinea, n nakonako ni Kawaina, ao teimatooa n riki bwa te tia kakoaua Ibukina.

Ti na reiakina riki taekan te Atua ao n namakina Ana tangira ibukira, n ataakin riki a na anga karea Iesu Kristo ae akea tiana bon ana bwaintangira te Atua ae akea tokina. Ao ana tangira te

Atua e kaungaira nakon kabonganaan te kawai ae eti n rairannano, are e na kairiira nakon te kakai ni kabwarabure. Mwakuriana aio e anganiira karekean korakoror te tangira ao te nanoanga nakoia koraki ake a katobibiira. Ti na reiakinna bwa ti aonga noora riki are ti kantaningaia. Ti na totokoi kariiri nakon te bukibuki ke motikan taekaia tabeman man aia bure, kaairua, te kauntaeka ibukin te kaetieti, te uneaki ibukin te aro, kain te aba, ke karan te kun.

Ti na iangoia aomata ni kabane ake ti boo ma ngaiia n riki bwa natin Tamara are i Karawa—mwanera ke tarira.

Ti na anga baira nakoia tabeman inanon te oota ao te tangira—riki koraki ake a na aki bebete te tangira nakoia. Ti na tang ma ake a tang ao ni karau nanoia ake a kainnanao karauan nanoia.²

Ao ti na ataia bwa bon akea te kainnanao ibukira n namakina rakan

te korakai ngkana ti aki kona ni karaoa te babaire.

Te kauoua n tua are e korakora bon te taakete. Iacon tuua aika uoua aikai a tauraki ni kabane tuua ao aia taeka burabeti.³ Ngke ti kariaia aio, ni kabane bwaai tabeua a na riki n oota ni kaeti nakon oin kakawakiiia.

Ngkana ara moan taratara, ara iango, ao ara mwakuri a boboto

iaon karikirakean ara tangira ibukin Mimitongin te Atua ao karaababaan nanora nakoia tabeman, ti na kona n ataia bwa ti a tia ni kunea te taakete ae eti ao uarokoan matan te kao-mwaane—n riki bwa ana reirei Iesu Kristo ae koaua. ■

BWAAI AIKA A NA TARAARI

1. Mataio 22:36–40
2. Tara Motiaea 18:9
3. Tara Mataio 22:40.

REIREI MAN TE RONGORONGO AEI

I mwain tibwauan te rongorongorongi aei, kam kona n anenea “Our Savior’s Love” (*Boki n Anene*, nambwa. 113) Ngkane iangoia ni kaungaiia naake ko kawariia ni iangoa te “moan bwai ake a kakawaki” inanon oin maiuia. Kam kona ni maroroakin kawai ni kakoaua bwa tuua ake a korakora ake uoua—n “tangira lehova ae Atua” ao n “tangira raom n ai aron tangiram i bon iroum” (taraa Mataio 22:37, 39)—a kawakinaki aia mwakuri n taainako. Kam riai naba n tibwauai kawai aika onoti are kam a tia n katuruturu oin maiumi iaon Kristo ao n tibwauai ami koaua bwa e kanga n tia ni kareke te kakabwai nakoimi.

E Kona te Moangare n Riki Bwa te Bwai ae Kainnanoaki (ni karaoa te aomata temanna bwa e na kukurei)

Ekunei uoua kouru Beretitenti Uchtdorf aika ti riai ni karekei ibukin ara mwakuri: tangira te Atua ao tangirii raora nako. Ma n tabetai e aki ti bebete tangirakiia tabeman. Rinanon maium, e na iai taai ae ko na kunea bwa e kaangaanga te reitaki ma tabeman—tao e na iai ae a tia ni kamarakiko ke n tia ni karekea te tai ae kaangaanga n reitaki ke ni mwakuri n te kawai n iraora ao n reitaki ma temanna. N taai aikai, kataia n uringa te tangira ae ko a tia n namakinna mairouia raoraom, utu, te Tama are i Karawa, ao Iesu Kristo. Uringa te kimwareirei ae ko namakinna n taian kaangaanga aikanne ao kataia n iangoia ngkana a tia ni kabane ni karekea namakinan te tangira anne. Uringnga bwa aomata ni kabane bon natin te Atua te aine ke te mwaane ao e bon tau ni karekea Ana ao am tangira.

Iangoa te aomata ae onoti inanon maium ae iai am kaangaanga ma ngaia. Kariniia n am tataro ao tuanga te Tama are i Karawa bwa e na buokiko n namakina ae raoiroi ibukiia. Ko na waekoa ni moanna n noriia bwa E kanga ni karaoa: ngkai temanna Ana ataei ae tau ni karekea te tangira.

Imwiin ae ko tia n tataro, karaoa te bwai ae tamaroa ibukiia! Tao ko na kaoia nakon te Bootaki ni kakukurei ke te nako ni kamangngang ma raoraom. Tuangiiia bwa ko na buokiiia n aia bwai n reirei. Riki n ti kangai “mauri” ao matangare nakoia. Bwaa i aika uarereke a kona ni karika te kaokoro ae bubura . . . ni maium ni kauoua!

ATAEI

Matan te Kao-mwaane!

Beretitenti Uchtdorf e taku bwa te euangkerio ai aron kataneiaan te taakete. Ti riai ni uaiakinakaraoan te kabanea n tamaroa ae moan te kakawaki. Te moa ni kakawaki n tua bon tangiran te Atua ao tangiraia raora. Ngkana ti katuruturu iaon bwaai aika uoua aikai, ti konaa n teke ara takete n tainako are matan te kao-mwaane!

Korea te kanoa ni katebe inanon te taakete are e na buokiira ni kaota ara tangira ibukin te Atua ao tabeman. Korea X n riaon te taakete are tiaki bwaai aika tamaroa ni karaoaki.

TIBWAI AM TAOREE

IRAEA TE KANREE

NAKON TE TAROMAURI

WETEA TEMANNA N ARANA AE E NA UN IAI

KARAOA AM TATARO

ANGA TE IRABWATI NAKON TEMANNA

UN MA TARIM AO MWAANEM

Bonganan te Bootaki n Aine

*Tataromwaaka ni kamatebwaia
te bwai n reirei aei ao ni ukora
bukin te kairi n ataia bwa tera
ae ko na tibwaia.*

Bonganan te Bootaki n Aine e na “katauraoiia aine ibukin te kakabwaia ae akea tokina,” e taku Linda K. Burton, te Beretitenti ni Kabuta n te Bootaki n Aine.¹ Bon rinanon te onimaki, utu, ao buoka are ti kabaeaki inanon ara “itera ae kakawaki inanon te mwakuri.”²

Te Bootaki n Aine “bon te mwakuri n rabwata ao n tamnei,” e taku Carole M. Stephens, te Moan Kauntira n te Beretitenti ni Kabuta n te Bootaki n Aine. “Anne bon tabeia aine ae a karaoia n ana bong te Tia Kamaiu, ao anne are ti reitinako ni karaoia.”³

N noran ainen Tamaria ietan te mwanibwa, are e kitana ana bwaata n ran ni biri n tuangiia tabeman bwa Iesu bon te burabeti (taraa Ioane 4:6–42), ke nakon Boibe, are e kukurei ni beku ibukiia tabeman inanon maiuna (taraa I Rom 16:1–2), ti

noori aia banna aine n ana tai te Tia Kamaiu ake a kakaonimaki n tibangaia n roko nakon Kristo. Bon Ngaia are e kauka te kawai nakon te maiu akea tokina (taraa Ioane 3:16).

Ngkana ti tanrikaki n taraiia tarira ake bwaionia i Nauvoo, Illinois, ake a ikotia ni mweengan Sarah Kimball n te 1842 ni katea oin aia bootaki, ti noora ana babaire te Atua n uotaarake te Bootaki n Aine ni waaki ao n ririmwiin reirein te nakoanibonga. Imwiin Eliza R. Snow e korea te tua, ao te Burabeti Iotebwa Timiti e rinanoi. E ataia bwa te Ekaretia e tuai barongaaki ni bwanin ni karokoa are a bwarongaaki aine. E taku bwa te Uea e kariaia aia anga karea ma iai riki te bwai ae tamaroa. “N na bwarongaiia aine iaan te nakoanibonga n aron

bwarongakinnaba te nakoanibonga,” e taku.⁴

“Te Bootaki n Aine tiaki ti kurubu n aine teuana ni kataia ni karaoa te tamaroa n te aonaba. E bon kaokoro. Bon te ‘bwai teuana ae tamaroa’ ibukina bwa e barongaaki iaan mwaakan te nakoanibonga. Barongakinae bon riai kawaina n ana mwakuri te Atua aika tuai tia iaon te aba.”⁵

Rakan riki Booki aika Tabu ao Rongorongoia

Doctrine ao Covenants 25:2–3, 10; 88:73; reliefsociety.lds.org

BWAAI AIKA A NA TARAAKI

1. Linda K. Burton, i Sarah Jane Weaver, “Relief Society Celebrates Birthday and More Maati 17,” *Church News*, Maati 13, 2015, news.lds.org.
2. Linda K. Burton, in Weaver, “Relief Society Celebrates Birthday.”
3. Carole M. Stephens, in Weaver, “Relief Society Celebrates Birthday.”
4. Iotebwa Timiti, n *Naati Aine n Abanueau: Rongorongon ao Ana Mwakuri te Botaki n Aine* (2011), 11–12.
5. *Naati Aine n Abanueau*, 16.

Onimaki,
Utu,
Buoka

langoa Aio

E kanga
te Bootaki
n Aine ni
buokiia aine
ni kakoroa
nanon te
katabeaki
mairoun
Tamara i
Karawa
ibukiia ao ni
kairiia nakon
te maiu akea
tokina?

TE BOKI IBUKIN TE MAUNGATABU N OKITOBWA 2016

Tera are I a tia n taekinna Ngai te Uea, ao I bon taekinna, . . . ngkana boni man bwanaau ke man bwanaaia Au toro, bon tii te arona (D&C 1:38).

Ngkai ko a manga rinanon te maungatabu ni kabuta ibukin Okitobwa 2016, ko kona ni kabonganai iteraniba aikai (ao Booki ni maungatabu ibukin rongorongo n taai aika a na roko) ni buokiko ni kamatebwai ao ni kamwakuri aia reirei burabeti aika a tibwa tia n nako ao abotoro aika a maiu ao tabeman taan kairiiri n te Ekaretia.

KAKAONGORAN TAIAN TUA

Te Rairannano Bon ana Bwaintanigira te Atua Nakoira

Teuana te taeka are ti ongongo ni katoabong bwa ana tangira te Atua ‘akea tiana.’ N aron iangoana bwa e bon koaua, ngkai kabwarabwaraan ana tangira te Atua *akea tiana* n aki nooraki ni Koroboki aika a tabu. . . .

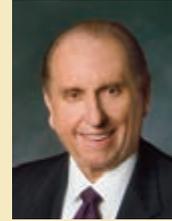
“Te Atua e tangirira n taainako, ma E aki kona ni kamaiuira n ara bure. Uringa ana taeka Amureki nakon Teeterom bwa te Tia Kamaiu e aki kona ni kamaiuia Ana aomata *inanon* aia bure ma *man* aia bure, bukina ngkai ma te bure ao ti aki itiaki ao ‘akea te bwai ae bareka ae kona ni karekea uean karawa’ [Aramwa 11:37] ke ni maeka imatan te Atua. . . .

“Man ana Boki Moomon ti reiakina nanon korakain Kristo—kaotan korakoran Ana tangira—bwa e na ‘kamwakura te nanoanga, are e na riaon te momotiraoui, ma ni karekea te anga nakoia aomata are a na kona ni karekea te onimaki nakon te rairannano’ [Aramwa 34:15]. . . .

“Te rairannano, bon, Ana bwaintangira nakoira, are e kabooaki n ae moan te≈kakaawaki.”

Unimwaane D. Todd Christofferson man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, “Kam Maeka n Tangirau,” *Riaona*, Nobembwa 2016, 48.

TE BERITA MAN TE TAETAETAE NI BURABETI

TE BABAIRE NI KAMAIU

“E bon kakaawaki n te babaire ni [kamaiu] ara tia kamaiu, Iesu Kristo. N akean ana anganano ni kamaiu, ni kabane aomata a na bane ni bua n tamneia. E bon aki tau, e ngae n anne, tii kakoauana ao Ana mition. Ti riai ni mwakuri ao n reirei, ni kakaie ao n tataro, n rairananora ao ni kekeiaki. Ti riai n ataa ana tua te Atua ao ni maiuakin. Ti riai ni karekei Ana otenanti ni kamaiu. Ti man karaoan aei ti na karekea te kukurei ae koaua ae akea tokina.

“Ti kakabwaiaki ni *karekea* te koaua. Iai tibwangara n *tibwa* te koaua. Ti na *maiuakina* te koaua, bwa ti na kona ni karekei ni kabane ake e katauraoui ibukira ni kabane Tamara. Bwaai ni kabane ake e karaoui bon ibukira. E katanoata te Atua, bwa aio au mwakuri ao mimitongiu e na uota te aki mamate ao te maiu are akea tokina nakoia aomata (Moses 1:39).

“Mai kabin nanou ao au nanorinano ni kabane, I kakoaua te bwaintangira ae korakora are bon ana babaire Tamara ibukira. Bon teuana te kawai ae kororaoui nakon te rau ao te kukurei n te aonaaba aei ao ae e na roko.”

Beretitenti Thomas S. Monson, “Te Kawai ae Kororaoui nakon te Kukurei,” *Riaona*, Nobembwa 2016, 80–81.

Ana Mwakuri ni Kamaiu Kristo ae Akea Tiana

“Te Tia Kamaiu, Mataniwiia Taan Kamarurung, iai te mwaaka ni biti nanora ao n anganiira kabebetean rawawatara ae matoa are a riki man oin ara bure. . . .

“ . . . [E] kona ni kakorakoraira ngkana ti taneiai ni maraki are e roko man aia mwakuri tabeman aika aki raoiroi. . . .

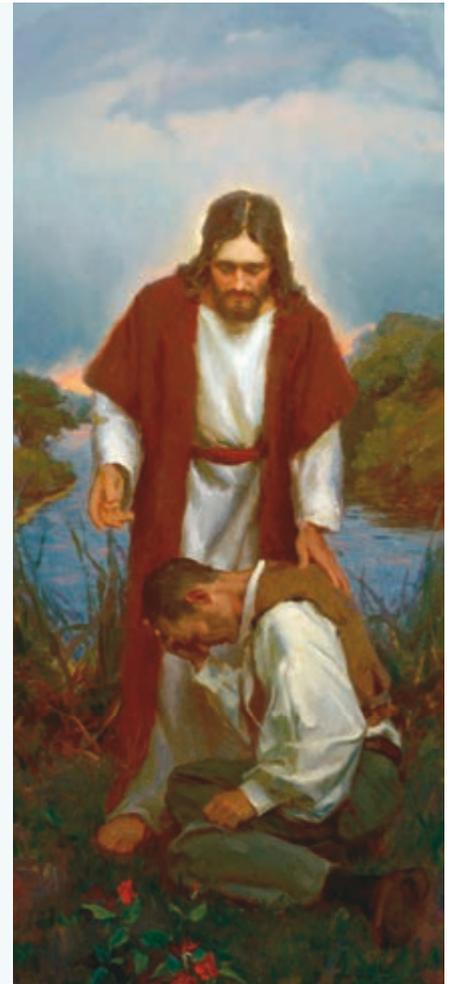
“ . . . [E] kona ni kamweraoira ao ni kateimatoira ngkana ti taneiai ni maraki ‘kakoauana n te maiu ae mamate,’ n aron urubwain te aba, aorakin te iango, aoraki, aoraki aika wene ni maan, ao te mate. . . .

“Te Tia Kamaiu e [taku]: . . .

“ . . . Ngkana kam kawarai ao e na reke iroumi te maiu are akea tokina.

Nooria, e aroraki baiu ae nanoanga nakoimi, ao ane e roko . . . ao N na buti-mwaia’ 3 Nibwaai 9:14.”

Carole M. Stephens, te Moan Kauntira n te Beretitenti ni Kabuta n te Bootaki n Aine, “Mataniwiia Taan Kamarurung,” *Riaona*, Nobembwa 2016, 10, 11, 12.

TE MWAACA NI BITAKI, IROUN MICHAEL T. MALIM

“Bwaai ake a kaitara Kristo ke Ana reirei e na uruana kimwareireira.”

Beretitenti Russell M. Nelson, Beretitenti n te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, “Te Kimwareirei ao Kamaiuan te Tamnei,” *Liahona*, Nobembwa 2016, 84.

Warekia, matakū, ke kakauongo nakon taian maroro n te maungatabu ni kabuta, nakon conference.lds.org.

Nakomai, Iriirai

Tabeman taan taetae a kaungaira bwa ti na karikirakei anua n ai aron Kristo ao n uringa te Tia Kamaiu ngkai ti nebonebo n te Tabati. Kabongana te rongorongō ibukin Nobembwa 2016 ke nakon conference.lds.org ni wareki bwaai ake a taekin.

- N na kanga ni maiuakina te tangira ni Kiritian ao te mwakuri n ibuobuoki? —Taraa Robert D. Hales, “‘Nakomai, Iriirai’ ni Mwakuri inanon te Tangira ni Kiritian ao te Ibuobuoki,” 22.
- N na kanga n riki bwa te tia reirei n te mweenga ae tamaroa? —Taraa Jeffrey R. Holland, “Taan Tei nakon te Ekaretia,” 61.
- N na kanga ni karikirakea te nebonebo ae koaua ao ae e nako man te nano n te bong ae te Tabati? —Taraa Dean M. Davies, “Te Kakabwaia are E Roko Nakoira Ngkana Ti Taromauria Tamara are i Karawa,” 93.
- N na kanga ni karaoa kanakin te toa bwa e na bongana riki? —Taraa Peter F. Meurs, “E Kona te Toa Ni Buokiira n Riki ni Mimitong,” 85.

TI KAKOAU TE EKARETIA BWA E NA KAONA TE AONAABA

Bon tii onoman kain te Ekaretia ngke e kateaki n 1830 n te taaun ae tuakarako i New York, USA. Mai ikanne ao e rikirake mwaitiia kain te Ekaretia n raka iaon 15.5 te mirion kaaina ma uoote ao mwaanga n aba aika e raka iaon 150. Te rikirake aei bon kakoroan nanon te taetae ni burabeti are e taekinaki n te O Tetemanti are te Ekaretia e na butanako ao e na kaona te aonaaba ae bwanin (taraa Taniera 2:31–45). Te Ekaretia—abanuean te Atua iaon te aba—e kabwarabwaraaki bwa te atibu “e tataki man te maunga n ae akea naba bai” (Taniera 2:45), ni kaotia bwa e mimitong, e aki karaoaki iroun te aomata, te mwakuri.

E ngae ngkana ana mwakuri te Ekaretia e na kaona te aonaaba, kaina a teimatoa ni karako. Nibwaai e a kaman noora aei ao e koreia ni kanoan ara bong, “I noora naba ana ekaretia Ana Tiibu te Teei te Atua, aika a karako” ibukin korakoror kammairan te kabekaa are I a tia n nooria (1 Nibwaai 14:12). Ngkai e a uakaan Manga Kauaokin Iesu Kristo, te aonaaba e na rikirake riki n rang buakaka, ao “e na bon kerikaaki kinakina ngkana ngkoe ana aomata ae Itiaki ni Boong aika Kaitira.”¹

Ma Nibwaai e a kaman noora naba “ana ekaretia te Tiibu te Teei, aika

bon ana aomata te Atua aika a itiaki, aika a mena naba iaon te aonaaba” (1 Nibwaai 14:12). Uoote ao mwaanga a kona n nooraki ni kabuta te aonaaba, maungatabu ni kabuta e rairaki n taian taetae aika e raka iaon 90 mwaitiia, ao e kaniia 75,000 mitinare aika bwanin aia tai ake a tibwa te euangkerio inanon 418 mition. Te euangkerio e tibwaaki naba ni kabuta te aonaaba rinanon bwaai ni kareke rongorongorao ae webutiaite n aron Mormon.org and LDS.org.

Mwakuri aikai a rang kakaawaki man bubura ma n tabetai a waaki n aki karongoa. “Ana mwakuri te Uea e bon korakora ao e tamaroa, ma e na bon waakinako n aki rang n ataaki irouia aia tautaeaka aomata aika a mwaiti, aba, ao taan kairiiri aika wanawana. E na karikirakea te nano teuana ao te utu teuana inanon te tai, ma te karaurau ao te aro ae aki ataaki, n ana rongorongorao ae tabu ni kakabwaiia aomata n taabonako.”²

Te atibu e a kaman taekinaki n taetae ni burabeti n taai ake rimoa ni kakoaua bwa e wakinako n rabinobino, ao ngkai ti karaoi tibwangara, e na reitinako ni butanako te euangkerio ni kaona te aonaaba ae bwanin (tara Taniera 2:31–45). ■

Ngkana ko kan ata riki rongorongon te Ekaretia n taai aika a na roko, wareka Doctrine ao Covenants 65; Gordon B. Hinckley, “Atibu ae Koreaki man te Maunga” (Okitobwa 2007 maungatabu ni kabuta); L. Whitney Clayton, “E na Roko te Tai” (Okitobwa 2011 maungatabu ni kabuta).

BWAAI AIKA A NA TARAARI

1. Russell M. Nelson, “Teei bwa Taan Kakoaua,” *Riaona*, Okitobwa 2016, 50.
2. L. Whitney Clayton, “E na Roko te Tai,” *Riaona*, Nobembwa 2011, 13.

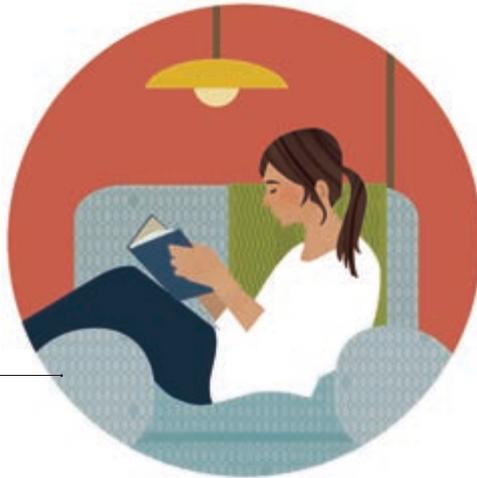
TE EKARETIA N TAAI AIKA A NA ROKO

“Bon tii te abutana kaain

te Nakoanibonga ake ko nooria n te tairiki aei, ma te Ekaretia aei e na kaona Meangin ao Maiakin Amerika—e na kaona te aonaaba.”

Te Burabeti Iotebwa Timiti (1805–44), n te boovi n nakoanibonga n 1834, n *Aia Reirei Burabeti n Te Ekaretia: Iotebwa Timiti* (2007), 137.

**Tera ae ti kona ni karaoia ni
buoka te euangkerio bwa e na
butinako?**

*Kawakinan tuua ao
kakorakaan ara koaua e
anganiira aara are e na buoka
kabutan te euangkerio.*

*Kakoroan nanon nakoara
e buoka kakorakaan te
Ekaretia n ara aono.*

*Reireinaia ara utu te
euangkerio e kakorakaia
ni maiuakina te kakaonimaki
n te aonaaba ke tao are
e na manga reireiniia.*

*Ti kona ni buoka
kabutanakoan te euangkerio
ma tii maroroakinana ma
aomata n te aro ae bebete.*

*Inanon te tembora ti kona ni
karaoi otenanti ibukiia naake
a tia ni mate ake aki ongora n
te euangkerio n te maiu aei.*

I TANGIRIA NI MAEKA MA NGKOE N AKI TOKI!

Mairoun Leongina Adamés de Ubrí

Ana onimaki te ataei ae onoua ana ririki e buokai ni manga kaoka au onimaki.

Ngke I roko n au ka 22 n ririki, Ne a bitaki maiu n te aro ae I aki kantaningaia: tinau e a tia ni mate. Neiei ao au karo bon aomata aika a korakora aia onimaki, ao a kaika-waai inanon te euangkerio. Imwiin maten tinau, au karo e mwaing man abara nakon te United States. E a nako te tai ma arona, I moanna namakina te maroa ngkai ngai bon tii natiia au karo. Akea tinau irariki iaon te aba, ao au karo e maeka n raroanako; I ti kona n nooria tenua te wiiki inanon te ririki.

Bon man te namakin anne are I a moanna n rikirake n ukora te karaunano ao te butimwaeaki ibu-akoia “raoraou” man te kuura ao man te aobiti are I mwakuri iai. Teutana mwin teutana, I moanna ni kunei kaairuan kakukurein bwaai n te maiu n rabwata. I toki n nana-ko n taromauri, ao I amoana n aki kakaonimaki. Imwina, I mareaki ma temwaane ae kakateke are, e ngae ngke tiaki kain te ekaretia ma iai iro-una ana koaua aika tamaroa ibukin te euangkerio. Iai teniman natira: Leah, Isaac, ao Ismael.

Teuana te tai n Okitobwa, au karo e roko ni kawariira ao e noora natira ae boou. Inanon rokona, Leah ae

onoua ana ririki e titirakina tibuna te uninwaane bukin tera e aki kaira tibuna te unaine ma ngaia. Au karo ngkanne e kabwarabwara nakoina bwa tibuna te Unaine e mena n te tabo ae onoti ni kaan nakon Tamara i Karawa. Ngke e waekoa n nako au karo, Leah e imanono n tuangai, “Tinau, I tangiria ni kaitibo ma tibu te Unaine. I ataia e mena i karawa, ma I tangiria naba ngaira ni ikotaki ikekei teuana te tai—tibu te Unaine ao tibu te Unimwaane, Tamau, Isaac, Ismael, ao ngkoe, ao ngai. I kan maeka ma ngkami n aki toki.

I tangiriira n riki n aron ara utu aei i karawa n aron ae iaon te aba ikai are ti na kona n takakaro ma tibu te unaine!”

I aki ataa te bae N na taekinna. I riinga tamaroan, moamoana ae aki ataiwai, ao ngkanne I a nakon au ruu ni matu. I bwaka nako aon bubuani-waei ao n tang ni karokoa a toki ranin matau. I butiia te Tama are i Karawa ibukin kabwaraan au bure. I ataia bwa I a tia ni kitana te kawai are ti na kariaiakaki ni maeka ni ikotaki n aron te utu ae akea tokina. I a tia ni bwaka n tibwangau ni kairiia iaon te kawai

KABAEAKI I KARAWA

“Te Tia Kamaiu n Ana mwakuri i aon te aba e taekina te mwaaka ni kabaeiia utu n ana taeka nakon Betero, Ana Abotoro ae rietata, ngke E taku, E koaua ae I a tuang-ngkami ba akana kam kabae i aonaba ao a na manga kabaeaki i karawa; ao akana kam kabarai i aonaba ao a na manga kabaraki i karawa’ (Mataio 16:19).

“Bon ti te abanuea ae te tiretio are ti kona ni maeka inanon te utu n aki toki. Ikekei ti kona ni botaki inanon te utu i matan Tamara i Karawa ao te Tia Kamaiu.”

Beretitenti Henry B. Eyring, Moan Kauntira n te Moan Beretitenti, “Utu a Kona n Ikotaki n Aki Toki,” *Riaona*, Nobembwa 2015, 4

ae eti, ao I tia ni bwaka n aki taetaekina te euangkerio nakon kainabau.

Ngkai I a matoa raoi n tei, I a reitaki ma mata-niwiin te Ekaretia, ao e karekea reitakiu ma uni-mwaane inanon au uoote. Te tairiki are imwiina, a roko ao a reirei ma kainabau. Man te tairiki anne n reitinako, maiura a bitaki n aki toki. Man te tai aei tia babane ngaira ara utu nana-ko n te taromauri ni katoa Tabati. Iai weteau are I anganaki bwa N na buokiaa taari aine ake aki kakaoni-maki. Ti bane ni katauraoi naba n rin n te tembora.

Tamnein te Atua n tabetai e kairiira rinanoia koraki ake ti kantaningaia. N te tai aei e riki rinanon natiu te aine ae onoua ana ririki. I ataia ngkai bwa man mwin kabaeakira n te tembora, I kona ni maiu ma au utu n akea tokina. ■

E maeka te tia korokaraki i Santo Domingo, Dominican Republic.

IANGOAN NAKORAOIN ARA TITIRAKI NI MAROORO

Iroun Ted Barnes

Bootaki ni mwakuri n te Nakoanibonga ao te Utu n te Ekaretia.

Iangoia bwa ko tekateka n amwarake ni katawanou ma tabeman raoraom ni maroroakina te tamnei ae kam uaia n tia n noria. Ngkanne temanna raromi e taku, “Antai ae kona n tuangai tera te kabanea ni boongana ni mwakoron te tamnei?”

Teutana te mangao n te titiraki, ko iango teutana ao ni katautaua bwa kabanean mwakoron te tamnei tao bon te kabanea ni bongana. “Eng, bon anne te kaeka ae tamaroa,” e taku

raoraom. “Ma tiaki raoi are n au iango. Iai riki? Ti a ongora mairoun temanna ae tuai anga ana iango.”

Ko riari n aki marooro n te kawai aei imarenaia raa, ma bukina tabeua e taraa n ririki n taainako n taian kiraati n te Taabati. Ti kantaningaia bwa a na namakinna kaain te kiraati bwa a mena ibuakoia raaraoia, bwa a na mwengaraoi n tibwaa aia iango ni kaineti ma te reirei are a reiaikina. Te tibwatibwa anne e kona ni karokoa te Tamnei

ao ni karakaa te atatai ibukia n tatabemania.

Ti na kanga ni kakoaua bwa ara titiraki a kairiri nakon ae kantaningaaki ao te maroro ni koaua? Iai karinanin tabeua bwaai aika ti riari ni karaoi ao bwaai aika ti riari n aki karaoi aika a kunei taan reirei aika mwaiti bwa a ibuobuoki. Tai anga titiraki aika bebete kaekaia. Aanga te titiraki are raka iaon teuana kaekaana Tai anga titiraki aika a kaineti nakon te aomata.

E na bon boongana, imwain ae ti moana iangoan titiraki, n titirakiniira

*Te titiraki ae moan te boongana e na riki
bwa teuana ae a na titirakinia taan reirei
imwain nakoia nakon te kiraati.*

te titiraki: *Tera raoi bukina ngkai I
tabeki titiraki?*

Bukintera Ngkai Ko Titiraki?

Bukina irarikin ara titiraki e karika te kaokoro ae korakora. Te katooto, n taai tabetai ti titiraki bukina bwa iai te bwai ae ti kan atongnga ma ti tangiriii kaain te kiraati n atongnga ibukira? E riai bwa ti na aki tangiria ni karaoa te taetae ni kabane, ma ti tangira te oi ni iango teuana bwa e na karaoaki, ngaia are ti titiraki n tabetai bwa ti ataia bwa e na kaota te kaeka are ti kan ongo. Te katei aei e kairiko nakon titiraki aika bon tenaan rongorongoa aika a karabaaki, n aron “E na kangaa ni kaitiaka ami iango kararoakin tamnei n tangako?” ke “e bongana bwa ti na tataro ni katoa bong?”

Iai taian waaki are e kororaoui iai riain taian titiraki are nanonaki ni kaotinao te kaeka ni koaua. A kona n ibuobuoki ni kaota te oi ke ni buoka te tia reirei ni kanakoroa te reirei. Ma titiraki n aekan aikai a aki taraa ni kaumaka te maroro ae riai.

E ngae n anne, ngkana ti titiraki bukina bwa ti kan ataa aia iango kaain te kiraati n nanoia ao ni maiuia, ngkannne e na kaotaki n te titiraki are ti titirakinia.

Titiraki are kairia membwa n te kiraati nakon te maroro n aia

namakin inanoia are kaunga reiakinan aron te tamnei n airi ma titiraki n aekan “Ngkai kam wareka te kibu aio, tera ae taraa ni kakawaki nakoimi?” ke “Baikara namakin aika tia n reireiniko bwa ko na kakoauai ana berita te Uea?” ke n aekan titiraki nako are moanaki ma “Tera ami iango. . . ?”

Iangoi katoto aikai:

- Te Tamnei e titirakina Nibwaai, Tera ae ko tangiria? (1 Nibwaai 11:10).
- E titiraki te Tia Kamaiu nakoia Ana reirei “Ao ngkami kam taku ba antai Ngai?” (Mataio 16:15).
- Ao E taku nakon Mareta, “Boni Ngai te manga-uti, ao te maiu: . . . Ko ira nanon aei?” (Ioane 11:25, 26).

Titiraki ni kabane aikai kooa temanna bwa e na tibwaua are e mena inanona. Ao ni katoa te keiti, tera imwina bon namakinan te tamnei ae mwakaroiroi.

Titiraki Bon Kaotan te Tangira

Ko kakoaua ke ko aki, tabekan titiraki ake a kaunga te maroro e bon kuri n roroko n arona nakoira—ao riki nakoia aomata ake a iangoia bwa tiaki taan reirei aika raroi. Ti bon karaoia n aki kaantaninga n tainako ngkana ti maroroakina te bwai ae boongana ma raroa ke ara utu.

Ngkana ti tei i moaia kaain te kiraati, ti a rina naba ni mwaninga te bwai are bon roroko.

Tao mwakoron te bwai ae kakawaki n tabeki titiraki ni maroro aika tamaroa are ti iangoia iroura, “N na kanga n titiraki n te bwai aei ngkana ti aki mena n te tabo n reirei—ngkana ti tekateka ni mwengara ni maroroakina te euangkerio ma raroa? N na kanga n kaoia bwa a na tibwa aron aia atatai ao aia namakin?” Te reirei bon tiaki *raoi* te maroro ae aki bairea-ki ibuakoia raroa, ma iai teuana te bwai ae a kareka iai te taneiai: a riai ni kamarurungaki man te bwai ae a tangiria ao te tangira ni koaua.

Ma ngaia are tai raroa ngkana ko aki atatai ni karooan taekan taian titiraki. E bon ngae ngkana kam kona n tangiriii aomata ake kam reireiniii, E na kairiko te Tamnei, ao e na rikirake n raroi ao n raroi ataakin bwaai ake ko na taekinna. “E bon aki bwaka te tangira,” E taekinna Bauro (1 I-Korinto 13:8), ao anne te koaua ao n aron ae bebete ngkana te tia reirei e titiraki inanon tain te kiraati. ■

Kam kona n reiakin onoua aekan titiraki inanon “Aanga Titiraki Aika Kaunga.” *Reirei n Ana Kawai te Tia Kamaiu* (2016), 31-32, aika a raroi n **teaching.lds.org**

TE ATATAI N OOTA MAN TE
DOCTRINE AO COVENANTS TAEKAN

te Tama ao te Nati

*Te naan kaotioti n te boki aei a kaotii koaua
ake a bua n taekan taian Atua bwati na kanga ni
manga kona ni maeka ma te Tia Kamaiu
ao Tamara i Karawa.*

Iroun Norman W. Gardner

Tieminari ao Intitute

Manga Kaokan te euangkerio e a tia n anganaki te aonaaba te atatai ibukin te riki n Atua ao Aia mwakurinako. Ma te atatai aio, ara onimaki Irouiia e rikirake nanora ni kawakina Aia tua.

E nanonaki ikai bwa, te Doctrine ao Covenants e buokiira n reiakina taekan Iesu Kristo ibukina e reirei mwaakan koaua n aron “Mimitongina, Ueana, Kororaoina, Ana tangira, ao Mwaakan Ana Kabomwii” (te kabwarabwara nakon te Doctrine ao Covenants). Te boki aio ni kaotioti aika boou ni ikotaki ma ana kakao te Uea n “reirei arou, ao n ongo nakon au taeka” (D&C 19:23). E kona nnano ara atatai Irouna, tera irekerekerera ma Ngaia, tera ae E karaoia ibukira ni kabomwi, ao tera ae E kantaningaia mairoura.

Inanon te Doctrine ao Covenants, ti kona n ongo bwanaan Iesu Kristo

Te Doctrine ao Covenants bon tiaki koroboki aika tabu n taai ngkoa ma kanoana kaotioti are anganaki Iotebwa Timiti ao naake a taua ngkoa imwiina n ara tai n te aonaa-ba ae boou. Iesu Kristo mairoun te Atua e ongo bwanaana n taetae ngke e tei mairoun te Tama.¹ Te moan-aomata n bwanaan te Uea Iesu Kristo e koreaki riki n ae mwaiti inanon te Doctrine ao Covenants nakon n te Nu Tetemanti, Ana Boki Moomon, ao Pearl of Great Price ai ikotaki.²

D&C 18:33–35 “Ngai, Iesu Kristo, am Uea ao Atua, e a tia n taekinna. Taeka aikai tiaki aia taeka aomata . . . , ma mairou; . . . bon bwanaau are e taekinaki nakoimi.”

Iotebwa Timiti e karekei kaotioti aika mwaiti mairoun te Tia Kamaiu.

IOTEBWA TIMITI JR. E KAREKEI KAOTIOTI, IROUN DANIEL A. LEVVIS

E KAOTI TE UEA IVANON TE KIRTLAND TEMBORA, IROUN DEL PARSON

Iotebwa Timiti ao Oliver Cowdery a noora Iesu Kristo inanon te Kirtland Tembora.

Te Doctrine ao Covenants kanoana rongorongoia koraki ake a noora te Atua

Imwin rokon te Moan Kaotioti n te 1820, te ataeini-mwaane ae Iotebwa Timiti e karekea te atatai ni kaotin te Tama ao te Nati. Te Doctrine ao Covenants e tau i mwiin rakan banna ni katooto ake a koaua n aekakin taai ngke te Burabeti ao tabeman a noora te Tama ao te Nati inanon te mii ni burabeti ke ni kaoti n aomata. Koroboki aikai a riki bwa kakoaua n taai aikai ibukira bwa A maiu ao A kaira Kaokan te euangkerio.

D&C 76:19–23 Te Tama ao te Nati a nooraki n te mii ni burabeti ni Beberuare 1832.

D&C 137:1–3 Te Tama ao te Nati a nooraki n te mii ni burabeti n Tianuare 1836.

D&C 110:2–4 Iehova ae kakannato, Iesu Kristo, e kaoti n Eberi 1836.

Te Doctrine ao Covenants e buokiira n reiakina taekan te Atua te Tama

Iotebwa Timitii e reirei: “Ngkana ti oota n tamaroan te Atua, ao ti ataia bwa ti na kanga n Nakoina, E moana kaukan karawa nakoira. . . . Ngkana ti a tauraoi n roko Irouna, E tauraoi ni kawariira.”³ Te Doctrine ao Covenants e buokiira ni kaniira nakon Tamara i Karawa man reireiia taekan Arona, tamaroana, ao bukin ana mwakuri.

D&C 20:12, 17–18 Te Atua te Tama bon akea tokina ao e aki bibitaki.

D&C 76:20, 23 Te Tama ao te Nati aomata aika maenako ao a kaokoro n aroia.

D&C 93:3–5 Te Tama ao te Nati ti temanna.

D&C 130:22 Te Tama ao te Nati iai rabwataia irikoia ao riia.

D&C 138:3–4 Tamara i Karawa e tangiriiia Natina, ngke E kanakoa Natina ni kamaiuiia aomata.

Ngke e karebanaaki ni karokoa e mate, Tetebano e noora te Tama ao te Nati.

TAEKANA MAN MOTE E NOORA I EHOVA, IROUN JOSEPH BRICKEY

lehova (Iesu Kristo) e taetae nakon Mote n itaramata

Te Doctrine ao Covenants e buokiira n reiakina taekan Iesu Kristo

Iesu Kristo bon te Moan Buangiaki ibuakoia naatin Tamara i Karawa aika naati n tamnei. N te maiu imwain te maiu aei, Iesu e karekei ni kabane atatai ao mwaaka ao e tei imwin te Tama n aron te Tia Karika te aonaaba. Rinanon Mwaakana ae akea tokina, te Uea Iesu Kristo bon oin te ota ao te maiu ibukin Ana karikibwai ni kabane. Te Doctrine ao Covenants e kamataata mwaitin Ana mwakuri n ana babaiire te Tama.

D&C 93:21 Iesu Kristo bon te Moan Bungiaki ibuakoia naatin te Atua aika naati n tamnei.

D&C 38:1–3 Iesu Kristo e karekei ni kabane atatai ao mwaaka imwain karaoan te aonaaba.

D&C 76:24 Iesu Kriisto e tei ibukin te Tama n aron te Tia karika te aonaaba.

D&C 88:6–13 Iesu Kristo bon oin te ota ao te maiu ibukin Ana karikibwai ni kabane.

D&C 45:11; 136:21, 22 Iesu Kristo bon lehova ae kakanato n Te O Tetemanti.

D&C 43:34 Iesu Kristo bon te Tia Kamaiua te aonaaba.

D&C 18:11–13; 20:21–25 Iesu Kristo e karawawataaki, e tauraki iaon te kaibangaki, e mate, ao ni mangauti.

D&C 29:10–12 Iesu Kristo e berita bwa e na manga oki nako aon te aba ma te mwaaka ao te mimitong.

Rinanon kaotioti n taai aikai, ti kona n reiakinna bwa ti na kanga n riki n ai aron te Tama ao te Nati.

Te Doctrine ao Covenants e buokiira n reiakinna bwa tera ae a kantaningaia te Tama ma te Nati mairoura

E raka nakon tabeua booki aika tabu, te Doctrine ao Covenants e katerea ni mataata tera te maiu ae akea tokina bon: te oki ni maeka ma te Tama ao te Nati, ni karekei ni kabane bwaai ake iai roun te Tama, ao n riki n ai Aroia. E tuangiira naba e kanga Iesu Kristo, rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu, e kakoroa nanon aei ao tera ti kainanoia ni karaoia ni kakoroi bwaai ake tangiraki ae E a tia ni karaoia. Irarikin anne, ti reiakina n te Doctrine ao Covenants bwa tera ae nanonaki n rimwiiin ana banna ni katooto, ngke, n arora, Iesu Kristo e aki karekea ae bwanin mai mwaina ma e karekea te akoaki ibukin te akoaki ni karokoa E karekea ni kabane te mwaaka ao te mimitong.

D&C 1:32; 19:16–19; 58:42–43; 95:1–2 Te Tia Kamaiu e anga kabwaraan buure nakoia ake a rairinanoia.

D&C 20:37, 41, 72–74; taraa riki 33:11 Nakoa n Atua e kaoiia koraki ake a kakoaua ni karekea te bwabetito ao te Tamanei ae Raoiroi.

D&C 84:19–21 Rinanon te otenanti n te nakoanibonga ae te Merekitereka, mwaakan te aron atua e kaotaki.

D&C 93:12–14, 16–17 Iesu Kristo e karekea te akoaki ibukin te akoaki ni karokoa E karekea ae bwanin.

D&C 20:30–31 Te Tia Kamaiu e anganiia te akoaki nakoia koraki ake a tangiria ao n toro Irouna.

D&C 35:2; 50:40–43 Ti kona n ikotaki n ti teuana ma te Tama ao te Nati.

D&C 93:19–20 Ti kona ni karekea mimitongin ao bwaninin te Tama.

Te Doctrine ao Covenant e anganiira te banna ibukin karekean te atatai n tamnei.

N ikotaki ma reiakinan ao kakoauan te Tama ao te Nati, te Doctrine ao Covenant e anganiira te banna ni karekea te atatai n tamnei n taekaiia ni kabane kain te ekaretia n aro n Atua rinanon ana ibuobuoki te Tamnei ae Raoiroi: kamatebwaia ana taeka te Uea, bubutia te Tama i Karawa ibukin te oota, ao kamwakan onimakinan Iesu Kristo man te ongeaba ni kawakin Ana tua.

Te ota ao te koaua a beritanaki nakoia ake a maeka nakon ana taeka te Uea ni kabane. E rang kakawaki reiakinan taekan rikiiia n Atua ao Aia mwakuri. Te rabakau e kona ni kairiiri nakon te beku mwaaka ni ukoura te atatai n tamnei ao matoan te koaua. Te atatai aei e kakoaua ibukira bwa te Tama i Karawa ao Iesu Kristo a kinaira n onoti, bwa A tangiriira, ao bwa A tangiria ni kakabwaiara ma te maiu ae akea tokina.

D&C 6:5; 76:5-10, 114-118 Tamara are i Karawa e tangiriira ni bubuti ibukin te atatai ao te berita n tibwauaia.

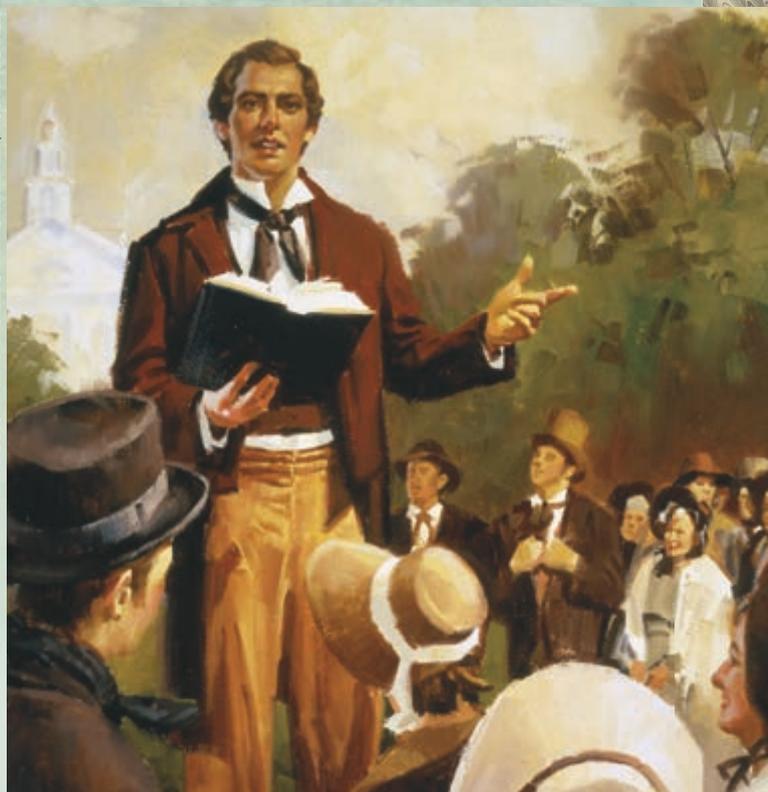
D&C 84:43-48 Te Tama e reireiniira ngkana ti anga nanora ni koaua nakon Ana taeka.

D&C 88:118 Ukora te reiakinaki man te kamatebwai ao man te onimaki.

Te kamatebwai ao te tataro e kona ni kauka te atatai n tamnei.

TAEKANA MAN ANA KABWARABWARA IOTEBWA TIMITI, IROUN SAM LAWLOR

Iotebwa Timiti e kaota aroia ao aia mwakuri te Tama ao te Nati.

Ni kainana

Te Doctrine ao Covenants e buokiira ni kairiira nakon Tamara i Karawa ao Natina te Riki temanna, Iesu Kristo, man kaotakin Aroia ao Aia mwakuri. Te Burabeti Iotebwa Timiti e taekinna ni kakimototoa bukin tera ti kona n kakoaua ao ni kataan iroun te Atua: “Ana mwakuri Atuara e riettaata, Ana tangira ae aki kona ni baireaki, Wanawanana akea tokina, ao mwaakana akea tiatiana-kina; ngaia are, Aomata aika itiaki a na karikiia nakon te kakukurei ao a na riki ni kukurei, n ataia bwa ‘te Atua aei bon Atuara n aki totoki’ (Tiaan Areru 48:14).”⁴ ■

BWAAI AIKA A NA TARAAKI

1. Beretitenti Joseph Fielding Smith (1876–1972) e kabwarabwara: “Ni kabane kaotiiti ngkai te bwaka e a tia n roko rinanon Iesu Kristo, are bon Iehova man Te O Tetemanti. Inanon koroboki aika tabu ni kabane, ike te Atua e taekinna ao ike e a tia ni kaoti, ae bon Iehova. . . . Te Atua e tuai n reitaki ma te aomata ni kaitaraa ao n onoti n aronrongorongon te Nati” (*Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie, 3 vols. [1954–56], 1:27).
2. Taraa Gordon B. Holbrook, “The Voice of Jesus Christ in the Doctrine and Covenants,” *Ensign*, Tebetembwa 2013, 40, 45 (bwaai aika a na taraaki 2).
3. *Reirei mai irouia Beretitenti n te Ekaretia: Iotebwa Timiti* (2007), 40–41.
4. *Teachings: Joseph Smith*, 39.

GORDON B. HINCKLEY:
TE BURABETI
N ONIMAKI AO
NI MAMATA

Ngkai ko kamatebwaia

Teachings of Presidents of the
Church: Gordon B. Hinckley *n*
te nakoanibonga ao te Bootaki
n Aine n te ririki aei, ko na
reiakinna iroun te burabeti te
onimaki ae akea tiana, tangira,
ao te mamata.

Gordon B. Hinckley e bungiaiki n Tuun 23, 1910, nakoia Bryant Stringham Hinckley ao Ada Bitner Hinckley. E mareaki ma Marjorie Pay n te Salt Lake Tembora n Eberi 29, 1937, ao a riki natiia aika niiman. E riki bwa te Ka-15 ni Beretitenti n te Ekaretia man Maati 12, 1995, nakon Tianuare 27, 2008.

Iroun Andrew D. Olsen

Ana Tabo ni Boreeti te Ekaretia

“**I**riai n uniki aroka tabeua ni katoa tiburing,” E koreia n ana tienoo Beretitenti Gordon B. Hinckley ngke 82 ana ririki. “I taku bwa I a tia ni karaoa aei inana 50 te ririki n nako. . . . Bon iai tamaroan te aroka E moan waaki man ae rang uarekeke ao e riki-rake inanon taai aika kakaokoro. E karekea te nuu man kabuebuen riringan taai. E kariki uaa aika kangkang. E karaoa te mwakuri ae kamimi ni karaoa oin kanana. . . .

Te aroka bon teuana ana karikibwai Teuare Moan te Rietata ae rang tamaroa.”¹

Beretitenti Hinckley e reitinako n uniki aroka inanon ana ka 90 n ririki. N aro aika mwaiti, tangiran te ununiki irouna e kaota ana mwakuri ngke te Abotoro ao te Beretitenti n te Ekaretia. Ngkana e ununiki, bon kaotan te onimaki, te anua are e kaota naba mwakoron ana reirei ao arona ma tabeman. E ribanai aroka nako, n aron are e karaoia nakoia aomata nako. Ao e noori taai aika a na roko, n noori uaan aroka ake ana kaotinakoi—n ai aron are e noora aia

konabwai aomata nako ao uaan ana mwakuri te Atua n taai aika a na roko.

“E Mwaiti Bukina bwa Ti na Riki bwa Taan Onimaki”

“Ngai bon te tia onimaki!” Beretitenti Hinckley e aki toki n tataekinna. “Au bubuti bwa tina aki ukoukora te kanganga ao tina kimwatreirei riki inanon otan te ngaina.”² Ana onimaki e nano riki nakon tii karekean nooran bwaai aika raraoi, ngkai e bon ribanaia. Korakoran ana onimaki—ngaia are e karekea te mwaaka—bon onimakinan te Atua ao ana koaua n ana baire te Atua ibukin te kakukurei ao kamaiuaia Natina.

Teuana kakoauan ana onimaki Beretitenti Hinkley bon ana koaua ae matoatoa bwa “bwaai a na bon nakoraoi.”³

Te taeka anne, e taku Unimwane Jeffrey R. Holland man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, “e kona n riki bwa kamatoana are e kaokiokia nakoia utu, rao, ao naake ana irekereke. ‘Teimatoa kataia,’ e na bae n taekinna. ‘Ka kakoaua. Ku kukurei. Tai bwarannano. Bwaai ana bon nakoraoi.’”⁴

E ngae n anne, te rongorongon aei bon tiaki tii ibukiiia tabeman. “I taekina naba anne nakoiu ni katoa ingabong,” E tuangiia kain te taromauri Beretitenti Hinckley. “Ngkana ko karaoa am kabanea n tamaroa, e na bon

nakoraoui te mwakuri. Kam na onimakina te Atua, ao ni waakinako ma te onimaki ao te mweengaraoui n taai aika a na roko. Te Uea e na aki kitaniira.”⁵

Ana onimaki Beretitenti Hinckley e kamatoa rinanon kanganga, namakinan ae aki tau, ao kanganga aika e tao-naki iai. Ao e tei n raona ana koaua are “bwaai a na bon nakoraoui.” riki ngkana e rinanon taai n nanokawaki ao bwara-nano, marakinnano ao maroa.

N ana onimaki, Beretitenti Hinckley e aki kauarereke te kanganga. E kabwarabwara: “I a tia n noori mwakuri aika a tamaroa n te aonaaba aei. . . . I a tia n roko n taabo are e korakora iai te unra ao e korakora te kairiribai inanoia aomata. I a tia n noora te maiu ni kainnana are e taoni nako aba aika a mwaiti. . . . I a tia ni mataku ma te rara-oma ni keerikaakin aroaro aika a raraoui irouia ara botanaomata.

“Ma e ngae n anne ao ngai bon te tia onimaki. Iai au onimaki ae bebete bwa e na tokanikai te eti ao te koaua e na tautaeka.”⁶

N tain te marooro ma ana tia kare-ke rongorongon te *New York Times* mai Nauvoo, Illinois, USA, Beretitenti Hinckley e butimwaea butanakon taian kakai ao kaanga-nga, ao imwiina e kaota ana tangira n rongorongon te Ekaretia n reirei taekan te onimaki:

“Iai bukin bwaai ni kabane bwa ko na riki bwa te tia onimaki. . . . Taraa Nauvoo. Noora te bwai ae a kateia ikai inanon itua te ririki ao imwiina a kitanna. Ma tera ae a karaoua? A wene ni mate? A aki! A nako ni mwakuri! A mwananga n rinuukan te aonaaba aio ao a bita tanon te rereua ao a karikia bwa e na ue n ai aron te rooti. N aan te ekaretia aio are e a tia n rikirake bwa te bootaki ae korakora n te aonaaba e katamaroai maiuua aomata n aba aika e raka iaon 140 mwaitiia. Ko aki kona, ko aki, katea aroman te aki onimaki ke n tii iaiangoia i bon irouia. Ko taratara ma te onimaki, mwakuri ma te onimaki, ao a na iai bwaai aika a na riki.”⁷

Ana onimaki Beretitenti Hinckley e roota naba anua-ni mamankangare—ni ku-kukurei ao n onimaki, ni kakukurei ni kamatoakin ana reitaki ma tabeman. N te tai

teuana e tiku iririkin ana utu te beretitenti n te titeiki are a maeka n te autinreirei are a bitia nakon te auti ni maeka. Te tairiki anne, te autinreirei e riki bwa ana tabo ni matu Beretitenti Hinckley N tain te maungatabu n te titeiki n te bong are imwiina, e taetae ni manikangare, “I [a tia] ni matu n taai aika a mwaiti inanon autinreirei mai imwaina—ma I tuai man wene n te kainiwene.”⁸

“Ara Tabeaianga E tiku n Tainako Irouia Raora”

N ana moan maroro n te maungatabu ni kabuta ngke e Beretitenti n te Ekaretia, Gordon B. Hinckley e rang abwabwaki ana maroro iaon rikiraken te Ekaretia. “Ti na riki bwa te botanaomata ae tamaroa ae kinaaki n te aonaaba,” e taku. Imwiina e kabwarabwara kakaawakin te reirei aei: “Nanora ao ara tabeaianga e tiku iroumi n tainako. . . .

“ . . . Ti taetae ni kaineti ma te mwaiti, ma n ara mwakuri ni kabane a na boboto iaon karikirakeami n tatabemanni ngkami nako.”⁹

Inanon ana tai n riki bwa kain te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, e mwananga Beretitenti Hinckley nakon tabeua aono aika tionako n te aonaaba, n ikotaki ma tabo ake e boo te bubuaka iai, n reireiniia aomata. Akea te kuru-bu ae rang raroanako ke e rang uarereke ae e na aki mwannanoia. E reitinako n te aro aei bwa te Beretitenti n te Ekaretia, ni mwananga inanon mirion maire nakon aba aika e raka iaon 60 mwaitiia, n tabetai ni kaitibo ma kurubu aika bubura, n tabetai ma aika a bon tau mwaitiia.

Inanon te ririki 1996, Beretitenti ao Titita Hinckley a karaoua te mwananga ae 18-te bong maanna nakon waniua aban Atia ao te Betebeke. Ni moanaki mai Tiaban ao ni birina ae butimwaaka, a kaitibo ma nga n aomata ake a ibetutu n tabo nako ake a kawari. “Aikai namakin aika a korakora irou,” e koreia Beretitenti Hinckley ngke a mena i Korea. “I noori bwaai aika I tuai man noori mai imwaina ni moan rokou ikai n 1960.”¹⁰ Ni mwanangana aei e kata-bua naba ana Tembora Hong Kong i Tiaina.

Te kabanea ni mwananga e toki i Biribin. Imwiin ana taetae nakoia 35,000 mwaitiia kain Manila, e koreia Beretitenti Hinckley “I tei ni kateitea baiu nakoia ma te namakin ae korakora inanou. Ti kiitana te tabo ao a bwaro rannimatara.” Ni moaningabongin te bong anne n okiran te tabo are, n te 1961, e a tia n anga iai te tataro ni katabu ni moanakin te mwakuri ni mitinare iaon Biribin. “Bon ti temanna kain Biribin ae kaina te Ekaretia,” e ururing rikaa-ki. “Mai iroun are ti temanna kain te Ekaretia e a tia n riki-rake nakon ae raka riki iaon 300,000 kaaina.”¹¹

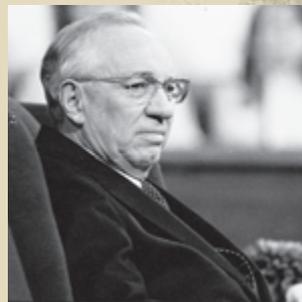
Ni mwanangaia n okira mweengaia, a kunea bwa te waanikiba e na tiku ni bwaa n te aba ae Saipan. E titiraki Beretitenti Hinckley ngkana iai mitinare iaon Saipan ao e tuangaki bwa iai tabeman. E ngae ngke e kakua mwiin te mwananga, e tangiria ni kaitibo ma mitinare akana tabeman akanne: “I tuatua ngkana e kona n roko te rongorongou irouia bwa ti na tiku iaon Saipan kaanga te aoa 7:00 n te tairiki ao ti na kataia n otinako ni kaitibo ma ngaiia.”

Aua ake imwiina iaon Saipan, 10 mitinare ao e nakon 60 kain te Ekaretia ake a mena ikekei a kaitibo ma Hinckley. “A rabwatiira,” e uringnga Beretitenti Hinckley. “A rang kukurei n noorira, ao ti kukurei naba n noorira. Ti kona ni kabanea te tai ae uarekeke ma ngaiia ngkai e bon uarekeke te tai are e na bwaanaki iai te wanikiba. Ti katuka ara kaka-bwaaia i aoi a ti oki rikaaki nakon te wanikiba.”¹²

Teuana te katoto ae rang kinaaki iai Beretitenti Hinckley bon tabeakinaia aomata n tain te Kabo n te Oribiki n te Winta 2002, are e karaoaki n te kaawa ae Salt Lake, Utah. E kuri ni katoabong kaitibona ma taian beretitenti, taan tei, ao aomata tabeman aika kakaawaki. N te bong teuana, teutana imwiin kaitiboona ma te beretitenti mai Tiaman, e kaitibo ma te ataeinnaine ae 13 ana ririki n tain ana rekenibong. “[Neiei] e taonaki n te aoraki ae aki bati n ririki are karika te akea n rara, te aoraki ae rang korakora,” e koreia. “E rang kakukurei rokora. . . I tuanga neiei bwa ti na ururingnga n ara tataro.”¹³

Beretitenti Hinckley iai ana tangira ae onoti nakoia ataei ao te roronrikirake n te Ekaretia, ao a namakina naba anne nakoina. Imwiin ongoraia irouna n taetaena i Brazil, temanna te ataeinnaine e kaotia: “E korakora namakinan Tamnein te Atua. Ni banen ana taeka Beretitenti Hinckley, e taku nakoira, ‘Kam kona ni kiitana ikai, okira mweengami, ao mwaninga bwaa ake I taekini ikai n te bong aei, ma tai mwaninga aei I tangiri ngkami.’ I aki kona ni mwaninga taeka akanne.”¹⁴

Kainnaban Beretitenti Hinckley, Marjorie, bon raona ao te tia ibuobuoki n tibwangana nakoia aomata. E koreia: “Aomata ake e kinaia a tangiria ibukina bwa iai nanona ae koaua n akoi nakoia aomata. E tabeaianga n aia kanganga ao ni bwaa ake a kainnanoi. Ai kabwaiara ngai n reke raou ae aron aei.”¹⁵

Mai eta n te maing: Beretitenti Hinckley e kaitibo ma kaain te aro; ma kaina-bana ae Marjorie, i Hong Kong, China; e kabanea ana iango n tain te maungatabu ni kabuta.

Imwiin ikawairakeia natiia aika niiman, taangan Hinckleys a kaai ni mwamwananga, ao Titita Hinckley e kanakoa ana tangira ni kabuta te aonaaba. Ngkana e kaitibo ma mitinare, n angin te tai e na bae ni kakubanakoia aia karo n tareboniia ngkana e roko ni mweengana. E rang tarena n te reitaki ma aomata aika mwaiti. “[Marge] e ata aron taekinan bwaa ake a kakukurei ao ni buokiia aomata,” Beretitenti Hinckley e koreia imwiin te maungatabu n te tabo. “Ngaira aikai ti kabwarabwara ao ngaiia e bon tii taetae ma ngaiia.”¹⁶

N te taunimate ibukin Beretitenti Hinckley, temanna ana kauntira, Beretitenti Henry B. Eyring, e taekinna ni kakimotoa tabeua tabena ake e a tia ni karaoi. Imwiina E nooria bwa man bwaa ni kabane ake e a tia ni karaoi ao iai te bwai teuana ae katiteuanaaki iai:

“N tainako a kakabwaiiaia aomata ma te tibwanga. Ao n tainako e iango ibukiia ake e karako tibwangaia, aomata ake a kekeiaki n rinanon kaanganga ni maiua n te bong

koraki ao kanganga ni maiuakinan ana euangkerio Iesu Kristo. Ni mwaitin te tai e kotea bwabwaa n tabonibaina ngkana I kaoti iango ni kangai, ‘Hal, ko a tia n ataa te aomata are e korakai?’¹⁷

Mai eta: Beretitenti Hinckley n te Boston Massachusetts Tembora; ni maroro man taan kareke rongorongo; ao kaain te aro i Ghana.

Te Kantananga ibukin Taai aika a na Roko

N reitaki ma ana onimaki Beretitenti Hinckley ao tobwaakin kainnanon temanna bon ana kantaninga ae e tangiria bwa e na karaoaki ibukin taai aika a na roko. Ae kamimi riki, bwa te kantaninga anne e boboto iaon tembora. Otenanti n te tembora, e kamataata Beretitenti Hinckley, bwa “te bau ni kakabwaia are e kona n anga te Ekaretia.”¹⁸

Ngke e riki bwa te Beretitenti n te Ekaretia n 1995, iai 47 mwaitin tembora ake a kawaraki ni kabuta te aonaa-ba. Iaan ana kairiiri, teutana rakan te mwaiti n te Ekaretia nakon taboron nimaua te ririki. Ana kantaninga ni kaineiti ma tembora e ninikoria ao e rang bubura, ma oina ni kabane bwa e na kakabwaiaia aomata temanna imwiin temanna.

Te ungannano ibukin te ririki ae boou ni katean tembora e roko inanon 1997 ngke Beretitenti Hinckley e nako Colonia Juárez, Mexico, ni kauringa ana ka100 n ririki te reirei are e bwainna te Ekaretia. Imwiina, inanon butina ae

abwabwaki, inanon te bubu, e rang iangomwaaka. “E tabe ni kainabwaaabu,” e kauringnga ana tia koroboki, Don H. Staheli. “Ao imwiina, ngke I a ota iai, e a tabe n roko te kaotioti. E a tia n iangoa taekan tembora aika uarekeke mai imwaina, ma tiaki n aron are e iangoi n te tai aei.”¹⁹

Beretitenti Hinckley e kabwarabwara imwiina aron karaoana: “I moanna n titirakinai bwa tera ae e kona ni karaoaki bwa e na kona n riki aei nakoia aomata bwa e na reke aia tembora. . . . Ngke I tabe n iangoa aei, e roko te kantaninga n au iango bwa . . . ti kona ni katei ni kabane bwaai aika a kakaawaki ni bwain te tembora ni kauarereke. . . . I korea tamnein aron tein iangoana. . . . Tamneina ae bwain e roko n au kantaninga n rang n mataata. I kakooua ma nanou ni kabane bwa bon te namakin ae kooua, bwa bon te kaotioti mai iroun te Uea. I okira mweengau ni maroroakinna ma au kauntira, ao a kariaia. Imwiina I uotiarake nakoia te Tengaun ma Uoman, ao a kariaia.”²⁰

Aua namwakaina imwiina n te maungatabu ni kabuta, Beretitenti Hinckley e katanoata te bwai are e uringaki ni karokoa taai ngkai bwa te Ekaretia e na waaki ni katei tembora aika uarekeke n aono ake e aki tau mwaitiia kain te aro iai ni kabotaua ma aron ake a bubura. “Ti nanomatoa . . . ni uota te tembora nakoia aomata ao ni karekei nakoia tibwangaia nako ibukin te kakabwai ae moan te kakaawaki are e roko man te taromaui n te tembora,” e taku.²¹

Inanon te maungatabu are imwiina, Beretitenti Hinckley e manga katanoata naba te bwai are e uringaki ni karokoa taai aikai, n taekinna bwa babaire a waaki nako ni katei 100 tembora imwain banen te ririki 2000. “Ti biribiri iaon te tikera are ti tuai man nonoria mai imwaina,” e taku.²² Ngke e taekina te riibooti iaon katean tembora n Eberi 1999, e kabongana te taeka are e a tia n taekinna mai imwaina: “Aio te mwakuri korakora ae karaoaki, ma te kanganga ae mwaiti, ma n aki taraa te kanganga, bwaai ni kabane a nakoraoi ao I kakooua bwa ti na roko n ara kouru.”²³

Inanon Okitobwa 2000, Beretitenti Hinckley e mwana nako Boston, Massachusetts, USA, ni katabua ana ka-100 n tembora—teuana man te ka 21 are e katabua n te ririki anne iaon kontenanti aika aua. N tokin maiuna, 124 tembora ake a tia n tei ao 13 riki ake a katanoataaki ke a tabe ni kateaki.

Ana kantaninga Beretitenti Hinckley ibukin taai aika a na roko e kaunga bwa e na ukoukora ana kairi te Tamnei

iaon kawai tabeua ni kakabwaiia natin te Atua. E nanao-ngaia naake a rootaki ao te maiu ni kainnana are e nooria, ngaia are e kaira karababaan ana mwakuri n ibuobuoki te Ekaretia, riki nakoia naake tiaki kain te Ekaretia. E katea naba te Mwane ni buoka ibukin te Reirei ae e Reitinako ni buokiia kain te Ekaretia n aba ake a bon rootaki n te kainnana. Man te mwane aei, a kona ni karekea aia tangomwane ni kabwaka boon aia reirei are a kainnanaoia ni karekean aia mwakuri ae tamaroa riki, are e na buokiia n aki manga maiu ni kainnana ao n riki n toronibwai. Man te ririki 2016, e raka iaon 80,000 aomata ake a karekea tibwangaia n reirei ke ni kataneiai are e kona n reke man tangomwane man te mwane ni buoka aei.

A mwaiti riki katoto n ana taetae ni burabeti Beretitenti Hinckley, n aron “Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba” ao katean te Tienta ni Maungatabu, ake a kairaki inanon *Teachings of Presidents of the Church: Gordon B. Hinckley*.

“Au Koaua”

Tabeua te bong imwain ana ka 91 n rekenibong, e koreia Beretitenti Hinckley: “I aki riai ni manga ununiki, ma N na karaoia. Aio bon rikiau.”²⁴ N aki taraa ana ririki,

e ngaie ngke te kairake ni mitinare ke te burabeti ae 97-ana ririki, bon rikiana ni kamatoa te koaua are e a tia ni kaman bwebwerake inanoia aomata ni kabuta te aonaaba. E beku inanon 20 te ririki bwa kaain te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman. Imwiinahe beku 14 te ririki bwa te kauntira n te Moan Beretitenti. Ngke e a riki bwa te Burabeti n te Ekaretia n ana ririki ae 84, e kairia ni karokoa e kaan 13 te ririki n te rikirake ae moan te korakora.

Boton maiun Beretitenti Hinckley ni beku bon maiuakinan ana koaua iroun Iesu Kristo ao Ana Euangkerio are e kaokaki rinanon te Burabeti Iotebwa Timiti. N ana maroro n te maungatabu ni kabuta are e atunaki n “Au Koaua,” e kaoti kakoaua aikai, n taekin mwakorona ibuakon rannimatana:

“Man bwaai ni kabane ake I namakina te kakaitau iai n te ingabong aei, teuana ae moamoa riki. Bon au koaua ae maiu iroun Iesu Kristo. . . .

“*Bon Au Tia Kamaiu ao te tia Kabooa.*

Rinanon maiuna ake e a tia n anga inanon te maraki ao te korakai ae aki kona ni kabwarabwaraaki, E a tia ni buokai n tabekai rake ao ngaira n tatabemaniira ngaira nako ao ni kabane natin te Atua mwane ao aine mai ibuakon te roo ae akea tokina are e rimwiiaiki n te mate. . . .

“*Bon Atuuu ao au Uea.* Ma ngkoa ngkoa ao n aki toki, E na uea ao e na tautaeka bwa aia King King ao aia Uea Uea. N ana tai n tautaeka a na akea tokina. Ni mimitongina a na bon akea te roo. . . .

“Ma te kakaitau, ao te tangira ae aki keerikaaki, I kaota au kakoaua ni bwaai aikai n arana ae Mimitong”²⁵ ■

BWAAI AIKA A NA TARAARI

1. Ana tienoo Gordon B. Hinckley, Maati 22, 1993.
2. Gordon B. Hinckley, *Standing for Something: Ten Neglected Virtues That Will Heal Our Hearts and Homes* (2000), 101.
3. *Teachings of Presidents of the Church: Gordon B. Hinckley* (2016), 70.
4. Jeffrey R. Holland, “President Gordon B. Hinckley: Stalwart and Brave He Stands,” *Ensign*, June 1995, 4.
5. *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 339.
6. In Conference Report, Okitobwa 1969, 113.
7. *Teachings of Gordon B. Hinckley* (1997), 412.
8. Tienoro, Nobembwa 4, 1973.
9. *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 298–99.
10. Tienoo, Meei 22, 1996.
11. Tienoo, Meei 30, 1996.
12. Tienoo, Tuun 1, 1996.
13. Tienoo, Beberuare 22, 2002
14. In “The Prophet Spoke to Youth,” *In Memoriam: Beretitenti Gordon B. Hinckley, 1910–2008* (reitan te *Ensign*, Mar. 2008), 15.
15. Tienoo, Nobembwa 23, 1974.
16. Tieno, Meei 14, 1995.
17. Henry B. Eyring, in *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 202.
18. In *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 313.
19. Don H. Staheli oral history transcript (2012), 85, Tabo n Tangoboki te Ekaretia n Rongorongon Rimoa.
20. Tienoo, Maati 6, 1999 Te karinrin aei bon kakimototoan ana taeka n ana moan tetere ni katabu n te Tembora i Colonia Juárez i Mexico. Beretitenti Hinckley e a tia n iangoa te reirei man tembora aika uarereke n te maan ae raka iaon 20 te ririki (taraa *Ana Reirei: Gordon B. Hinckley*, 33, 309–10).
21. Gordon B. Hinckley, “Some Thoughts on Temples, Retention of Converts, and Missionary Service,” *Ensign*, Nobembwa 1997, 50.
22. *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 310.
23. Gordon B. Hinckley, “The Work Moves Forward,” *Ensign*, May 1999, 4.
24. Tienoo, Tuun 18, 2001.
25. *Teachings: Gordon B. Hinckley*, 321–23.

Iroun Unimwaane
Christoffel Golden
Man te ltingaun

Ninikoria n

ARA KAKOAU A IROUN TE TIA KAMAIU

N tatabemaniira ti na weteaki nakon kaanganga are ti na kaitara are e na katamaroai maiura. Taai aikai e na kaotiira bwa antai raoi ngaira ao arora are ti a mena inanona.

Ngke I ataeinimwaane n ririki aika a bwakanako, I kainanoaki bwa n ira te taanga ni buaka i Aberika Maiaki (ibukin te tai ae aki kaotaki maanna n te aro are ko na kakoroa bukin te mwakuri ni kaeti nakon tuan te taanga ni buaka) I katukaki nakon te kurubu n tautia mwaane aika a tamaroa ma a buakaka aia taetae ao anuaia are n tabetai e kaotaki aroia irouia mwaane ake n te taanga ni buaka.

Ni katobibiaki man kairaraang aikai, I kunea bwa e aki bebete n tainako mai-uakinan te kainibaire n te euangkerio. Ma man moan waakinan au mwakuri n te taanga ni buaka, I kukurei n tei ni matoa ibukin au koaua. I kamatata bwa I aki kairekerekeai ma mwakuri are I ataiia bwa a bure. I kukurei n taekinna bwa mwaane n au tikuaote—tabeman ake a kaitaraai n te moan tai—a rikirake ni karinea au kainibaire.

Te tai teuana, n te kaembwa n te taanga ni buaka, ara kurubu a tei ni katobibia te kaembwaea n tamaroan te rotongitong, itiakin karawa, kaonaki te tairiki n itoi. Tabeman raoraora n au tikuaote a moi biia ngke ngai I moi n te karewerewe. Te maroro e tamaroa, n akea te taetae n aki akaka.

Inanon ara kakawari, tabeman mwaane man te iunite tabeua a roko ni kawara ara kurubu. Temanna mai buakoia mwaane e rairaki nakoiu ao, e kina te mooi karewerewe i baiu, e kakanikoai ngkai I aki iriia mwaane ake a moi biia. Imwain ae N na kaeka, temanna raraou e kakubanakoai bwa e kaekaa n un nakon teuarei.

“Ti taku bwa ko riai n nako ngkai, teuae,” e taku. “Ti aki tangira temanna ae e na taetae nakon Chris n aron anne! N etina, ti ngaia te mwaane ibuakora are e maiu n aron te Kiritian ni koaua.”

Imwiin anne, te mwaane arei e taonnako ma namakinan te kairua inanon te rotongitong. N te tai ae kimototo, e ngae ngke teutana te maama man kamoamoakiu aika aki kantaningaki, I rang kukurei bwa I a tia n rineia n toumwin ana reirei Bauro n riki bwa aia “tia kakairi taan onimaki” (1 Timoteo 4:12).

Ngkoe naba ko kaaitarai rinerine, riki n am tai ni maiu n te tai aei, ngkana tamneim e bootau raoi ao ni kukurei n iango ni butimwaai tibwanga aika tamaroa aika a tauraoi imwaim. Te titiraki bwa, tera ae ko tangiria ni koreia n taekan rongorongom inanon 5, 10, ke 20 te ririki man ngkai—ke bon nakon tokin maium?

Tera ae Nanonaki n Riki n Ninikoria?

Teuana man te mii ni burabeti ae moan te kakawaki ake a tauaki mwiiia n koroboki aika tabu, te Burabeti Iotewwa Timiti e kabwarabwara aroia koraki ake a na bwaibwai n abanuean te teretio imwin te mangauti ao te motikitaeka. Aio te mwakoro ae ti tebo inanon te Doctrine ao Covenants (mwakoro 76) kaotaki naba taekan ao aroaroia te koraki ake aki katauraoi ibukin te abanuea ae te teretio ma n one-amwina ni kaaina abanuea aika te teretirio ao te tiretiare.

N taetae ibukiiia koraki ake a na bwaibwai n abanuean te teretirio, te kaotioti e reireiniira bwa ngaiia “bon [te] aomata aika karineaki iaon te aba, ake a kamatakiaki man aia mwakuri aomata . . . [ao] ake a karekea mimitongin te [Atua], ma e aki bwanin taekana” (D&C 76:75–76). Ngkanne ti reiakin kamimin te reirei aei: “Aikai ake bon aomata ake *aki ninikoria n aia kakoaua iroun Iesu*; ngaia are, a na bon aki karekea te bauniuea iaon abanuean Atuara” (D&C 76:79; kairaki ma katuruturuana).

Iangoa te rongorongom anne inanon tabeua te tai. E ri ai bwa ti na anganako reken ara tai ni karekea mimitongin abanuean te teretio, ao atatai ni kabane ao kakabawaia ake akea tokiiia, bwa bukina ti aki ninikoria n ara kakoaua iroun Iesu ikai iaon te aba n a ara tai ae uarereke, maiura ae mamate, n arora n tarataraaki?

Tera ae nanonaki n ninikoria n ara kakoaua iroun Iesu? Ana Abotoro te Uea ni boong aikai e katanoata:

“E na riki te kakorakoraaki ao te ninikoria; ni kabongana ni marurungira, korakorara, ao te atatai n te (tamnei) ni buaka ma te aonaaba; ni buaka n te buaka ae raoiroi ae

ana buaka te onimaki. . . . Korakoraran aan te ninikoria inanon kataakin katean te etieti bon te ongotaeka nakon tuua ni kabane n te euangkerio.

“N ninikoria ni kakoauan Iesu bon ‘kairan nanoia nakon Kristo, ao n riki ni kororaoi irouna’; ma ni kakeai mairoura ‘ae tiaki aron te Atua,’ ao ‘tangira te Atua’ ma ‘korakorara, ara iango ao marurungira’ (Moronai 10:32.)

“N ninikoria n ara koauan iroun Iesu bon kakoaua Kristo ao ana euangkerio ma te koaua ae aki bibitaki. Bon ataaki etina ni koaua ao mimitongin ana mwakuri te Uea iaon te aba. . . .

N ninikoria n ara koaua iroun Iesu bon ‘waaki nako man teimatoa inanon Kristo, ma te kantaninga ae tamaroa mani kororaoi n tangiran te Atua ao aomata ni kabane. Bon nakon te teimatoa ni ‘karokoa te toki.’ (2 Nibwaa 31:20.) Bon maiuakinan ara aro, ti na mwakuria te bwai are ti kabwarabwara, ni kawakin tuua. “Bon aei kaotakin ‘itiakin taekan te aro’ inanon maiuiia aomata ni kabane; bon kawarakiia akana akea tamaia ma aine aika mate buiia inanon rawawataia’ ao kawakiniira ‘n aki bareka ni b’ain aon te aba” (Iakobo 1:27.)

“N riki ninikoria inanon kakoauan Iesu bon taotaonakin angin ara namakin, taua nanom man tangiran kakukurein te rabwata, ao n tokanikai n tangiran bwaai aika buakaka. Bon te tokanikai n te aonaaba ai aron te kawai are E karaoia bon te katotooto ae kororaoi ao bon ngaia moan te ninikoria mairouia ni kabane natin te Tama. Bon te itiaki n rabwatara, kabwakakin ara kabwianibwai ao anganano, ni karinea te Tabati, n tataro ma te nano ni koaua, n anga karea ni kabane ake iai iroua ni kawenei iaon te bao ni karea ngkana ti weteaki bwa ti na karaoia.

“N ninikoria n ara koaua iroun Iesu bon karaoan nanon ana kantaninga te Uea ni bwaai ni kabane. Bon karaoan te rinerine are e na rineia. E na iango tera ae e iangoia, n kakoaua bwa tera e kakoaua, tera ae e na taekinna ao tera ae e na karaoia inanon te aroaro ae titebo. Bon karekea nanon te Uea ao a na bane n riki n teuana ma ngaia ngkai e riki n teuana ma te Tama.”¹

Ngkai I tangiria n ikota te bwai are te tia Kamaiu, te Uea Iesu Kristo, e reirei inanon Ana tai iaon te aba, n mwakuri n maiu n rabwata.

“Tai taku inanomi ba I roko ba N na uota te raoi nako aon te aba: I aki roko n uota te raoi, ma I roko n uota te kabaang.

“Ba I roko ba N na kauna te aomata nakon tamana, ao te nati te aine nakon tinana, ao te aine nakon tinani buna.

“Ao ana kairiribai te aomata ana utu.

“Ane tangira riki tamana ke tinana nako Iu ao e aki riai ba e na anganaki Ngai: ao ane tangira riki natina te mane ke natina te aine nako Iu e aki riai ba e na anganaki Ngai.

“Ao ane aki anaa ana kaibangaki n irirai n ri mwiu ao e aki riai ba e na anganaki Ngai.

“Ane karekea maiuna ao e boni kabua: ao ane kabua maiuna i bukiu ao e na bon karekea.” (Mataio 10:34–39).

Ara mwakuri n te maiu ae mamate bon akea rakana ke kee nakon te katauraoi n maeka riki teuana te tai imatan Tamara i Karawa ae tangiraki n riki ni bwaibwai ma Iesu Kristo. Koauan mimitongin te utu akea tokina n airi irarikira buu aine ma buu mwaane ao natira ao rabwabwan ara utu e bon konaa n reke nakoia ni kabane riki ngkana tabeman a na taneiai ma kakabwaia aikai teuana te tai itinakun te roki imwin te maiu ae mamate.

Aron kainanoakin kakabwaia bwa ti na uota ara kaibangaki n reitinako ninikoria nakon te toki inanon te kakoaua ao ni beku nakon te Uea ao te Tia Kamaiu.

Tauraoi n Beku

Te kawai are ti kantaningaaki n tatabemaniira bwa ti na toua bon te kawai are e kanoaki n tibwanga aika aki kona ni wareki ma kakaewenako aika mwaiti ake ti na tokanikai iaoia. Ti kainanoaki n karaoi mwaitin babaire ni katoa bong—tabeua a uarereke ao e tara n aki kakawaki, tabeua e namakinaki n korakora ao toki inanon bitakiia.

N tatabemaniira ti na weteaki nakon kaanganga are ti na kaitara are e na katamaroai maiura. Taai aikai e na kaotiira bwa antai raoi ngaira ao arora are ti a mena inanona. A aki toki n roko ngkana e angabuaka ao n aki tangiraki ma ti na beku inanon te etieti ao te ninikoria. Ko na kunea ngkana ko korea rongorongon maium n te tai ae katamaroaki iai are ko rinanona are e riki ngkana ko tei iai n akea raom.

N na taekina taekan temanna are e tei iai n akea ae raonnan te tabo ae korakora iai te kakaaitara. Tabeua te tai inanon Nobembwa 1838, te Burabeti Iotebwa Timiti ao tabeman, n reitaki ma Unimwaane Parley P. Pratt (1807–57), a kabaeaki n te tiein ao kabureaki i Richmond, Missouri, USA.

Unimwaane Pratt e korea taekan te tai are e riki inanon aia tai ni kabureaki:

“Inanon abwakin ao kakuan te tairiki teuana ti bane ni wene ao ti a mwaningoningo ni matu ni karokoa e a nako auan te nukaniabong, ao taningara ao nanora a maraki, n ongora taeka ni kaunuun ni kaenaena, kaotan aki karinean te aro, buakakan aki kakoauan te Atua ao taetae aika buakaka irouia ara taan tei, ma Keenoo Price aia tia kairiri, ngke a manga tuangaki ngaiia n tatabeman taekan aia mwakuri ni kakeru n urubwai, tiritiri, kimoa, a bati riki, ike a karaoia nakoia kaain te *Moomon*’ ngke a tiku i Far West [Missouri] ao ni katobibia n tabo ake a uakaan nako iai. A tataetae ni kamoamo a n uruani tamaroiaia ainenumwa man

imwanonoaia, naati aine ao kibono, ao ni katiia ke n orei atuiia ni kakibanakoi kaburoroia mwaane, aine ao ataei.

“I a bon ongora ni karokoa I koro n ribaia, itiaoki, imaku, ao ni kaonaki ma namakinan te moti ae karaoaki ae aki eti are I a kuri n aki konaa n teirake iaon waeu ao n taetae n un nakon te tia tei tararua; ma akea te bwai ae I taekinna nakon Iotebwa, ke tabeman riki, e ngae ngke I wene irarikina ao n ataia e bon uti. Ni waekoa n teirake iaon waena, ao n taetae ma te bwanaa ae ai aron te baa, ke aron korakoran bekoraran te raian, n taetae, ngke iwaakan mangaia N au ururing, n taeka aikai:

“E MAABU, ngkoe te aomata ae buakaka man te mwarua n ai ae korakora. N aran Iesu Kristo I taetae n un nakoim, ao n tuangko bwa ko na tei n aki kakamwakuri; N aki katuka te miniti teuana ao ongo am taetae. Tooki n taetae, ke ngkoe ke ngai Nna mate NGKAI NABA.’

“E toki taetaena. E tei ni kaetia ngke e tia ni kaota nanoa n aki butimwaea aia waaki n te aro ae rau man karineaki Ni kabaeaki n te tiein, ao akea ana bwai ni buaka; tiku

n rau, aki kumeaki ao ni karineaki kaanga ai aron te anera, e taraia taan taratara ake a mwaaku, ake a bwaka aia bwai ni buaka nako aontano; ike bubuniwaeia a rurubenebene, ao antai, komakii n te koonā, ke ni kawakawa ni bubuan waeia, ni bubuti kabwaraan aia bure, ao ni kainabwaabu ni karokoa bitakiiā taan taratara aika boou.”²

Te ninikoria are kaotia Iotebwa Timiti e bon aki katauaki ibukiā burabeti ke kain te aro ake ngkoa n te Ekaretia. Te bwai ae riki ni maiun Beretitenti Joseph F. Smith (1838–1918) e kakoaua aio. Inanon te bwaka n te 1857, ngke 19-te ririki Joseph F. e oki man ana mition i Hawaii, USA, e mwakuri n te wagon turein i California, USA. Bon te tai ae waekoa ni bitaki irouia aika Itiaki. Ana taanga ni buaka Johnston a mwaati nako Utah, ao a mwaiti ake iai aia namakin ae buakaka ibukin te Ekaretia.

Te tairiki teuana, tabeman aomata ake bon nanoia ni kaukeka te kaangaanga a buti n rinanon te wakon turein kaembwa, n taetae ni kamarāia ao ni kakamaaku n karawawataia ni kabane kain te Moomon ake a kona n reke irouia. Angiā ake inanon te wakon turein a karabaia ibuakon te buakoako, ma Joseph F. e iango irouna: “N na birinako mairouia mwaane aikai? Bukin tera N na maakuiā?”

Ma te iango anne, e waaki rake nakon temanna te tia kamangao, are, iai te katii i baina, e titiraki, “Ngkoe te ‘Moomon?’”

Joseph F. e kaeka, “Eng, bon Ngai, e nano au koaua n aki bibitaki, N aki babaoua tamaroau, e bwanin raoui.”

N anne, te tia kamangao e katika baina ao e taku, “Ngaia ngkoe are te ——— ——— temwaane ae tamaroa I a tiba noria! Kamauri, te rorobuaka n ataei, I kukurei n noora temwaane are tei ibukin ana koaua.”³

Ngkai ko kabaeaki inanon tabeua kakawakin te tai ae kimototo inanon maium! Ngkai ko a kateia ao e na bon koreaki, te tai iaon te tai ao te bong iaon te bong, oin rongorongom. E na iai taai ngkana ko na kainanoa te beku, ngke taai tabetai ko na rabwakau

n iangoa te aki kan beku. A na mwaiti taai, are babaire a na riai ni karaoaki, ao kakaewenako a na riai n kaaitaraki!

Inanon ana babaire ae korakora Tamara are i Karawa ibukin te babaire ni kakukurei, uringa n taainako bwa ko aki tei n tii ngkoe! A mwaiti aomata n te maiu aei ao a raka riki aomata n te aba n tamnei itinanikun te roki n te maiu ae mamate, riki n te bong aei, e na kabebetē rawawatam te Uea. Korakoran te mwaaka ko a tia n anganaki rinanon te otenanti ake ko karekei ao berita aika tabu ake ko karaoi. Iaon bwaai ni kabane, Tamara i Karawa ae tangiraki ao Natina—ara Tia Kamaiu Iesu Kristo, ara Boutoka—are e tei n taainako ni buokiira rinanon maiura. N te reirei ae nano n ringa nanora n ana tai te Tia Kamaiu ngke e maiu iaon te aba, E karababa ana kakao nakoia ni kabane aomata aika maiu ao bon nakoira n tatabemaniira nako.

“Bane mai nako Iu, ngkami akana kam kua ao kam rawawata ao N na motiki rawami.

“Amoa amou i aomi, ao reirei i Rou, bwa I nimamanei ao i nanorinano, ao e na reke i roumi iai motikan rawaia tamneimi.

“Bwa e aoraoi amou ao e bebete uotau” (Mataio 11:28–30).

I raonna n au koaua bwa e bon koaua ao e maiu Tamara are i Karawa ae Akea Tokina ao Natina, te Uea Iesu Kristo. I kakoaua naba bwa Ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukiā Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira bon te koaua kawaina ni kabane are te Uea e tia ni kaoka te Ekaretia ao abanuean te Atua nakon aon te aba.

Au kantaninga bwa—koraki ake a karekeka naba te koaua aei—a teimatoa n ninikoria nakon te mwakuri ae korakora aei. ■

Man te maroro, “Being Valiant,” are e anga n ana Kuura te LDS ibukin Bitineti n Tuun 17, 2014. Ibukin bwaninin te marooro ni Imatang, nakon ldsbc.edu.

BWAAI AIKA A NA TARAARI

1. Bruce R. McConkie, “Riki Ninikoria inanon te Buaka n Onimaki,” *Ensign*, Nobembwa 1974, 35.
2. *Te Boki e koreaki Rongorongon Parley Parker Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1938), 210–11.
3. *Taraa Reirei mairouia Beretitenti n te Ekaretia: Joseph F. Smith* (1998), 104.

TEEI IBUKIN TERA KO ONIMAKINNA

“Au kantaninga bwa ti na teimatoa n ninikoria ao n tauraoi n tei ibukin te bwai ae ti onimakinna, ao ngkana e riai bwa ti na tei iroua n te waaki, au kantaninga bwa ti karaoia ma te ninikoria, ni kakorakoraki ma te atatai are ni koauana ti aki kona n tiku n ti ngaira ngkana ti tei ma Tamara are i Karawa.”

Beretitenti Thomas S. Monson, “Ninikoria n Tei I Bon Iroum,” *Riaona*, Nobembwa 2011, 67.

**Iroun Unimwaane
Gary E. Stevenson**

Man te Kooram
n Abotoro n te
Tengaun ma
Uoman

KAREKEEA NABA TE ATAIBWAI, IRARIKIN **Konam** NI BANE

Te ataibwai ni koaua e na roko nakoim ngkana ko kakoaua inaomatan te kamatebwai ao te tataro, ngkana ko kateimatoa te motinnano ni beku ngkana ko kamatebwaia ao ni karekea, ao ngkana ko onimaki iroun ao ni mwiokoa te Uea Iesu Kristo.

Angiin au tai ngke ataein te reirei ngai n te iuniwetiri e irekereke ma te raiburari. **A**N tainako ngkana I rin, I noora te taeka iaon te mataroo n rin ae kangai, “Karekea Naba te ataibwai, irarikini konam ni bane” (Taeka n Rabakau 4:7).

Ti bane n ataiia bwa kaokiokana e buokiira n uring rongorong. Ngaia ae I karekea te kibu aei man te boki ae Taekan Rabakau n tiku n teimatoa n tainako n au iango, bukina bwa I warekia n tainako ngkana I rin n te raiburari n au ka aua n ririki ni karaoa au reirei n te iuniwetiri imwain ae e reke au beeba.

I anga te taeka ni kaunga nano naba aei nakoimi n tatabemani ngkami nako: “Karekea naba te ataibwai, irarikini konam ni bane.” I kaoiko naba bwa ko na iangoa nanon te kibu aei ao e na kanga ni kakabwaiako. I a tia ni karaoia. I a tia n iangoia man itera aika kaka-okoro n au iango ni kaokiokia, ao au rairairi n nanona e rikirake n te tai ae waekoa. Tao ko kona ni kakabwaia man te bwai ae I a tia n reiakinna ni kaineti ma ngaia.

Ana Wanawana Nanomi

Ngke te kairake ni mitinare ngai i Tiaban ni kekeiaki ni kamatebwaia te taetae ae

kaangaanga, I moan taai n ongo ao n teimatoa n ongoongo tabeua taeka. Taeka ni kamauri n aron *ohayo gozaimasu* (mauri n te ingabong aei) ke *konnichiwa* (mauri n te tawanou) bon uoua mai ibuakon aikai. Teuana riki e kangai *wakarimasen*, are nanoa, “I aki ota iai.” Te taeka aei, ae taekinaki ngke a iobai ma baia aika uki (bubuanibai nako tinaniku), e tara n ae te kaeka ae tangiraki mai irouia kaain Tiaban (ake a kataia n reitaki ma ngaia mitinare) ae kanakoaki nakoia kairake ni mitinare ngke a kataia ni moana te marooro ma ngaia.

Ni moanakina, ngke I iangoa nanon “karekea naba te ataibwai irarikini konam ni bane,” I iangoa te *ataibwai* riki ni kaineti ma te aeka n atatai aei: tera ae I kona n ongo ma taningau ao n ota n au iango. I iangoa te taeka n Tiaban ae *wakarimasen*. I ota iai ke I aki ota iai?

Ngkai I a tia ni kamatebwaia ao n iangoa raoi kabaongakin te taeka *ataibwai* inanon booki aika tabu ao man aia taeka burabeti aika maiu, e ngae n anne, I moanna n ataiia ae iai nanona riki ae nano. Iangoi taeka aikai mairoun Unimwaane Robert D. Hales man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma

Planet Nine?

silver
47

Ag

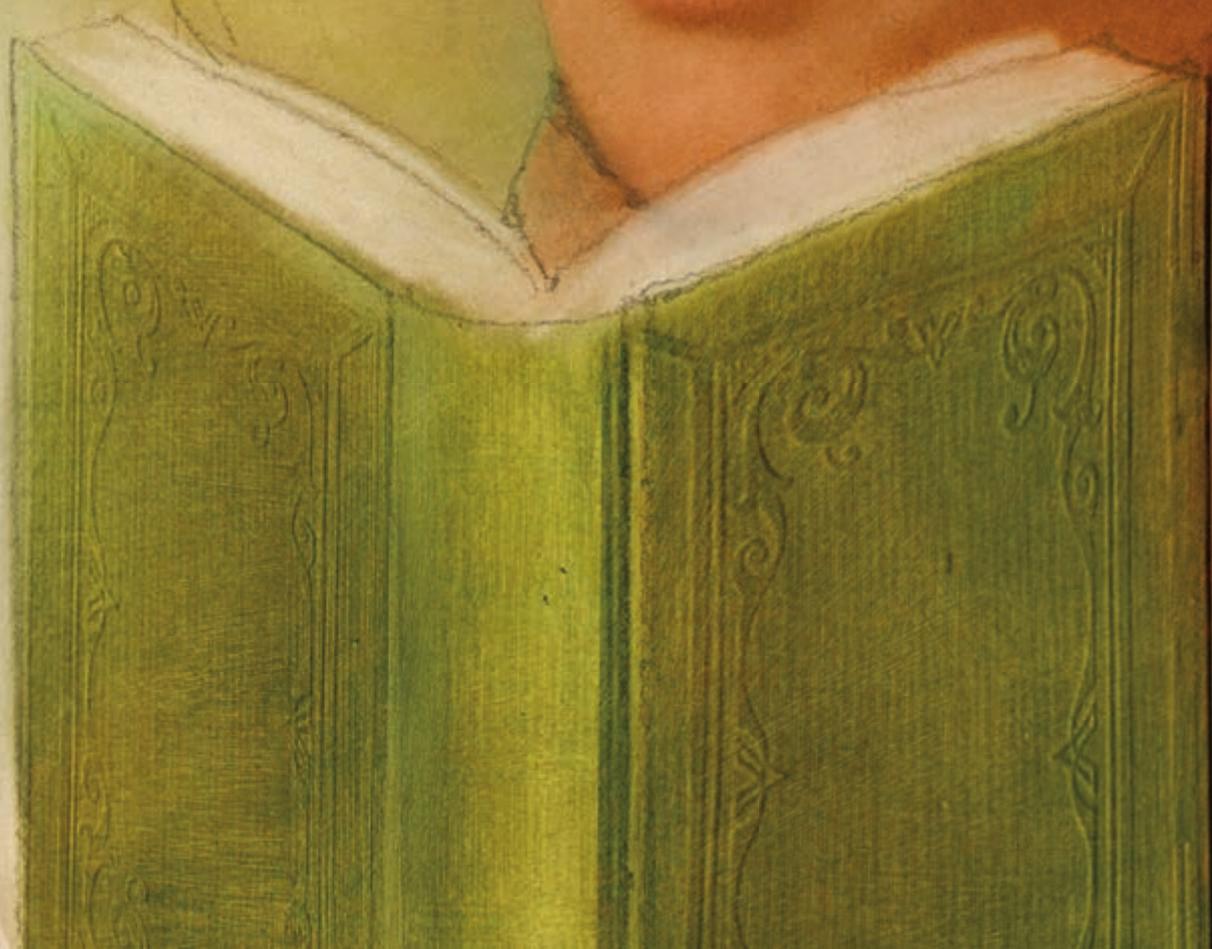
107.868

gold
79

Au

196.967

aurum

ONIMAKINA TE UEA N ANA BERITA

“Te riki bwa te banna ni katooto n te onimaki e nanonaki bwa ti onimaki iroun te Uea ao n Ana taeka. E nanonaki n ae iai ioura ao ti kakorakorai onimaki are e na kairii ara iango ao ara mwakuri. Ara onimaki iroun te Uea Iesu Kristo ao iroun Tamara are i Karawa e na kakorakorai bwaai aika ti karaoi. Ibuakon kamaungaogao aika riki n ara tai ni maiu, namakin aki koaua ao n aki mano, ao kamangaogao aika irekereke ma maiura ni katoabong, te onimaki ae teimatoa e riki bwa te bwai ni kamatoatoa nakon maiura.”

Beretitenti Thomas S. Monson, “Riki bwa te Banna ni Katooto ao te Ota,” *Riaona*, Nobembwa 2015, 87.

Uoman ngke ngaia te Bitiobi n Tararua n te Ekaretia:

“Te Moan, ngaira ni kabane ti moanna ma te wanawana ngke ti bungiki. Ti karina te ataibwai nakon wanawanara ngke ti ukoukori kaeka, kamtebwai, ni karekei ara reirei. Ti karina te ataibwai nakon ara atatai, are e riari ni kairiira nakon ana karinan te wanawana. Irarikin wanawanara, ti karina ana ibuobuoki te Tamnei ae Raoiroi rinanon ara tataro n onimaki, n tuatua ibukin te kairi ao te korakora. N te tai anne, ao n ti te tai anne, ae ti karekea te *ataibwai* innanora—are e kaungaira bwa ti na ‘karaoa ae raoiroi; kariaia mwiina bwa e na iria.’ (Anene, 1985, no. 237.) Namakin n *atakin* te nano e anganiira te namakin ae kakukurei ni kakoaua ae e aki ti buokira n ata ae raoiroi, ma ni karaoa naba ae raoiroi n aki tabe bwa tera mwiina. Te *ataibwai* i nanora e roko rinanon reitakin reirei iaon te kamatebwai ao te tataro.”¹

Ngkai iangoia riki: “Karekea naba te ataibwai, irarikini konam ni bane.” Te ataibwai n te reirei aei e raonaki ma te rabakau, atatai, taneiai, wanawana, ao taeka aika namakinaki mairoun te Tamnei ae Raoiroi—bwaai ni kabane aikai a na kairiiri nakon ataakin ao karoan te bwai ae eti.

N te ataibwai ti kaota iai te wanawana, taneiai, atatai, ao te buoka mairoun te Tamnei ae Raoiroi rinanon te tataro. Ti man karaoan aei ti kona ni karekea te oota inanora.

Angiia mai ibuakomi kamwa kaan roko ke kamwa tia n rin n te tai ae kakawaki n iango inanon maium. Kamwa moanna n inaomata ni katoa ririki, ao kamwa mwaing nakon ae nano riki nakon te tai ni maiumi are kam na “karekei” bwaai. Tera te bwai ae ko na karekea riki? Kam na bae ni karekea buum te mwaane ke buum te aine, oin am utu, te mwakuri, bwa te katooto.

N tararuai bwaai aika rangin ni kakawaki ake ti “karekei,” ti riari naba ni karekea te “ataibwai,” n aron are ti reiakinna man te boki ae tabu. E reke te ataibwai aei rinanon te kamatebwai ao te tataro ae onoti. N taekana teuana, ti riari ni kakoaua ao ni katikui ara onimakina iroun te Uea Iesu Kristo. E kabwarabwara te bwai aei Aramwa ngke e kabotaua te taeka ma te koraa. E taekina, “e moanna ni kaota riki *ootau*, eng, e moanna ni kangkang iroun” (Aramwa 32:28; e kairaki karawawataan te iango).

Beretitenti Thomas S. Monson e aki toki n tataekina te koroboki man Taeka n Rabakau are e buokiira ni kaotaira raoi n te bwai aei: “Ko na onimakina Iehova n nanom ni kabanea; ao tai mwiokoa oin am ataibwai” (Taeka n Rabakau 3:5).²

Ngkana ti onimaki irouna ao ni kabanea ara iango iaon te Uea, e na rikirake ara atai-bwai are e roko mai irouna nako nanora.

“Bain te Uea e Mena Iaora”

Kariaia bwa n na anga ana banna ni katooto te aine ae karaoa te tabe ae kakawaki n ni Kaokan bwai, ae onimakina te Uea, ao tai mwiokoa oin am ataibwai.

E aki maan imwiin are e manga barongaaki aron te Ekaretia iaon Palmyra, New York, tinan Iotebwa Timiti, Lucy Mack Smith, e tiku i Waterloo, New York, ma Aika Itiaki aika mwaiti ngke kainabana, Joseph Sr., ao tabeman natiia mwaane, n raonaki ma Joseph Jr., a nako rimoaia nako Kirtland, Ohio. Tabena bon uotakin te kurubu aei nako Ohio n te tai are e karekea te rongorongong mairoun natina te mwaane, te Burabeti.

E roko te taeka ni maon te tiburing 1831. Lucy, ma aia ibuobuoki tabeman taari n te ekaretia, a moanna ni kamwainga te kurubu nako Buffalo, New York, ma te kantaninga bwa ana karaoa te mwanaga nako Ohio n te kaibuke iaon Lake Erie. E taku: “Ngke a iangoia taari bwa te tiburing anne e a tau ibukin te mwanganga iaona (bukina bwa e a ran te aiti), ti bane ni katauraaira ni mwaing nako Kirtland. Ti aeana te booti . . . ; ao . . . mwaitia bon waningaun te aomata.”

Ngkanne, ngke a waaki nako nanon te Erie Canal nako Buffalo, e taku: “I weteia mwaabe ao aine ni kabane, ao ni kauringiia ae ti mwananga man ana taeka te Uea, n te kawai naba are karaoia te Karo Riaai, ngke e kitana Ierutarem; ao, ngke arona bwa ti onimaki, ti na karekea naba te aeka n iango anne ni kantaningai ana kakabwaia te Atua. Ngkanne I tuangiia bwa ana bwaina te iangoraoui, *ao n teimatoa ni kaota nanoia ae korakora nakon te Atua n te tataro*, bwa ti aonga n anganaki te kaubwai.”

Tao nukan te kawai nako Buffalo mai Waterloo, te kawai inanon te kanare e a moanna ni kaangaanga. Aroia 80 Aika Itiaki a bon aki mwengaraoui, ao te ngurengure e moanna n roko ni waekoa. Lucy, ae onimakina te Uea, e na katiteuanai aia onimaki. E tuangiia: “Tiaki, tiaki, . . . kam na aki baki, tariu, ke n aekakin anne; ti karaoa te taotaonakinnao ao katoka ami ngurengure. Akea au raraoma bwa e na mena bain Iehova iaora.”

Ngke a roko i Buffalo n te kanimaua ni bong imwiin kitanakin Waterloo, te tabo n rooro are kaineti nakon te Karaanga are Erie e a buraoki. A kabwaka boon kawaia iaon te kaibuke ma Kaben Blake, te mwaane ae taneiai ma Lucy Smith ao ana utu.

Imwiin tabeua te bong, e ngae ngke te aroaro iaon te kaibuke aki tau ibukiiia ni kabane n tiku ngkai a tataninga

te tai ni mwananga, e taekinna Lucy, “e tuangiia bwatintia Kaaben Blake bwa ana tiku iaon te kaibuke, bukina bwa e tangiria, man te tai anne, n tauraoi ni moana te tai ni kauring; n te tai naba anne e kanakoa te mwaane bwa e na ana abwakin nakon te aiti, are, ngke e oki, e ribotinna bwa e a ikoikotaki ni waerake nakon te rieta ae uabui te buuti [6 m], ao bon ana iango bwa e na tiku iaon te aabwa n te maan ae tao uoua riki te wiiki.”

Aio te rongorongong ae kananokawaki nakon te kurubu. E a uarereke te amwarake ao te aroaro e a kaangaanga. Lucy Mack Smith e reitia nako ni korea ana kauring nakoia Aika Itiaki: “Ko taekinna bwa ko na katuka am onimaki iroun te Atua, ngkanne ko na kanga n namakinna ae kanga ko ngurengure ao n tangitang n aron ae ko karaoia! Ko moanna n riki n aki ako nakoia natin Iteraera; bukina bwa aikai ainen te Ekaretia aika iangoa karekean aia kaintekateka ae ruru, ao taari aika I kantaningaia mairouia te matoatoa ao te korakora, katanoata bwa a kakoaua raoui bwa ana bane ni mate n te baki imwain are a roko n tokin kawaia. Ao bukin tera e na riki? Iai ibuakomi ae aki tau kanana? . . . A anga ami onimaki? E nga am onimaki iroun te Atua? Kam kona n ataia ae a bane ni karikaki bwaai irouna, ao bwa e tautaeka iaouia ana mwakuri ae bon oin baina? Ao ngkana tao ana kakorakorai nanoia Aika Itiaki ni kabane ikai n te tataro nakon te Atua, bwa e aonga ni kaukaki te kawai imwaira, e na kanga ni bebete ibukina bwa e na karika te aiti bwa e na uruaki, n te aro bwa ti aonga ni waaki nako ni kawaira!”

Ngkai, taiaoka n iangoa raoui ana onimaki ae korakora te Tina Smith—e kanga n rineia bwa e na onimaki iroun te Uea ao e kanga n tuatua bwa ana kangaa Aika Itiaki ma ngaia n onimakina oin otaia:

“Ngkai, tariu ao mwaneu, ngkana ngkami ni kabane kam baeta nanomi ni kabane nakon te Atua bwa e na uruaki te aiti, ao ni kataua te inaomata, ao n aron ae koaua bwa e maiu te Uea, e na karaoaki. N te bwai ae karina anne e ongo te aba te karongoa, n aron rurungaan te baa. E wewe te te kaben, ‘Baane kaei ami tabo.’ E bwenuaki te aiti, n ti katuka te ru ae tau ibukin te booti n rinnako, ao n rangin ni wariki angaia are ngke e rinnako te booti rinanona[,] ngaia are te bwarike ni kai itinanikun te ran are e butua te ran, are e a kabuta nako te booti, are, ma te kaetieti mairoun te kaaben, ma bwanaia kaimoa n taburekreka, karongoon te aiti, ao takaruiaia ao nanououaia taan mataku, e kaota te bwai ae moan te buakaka. Ti a tia n rinanon te kawai

*Imwiin kaungakiia tarina
ma mwanena aika a mato-
atoa katokan ngurengureia
ao ni kabwarabwara nakon
te Atua nanomi, e taku Lucy
Mack, "E maenako te aiti,
are e a katuka iai kawain te
booti." Imwiin ae e a otinako
aia booti aomata Aika Itiaki,
ao e a manga in naba te aiti.*

ma te kaangaanga ngke e a manga in te aiti, ao taari n te Colesville a kitanaki inanon te Buffalo, n aki kona n iriira.

“Ngke ti kitana te tabo n rooro, temanna mai ibuakoia taan matakū man te aba e taku, ‘Akekei taan mwmwananga mairouia kaain te “Moomon”! E inako te booti arei inanon te ran 23 te tientimiita nanona n aron ae aki ririki rimoa, ao, ni kunea, e na inako te booti—akea te bwai ae koaua riki.’ Ni koauana, a boni koaua raoi bwa ngkana ngaia a nakon aobitin te [rongorongō] ao ni koroia bwa ti inako, n te arō bwa ngkana ti roko n te Fairport ti wareki inanon beeba rongorongon matera.”³

“Tai Mwiokoa Oin Am Ataibwai”

“Karekea naba te ataibwai, iririkini konam ni bane,” ke, n taekana riki teuana, “Ko na onimakina Iehova ma nanom ni kabane; ao tai mwiokoa oin am ataibwai” (Taeka n Rabakau 3:5).

I a tia n rinanon te nanokawaki ao te uruaki n nano iaioia naake e boboto aia taratara iaon “bwain” te aonaaba aei ao tiaki n ana “ataibwai” te Uea E tara n ae naake a onimakina oin aia ataibwai ke ni katuka aia onimaki iaon te iriko a na kona ni karikirakea te taratara ae bubura riki nakon ae kantanigaaki ke te kani bwaibwai ibukin bwaai aika bubura, te karineaki, te mwaaka, ao te nakoa. Ma kateimatoaan “konam” ni kaineti ma te kairi ni booki aika tabu n te “ataibwai” e na tararuai nanora ni bwain te iriko ao te rabwata ae mamate. E na kariai kanoan am waaki ni kakukurei aika riai bwa kaain te bootaki ao abanuean te Uea ae iai uaana.

Ngke ataein te reirei ngai ao e onrake nanou ibukin taai aika ana roko. I uringnga ngke I kakauongo nakon te tia reirei ae moan te karineaki ao n nakoraoi ngke e taekina bwa ti na tararuai nanora n ae riai man ira te kawai ae iai inanon te “reirei, kareke (mwane n te mwakuri), te ibuobuoki.” Beretitenti Gordon B. Hinckley (1910–2008) e reirei te baeten are e kaineti ma onimakinan te Uea ao n Onimakina nakon ae onimakinara bon iroua. E taku: “Ngaira n tatabemanira nako iai aua oin tabera. Te moan, iai tabera nakoia ara utu. Te kauoua, iai tabera nakoia ara taan ni mwakuri. Te kateniua, iai tabera nakon ana mwakuri te Uea. Te kaua, iai tabera bon nakoira.”

E riai n iai ara baeranti. E tuatua Beretitenti Hinckley bwa ti na kakoroī nanon tabera ake aua rinanon te tataro n utu, bootaki n utu n te tairiki, warekan booki aika tabu n utu, te kokoaua ao te karinerine nakon ara tia kamwakuri,

kakoroan nanon tabera n te Ekaretia, am wareware ni booki aika tabu, motirawa, manga barongan arom, ao te ekitietai.⁴

Temanna te tia rabakau mai i America ao te tia korokaraki Ralph Waldo Emerson e taku, “N te tai aei, n aron taai ni kabane, bon te tai ae rangin n tikiraōi, ti ngkana ti ata te bwai ae ti na karaōia ma ngaia.”⁵

Ma ti tekeraoi, bwa aomata Aika Itiaki aki kona n taraa ae rangin n raroa bwa ana ata te bwai ae a na karaōia. Ma am atatai n tangira Tamara are i Karawa ao te babaire ni kukurei, e na kamatoa kawaim ni maium nakon te booti ae iai ana tia kairi ae katukaki iaan n te ran ae nano. Ngkai, moanna ni mwakuri korakora, n aron te kaimoa ae katikui ana bwuru inanon te ran ao ni katiki bwa e na bweena te booti.

N te taetae man te maungatabu ni kabuta, Beretitenti Monson e wareka te kibu man Taeka n Rakabau, n aron ae a tia ni karaōia mai imwaina: “Onimkina Iehova ma nanom ni kabanea; ao tai mwiokoa oin am ataibwai. Kaitaua ni bwaai ni kabane, ao e na kaira kawaim.” Ngkanne e taku, “E a tia n riki anne bwa au karaki ni maiu.”⁶ Maiuna bon te banna ni katooto ae tamaroa ae na iraki.

I kantaningai bwaai aika tamaroa ibukimi n tatabemani ngkami, n aron ae a karaōia te Tama ao te Nati. I kabanea au taetae n te tabo are I moanna iai—ma te kantaninga ae kuneaki n Taeka n Rakabau: “Karekea naba te ataibwai, iririkini konam ni bane.”

Karekea te ataibwai ni koaua. E na roko aei iroum ngkana ko namakina inaomatan te kamatebwai ao te tataro, ngkana ko kateimatoa te motinnano ni beku n am tai ni kamatebwai ao ni kareke mwane, ao n aki onimakinana oin am ataibwai ma n onimaki ao ni katuka am iango iroun te Uea. ■

Man te taetae are e taekinaki n te taromaui, “Tai Mwiokoa Oin Am Ataibwai,” taekinaki n te Brigham Young University n Tianuare 14, 2015. Ibukin bwaniin te taetae n Imatang, nako nakon speeches.byu.edu.

BWAAI AIKA A NA TARAARI

1. Robert D. Hales, “Making Righteous Choices at the Crossroads of Life,” *Ensign*, Nobembwa 1988, 10; e kairaki karawawataan te iango.
2. Beretitenti Thomas S. Monson, “A Word at Closing,” *Riaona*, Meei 2010, 112.
3. Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith iroun Tinana, Lucy Mack Smith* (1979), taraa 195–99, 202–205; e kairaki karawawataan te iango.
4. Taraa Gordon B. Hinckley, “Rejoicing in the Privilege to Serve,” *Worldwide Leadership Training Meeting*, Tuun 21, 2003, 22, 23.
5. Ralph Waldo Emerson, in “The American Scholar,” te taetae are e kanakoaki n Aokati 31, 1837, n ana Iuniwetiri Cambridge.
6. Thomas S. Monson, “A Word at Closing,” 112; quoting Taeka n Rabakau 3:5–6.

KARINEAIA AINE—N AKI TARAIA BWA RORORA

Iweteaki bwa n na angareirei n te Nakoanibonga ae te Aaron n au mwaa-nga, ao n te Tabati teuana atuun te reirei te karinerine ibukiia aine. N tain te reirei ti maroroakina ae riai te karinerine anne ni kaotaki nakoia aine ni kabane, man ae uarereke nakon ae ikawai, n aron are e taekinaki n aia boki n reirei kaain te Nakoanibonga ae te Aaron.

Aran Gabriel (e a tia ni bitaki), temanna te ataeinimwaane n te kiraati, e taekinna bwa irouna te aine bon te aine ae a ikawai ao n tau n riki bwa tinana ao te aine are e uarereke riki nakon anne e riai ni karinea bukina bwa ngaia te mwaane. Akea man te kiraati ae kukurei ma ngaia, are e kaa-ngaanga irouna bwa e na kakoaia.

Ti reitinako ni maroroakin kawai ni kaota te karinerine nakoia aine, ao I tuangiia te bwai teuana ae I karaoia bwa I anganakon au kaintekateka iaon te bao ni mwamwananga te waen ae bubura ngke e toka te aine, e ngaie ngke N na tei ibukin te maan ae 30–40

te miniti imwain ae I roko n au tabo. I tuangiia ae a riai mwaane n tei ao n tuangiia aine bwa ana tekateka. E teimatoa Gabriel n aki kukurei n te reirei.

Uoua te bong imwiina, I toka iaon te waen ao n tekateka mai moa. A bane n on kaintekateka ngke te mwaane ao natina te aine ae uarereke a toka ao n nakonako nako buuki. E aki maan, te aine ae a kara e rin n te waen, ao I teirake n anganna au kaintekateka.

Te mwaane are ibukiu e ororea angau, ni kotea bukin te waen, ao n tuangai bwa e a tia te ataeinimwaane n tuangnga bwa n na taraia. I nakonako nako buki n taraia bwa antai te ataeinimwaane aei. A bane ni ngare aomata ake a kaan bukina bwa te ataeinimwane e a tibwa tia n anga ana kaintekateka nakon te mwaane ma natina te aine ae aua ana ririki ake a tia n toka imwaina. Bon Gabriel, te ataeinimwaane n au kiraati n te nakonanibonga, are e a tia n aki kukurei ma atuun te reirei ae karineaia aine.

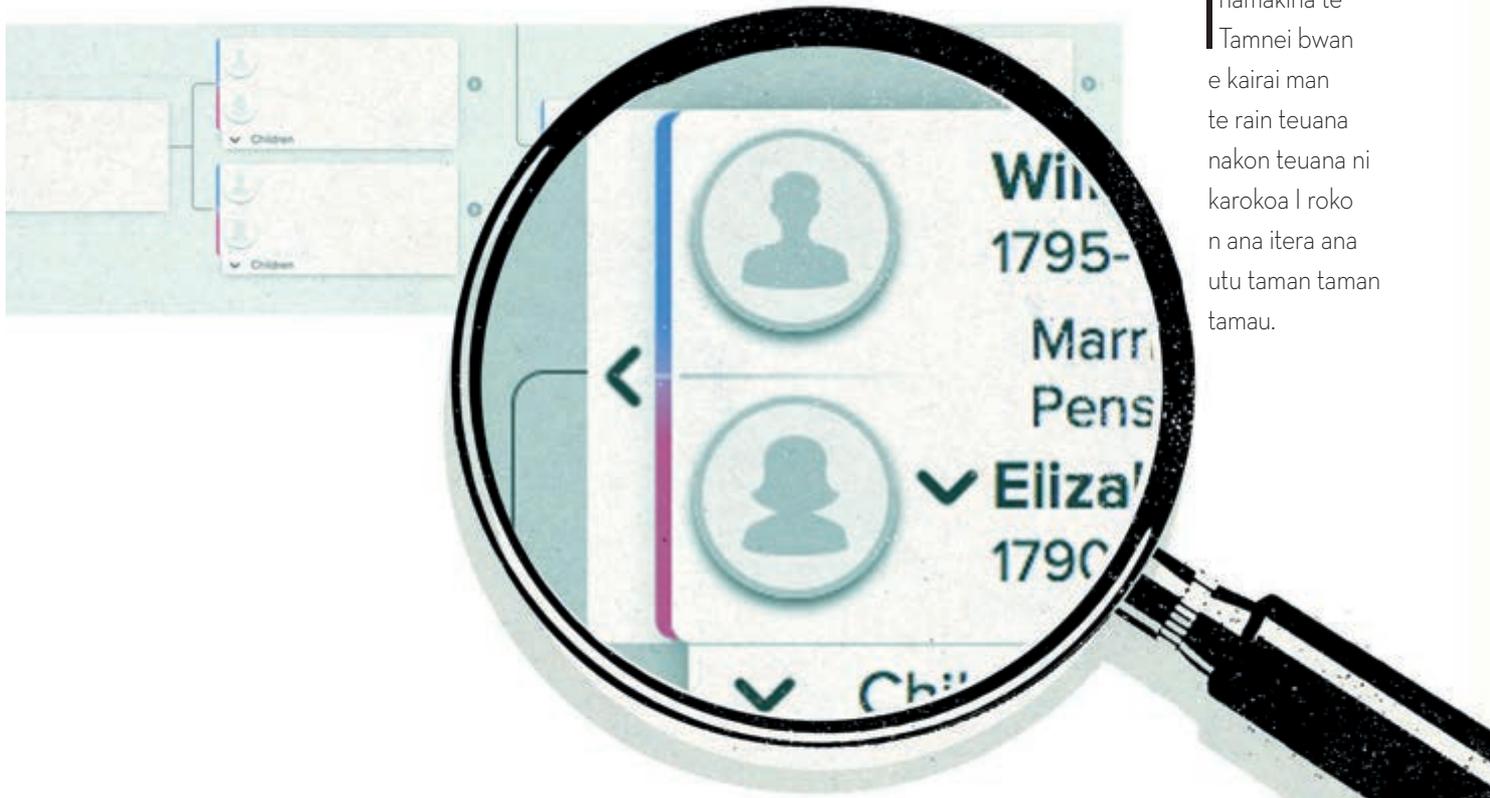
E taku nakoiu, “I tarataraiko ngkana ko na tei ibukin te aine are e a tibwa rin n te waen. I rangin n rotaki ngke I noriko bwa ko karaoa aio, ao I uringa ara reirei n te Tabati ao n na riai n teirake ibukin te ataeinnaine ma tamana.”

I rangin ni kukurei n noriia ara ataeinimwaane n ira te bwai ae a tia n reireinaki n te Ekaretia. E taneiai n iangoia bwa e riai te karinerine anne ni kaotaki ti nakoia aine aika a ikawai, ma imwiin ara Reirei n Tabati, e rineia bwa e na kaota te karinerine ibukin te ataeinnaine ae aua ana ririki.

I kukurei naba bwa I rineia ni mai-uakina ae I reireinaki, ni buokia n reireinna ni kaota te karinerine nakoia ni kabane. N na miimi bwa e na kanga aron ana namakin ngke I aki teirake ibukin te aine inanon te waen. E roko n au iango te kibu: “Ngkana kam atai baikai, ao kam a kabaia ngkana kam karaoi” (Ioane 13:17). ■
Owie Osaretin Friday, Edo, Nigeria

Te aine ae a kara e rin n te waen, ao I teirake n angan neiei au kaintekateka.

I namakina te Tamnei bwan e kairai man te rain teuana nakon teuana ni karokoa I roko n ana itera ana utu taman taman tamau.

ANTAI AE TAURAOI NGKAI?

Nte Tabati teuana imwiin te kabane n tetere n te maungatabu ni kabuta, I namakina te wirikiriki ae rangin n onoti bwa n na tiaina n au akaunti n au FamilySearch ao ni karaoi tabeua mwakuri n rongorongon au utu. I aki kukurei ni mwakuri iaon rongorongon au utu bukina bwa I a tia n aki karekea te nakoraoi ngke I a tia ni karaoia mai imwaina. A tia kain au utu ni kaman karaoi mwakuri n rongorongon te utu aika bati, ao Irou akea n au iango te bwai ae e na manga karaoaki.

I tekateka n rara rikaaki ni kana-koia te ang ni kaota uniu ngke I taraa mwiin au kakaae are akea riki te bwai ae n na kantaningaia are I a tia ni mwakuriia inanon ririki, ma te kantaninga bwa aio te kabanea ni bong are n na kona ni kunei tabeua rongorongon. I moana au kakaae ae teimatoa rinanon ikoikotakin rongorongon, ao

bonginibung, ao imwiin teuana te aoa akea te bwai ae I kunea. Ngkanne te Tamnei are e a tia ni wirikiriki nakoio kabanei boong ni motirawa rinanon tetere n ni maungatabu e tuangai bwa n na tataro ao ni kakaea bwa antai ae tauraoi ibukin aia mwakuri ae na karaoaki ngkai.

Ngke I atia n tataro, I okirikaaki nakon oin arau ao ni waaki nako rinanon te rain. I namakina te Tamnei n ae mataata ni kairai man te rain teuana nakon teuana ni karokoa I roko n ana itera ana utu taman taman tamau. Inanon te aua are imwiina I kona n namakina te Tamnei n roota nanon te ruu, ao I nako ma onoua aara aika n na uoti nakon te tembora. Ngke I tia ni bubuti aara ibukin te tembora, I tara rikaaki nakon tabeua rekooti ake I a tia ni karekei rongorongon mai iai. E onrake matau ma rannimata ao I namakina te kimwareirei ae

korakora—e a tia n roko te rongorongon mairouia taan karin ara ake a tia n anga nanoia n aia tai bwa ana karin rekooti ibukiia au bakatibu. Ma te kakaitau, I karin aara ibukiia tabeman aomata ibukin te aua are imwiina.

N te bong anne e rikirake au koaua ao I kaonaki ma te kakaitau ibukin bwaai aika uoua. Moan bukina, bwa n tain te maungatabu ni kabuta, e a tia te Tamnei ni kairai bwa n na karaoa te mwakuri n rongorongon te utu ao n atai aara aika n na ukerii. Kauouan bukina bwa bukina bwa kaain te Ekaretia ni kabuta te aonaaba ake a karin aara bwa aonga aomata n arou ni kona raoi ni kuneia ara bakatibu ao ni kawaekoa ao ni waekoa ni katia aia mwakuri n te tembora ibukiia. Bon te koaua ae itiaki ao ni korakora nakoio n ana mwakuri te Atua ni kabuta te aonaaba. ■

Leisa Wimpee, Nevada, USA

ANA TATARO TE TIA KAIRIIRI NI KURUBU N TIKAUTI IROUIA MWAANE

Ngai bon te Te Tia Kairiiri irouia kurubu n Tikauti mwaane ao I kairiia 20 ataeinimwaane ao uoman taan kairiiri n te mwananga n te waaki ni kakukurei i Utah maiaki, USA.

Ngke e roko ara kaa n te kawai are e na uotiira nakon te tabo ni kaembwa, I tei ao n tarataraa te rereua ae mena imoau. I a tia ni karaoa te mwananga aei n taai aika mwaiti, ma ibukina tabeua, I aki kona n noora te bwai ae I ataia. I karaurau n taraa te tabo are I kona n noria, n taraa te bwai ae I a tia n nonoria.

I aki tabe bwa iraua te kawai ae I a tia n toui, boni kawai aika akea te otinako iai.

E moanna n roo. N tokina, I tei ao n tuangiia aomata ni kabane bwa ana tiku inanon te kaa. I anaa te tooti ao n tuangiia bwa n na kakaea te kawai n nakonako ao n anga te kanikina nakoia n te tai are I kunea te kawai.

Tera raoi te bwai ae I karaoia I katorobubua ao ni butiia te Tama are i Karawa bwa e na buokiira ni kaotina-koira man te kaangaanga ae kakamaaku aei. I tataro ma nanou nako Ina, n tuangnga tauraoi, au tangira ibukiia Tikauti n ataeinimwaane ake e kairiia, au kakaitau ibukiia tamaia Tikauti mwaane ake a roko ma ngaira, ao au onimaki ae koaua bwa E na kaekaa au tataro n te tai ae waekoa. I kabanea au tatari ao n teirake. I kantaningaia

n teirake iaon bubuan waeu, kotea te rootongitong n otan au tooti, ao n noora te ota ni waekoa ni kaota te kawai ni koaua.

Ma akea te bwai ae riki.

I karaurau n taraa tokin otan are e kona otan au tooti.

I aki kona n noora te kawai ni koaua.

I aki kona ni kakoaua. I *ataia* bwa n te tai are I teirake, n na noora te kawai. I *ataia* bwa e aki kona te Uea ni uotai rikaaki, riki ma aomata aika mwaiti aika onimakinai.

I riai ngkai n oki ao n taetae ma uoman kaaro aika a un ao e onrake aia waen ma te mangaongao, ataeinimwaane aika a ingainga (ni kan roko), ngaia ni kabane a titiraki, "Ti a roko ikekei?"

Tera raoi te bwai ae I karaoia I katorobubua ao ni butiia te Tama are i Karawa bwa e na buokiira ni kaotina-koira man te kaangaanga ae kakamaaku aei.

I kabwarabure ao ni kakooua nakoia ae I a tia ni karaoa te mwanga aei 20 te tai inanon maiu ao I ataia bwa e mena ikekei te kawai. I aki kona n noria.

N tokina, ti iangoia bwa ti na buti nakon te taun ao ni kabooi uoua te ruu n te moutero. Ti na oki ma te korakora ae kabouaki n ni moaningabongin te Kaonobong.

Ngkai ti aki kona ni karaoi aai ni kukan karara ni kaembwa n te tairiki aika ti uoti, ti nakon te tabo ni pizza n te tabo anne are ti noria n tokin te taun.

E kangkang te pizza ao a kukurei ataeninmwaane, ma I teimatoa n raraoma ibukin te tarau are ti na kabwaka ibukin te amwarake ao ruun te moutero.

Ngke ti tabe n amwarake, I mimii bwa bukin tera e tuai kaeka au tataro Tamau are i Karawa, ngke n te tai ae waekoa I ongo te bwai ae rebwetaua.

I waerake, ni waekoa ni kauka mataroan te tabo ni pizza, ao n noora te kabanea ni korakora ni bwakan te karau ae I tuai nonoria mai imwaina. Iai kian te oota nako meanmaeao— nakon raoi te tabo are I a tia n tataro iai ibukin te kaeka e aki koro te aoa imwaina. N te tai anne, e roko iaou te Tamnei, ao I namakinna ae e a tia te Uea *ni* kaekaa au tataro!

Te moaningabong are imwiina, karawa e buruu, ao ngke ti oki nakon kamangaongaon kawai aika barekareka, I buti ni kaitaraa te tabo n rairaki are I a tia n ukoukoria ibukin te tairiki are imwaina. I a ataia ngkai bwa a kaekaaki tataro n tabetai ma te kaeka ae akea, ma a bane n *tainako* ni kaekaaki. ■

Tony Rogerson, Utah, USA

Matu
Manga
moanna
Kainna
Kainna

I a tia n taekinna n te tai ae mwaiti—te tai ae I kabanea ngkai n tabeakiniiia ao n takakaro ma au ataia, wareware, ao ni kamatebwai.

BITAKIN AU MOANIBWAI

E aki maan imwiin are I moana karaoan au webutiaite, I kunea bwa I kabanea au tai ae mwaawa ni katabwanina rongorongona ao n iangoia bwa e na kanga ni kakaongora ke n anai nano. I kabanea angiin au tai ni wareki aia webutiaite tabeman naba.

Inanon tabeua te wiiki, karinakin rongorongo aika boou n au webutiate ao warekan aia webutiate tabeman e a tia n ana au tai ae kakawaki ni kamatebwaiakan booki aika tabu ao wareware tabeua. I aki kona n iango raoi ngkana i kamatebwai, I aki tangiria ni wareware n ae bati, ao I namakina te kerikaaki n Tamneiu inanon maiu. E keerikaaki au tai ma natiu, ao te tai are n na riai ni kabanea ma ngaia, I kabanea iaon te kaombiuta.

Te mamataku anne tiaki te bwai ae aki riai, bon te kawai ae tamaroa ni kateimatoa te reitaki iai ma am utu ao raoraom. Ma n te tai are I namakinna bwa e a bua au iango man bwaai ake a na anganai te maiu n tamnei ae korakora, I ataia ae I tangiria ni bita te bwai teuana.

I moanna man kakouaana I rou ae I aki kainnanoia ni mamataku iaon te

intanete ni katoa bong ao I aki kainnanoia n tuoi aia webutiate aomata riki tabeman. I iangoia bwa I kona n teimatoa ni kabanea au tai ae mwaawa n te kaombiuta ma ti imwiin ae I a tia ni karaoa au kamatebwai n au boki ae tabu ao wareware riki tabeua. Man te tai are I a tia ni karaoi bwaai aika moan te kakawaki, e bon aki tau naba te tai ni mamataku, ma e bon raoiroi anne. I a tia n taekinna n te tai ae mwaiti—te tai ae I kabanea ngkai n tabeakiniiia ao n takakaro ma au ataia, wareware, ao ni kamatebwai.

Imwiin tabeua te bong ni bitii au moanibwai, I kunea bwa I a namakina te Tamnei n ae bati riki inanon maiu.

I ataia bwa ngke I moanibwaia karaoan are N na kabwaia iai n te itera n tamnei, N na namakina te Tamnei ae bati riki ni katoa bong. I ataia bwa karaoan te tai ibukin te kamatebwai ni booki aika tabu, warekan ana maekatiin te Ekaretia ao karaki tabeua aika raraoi, ao n iangoi bwaai aika riki n akea tokina e kona ni buokai n riki bwa te kainnaba ae tamaroa riki, te tina ae tamaroa riki, ao kaain te Ekaretia ae tamaroa riki. ■

Jinny Davis, Texas, USA

Iroun Unimwaane
C. Scott Grow
Man te ltingaun

REIREI NI BURABETI IBUKIN TE *KAKAONIMAKI*

Nraka nakon 20 te ririki n nako, I kabobonga au mwakuri ae te beretitenti n te mition i Amerika Maiaki. Buu te aine ae, Rhonda ao Ngai ti tia n rinanon te kukurei ao te kananokawaki ni maiuia mitinare ake ti tararuai n taai aika 20 te ririki.

Mwaitia ara mitinare a bon kukurei ni kabaeaki n te tembora, a karikirakeia natiia aika raraoi ao ni kanakooia ni mwakuri ni mitinare, ao ni mwakuri ma te kakaonimaki n ana botaki ni buobuoki te Ekaretia ao ana wewete n te nakoanibonga. Tabeman, a bon aki bati ni kakaonimaki, tabeman a tia ni mare ao a manga raure, ao tabeman a katinanikuaki man te Ekaretia

Tera ae karika te kaokoro ni maiua ara mitinare ngkoa? Tera te koaua are e kaokoro are a karaoia tabeman ni kararoa oin aia kaangaanga? Tera ae ko karaoia? Tera ae ko na karaoia n 20 te ririki? Tera babaire ao tabetabe ake ko na kainanoi ni karaoi ngkai ao n te tai ae na roko be na buokiko n tiku ni kakaonimaki.

I katautau 10 reirei ake a na buokiko

1 REITANAKO KAMAIUAN AM KOAUA

Namakinan onraken te Tamnei are e na riki man katean te onimaki are e na kona ni kaka-bwaiako rinanon maium. Aan te onimaki e kona ni keerikaaki tii man aki mwananoan te bure.

N te tai ae aki maan n nako I maroro ma te mitinare ae oki ae aki bati ni kakaonimaki n taku be a bua ana onimaki. I titirakinna ngkana e tataro ao ni kamatebwaia Ana Boki Moomon n aron are

**Baikara babaire ao
tabetabe aika ko
kainanoi ni karaoi
ngkai ao n te tai ae
na roko ni buokiko n
tiku ni kakaonimaki?**

kakaraoia ngke e mitinare. E taku bwa e aki bukina bwa e bua ana onimaki ibukin Iotebwa Timiti.

I namakina te kan titirakinna te titiraki aio: “Ko mamatakuakin tamnei aika buakaka?” E kaeka Eng. I tuanga bwa ngaia oin buan ana koaua.

I kabwarabwara bwa te koaua akea riki bwa bon te Tamnei ae Raoiroi ae tuanga tamneira koauan te eua-ngkerio ao te ekaretia ae Kaokaki. Ngkana ti aki tataro ao ni kamatebwai booki aika tabu, te Tamnei inanon maiura e mamaara, ao e kakerikaaka ara totoko nakon te karirii. Ngkana ti bure ao ti riki n aki itiaki, ti kabuaa ana iraorao te Tamnei are Raoiroi ni kabanea. N akean ana kakoaua te Tamnei ae reitinako, ti a kona ngkanne ni moana iangoana bwa akea ara koaua ao tao a na bon akea.

Ara koaua e kainanoa kamarurungana ae reitinako. Kamarurungakina e bon roko man am tataro, kamatebwaian booki aika tabu ni katoa bong—riki Ana Boki Moomon—ao ni mwakuri n te Ekaretia rinanon maium.

2 IRIRII AIA KAETIETI BURABETI AIKA MAIU AO ABOTORO

N na rinanon reirei ni burabeti are a kona ni buokiko ni karekea am mare ae kakukurei, am utu ae kakaonimaki, ao te maiu ae teteke-raoi. Katotoon “Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba.” N na tibwauai tabeua mwakoro aika bongana n te katanoata, aika karaoaki man te Moan Beretitenti ao Aia Kooram Abotoro inanon 1995. Ti kamatoaia mwaane aika a katabuaki bwa burabeti, taan mamata ao taan kaotioti. Bon Ana Tia taetae te Atua nakoia Natina n te aonnaba.

“N te bong are kateaki iai te Ekaretia, E taetae te Atua ibukiia Ana burabeti ni kangai, “Bwa ana taeka aika kam karekei, bon titebo ma are e nako mai wiiu n te taotaona n nano ao te onimaki.” Ngkanne te Uea E beritani kakabwaia n te maiu aei ao kakabwaian te maiu are akea tokina ngkana ti irii aia reirei burabeti. “Bwa man karaoan bwaai aikai mataroan moone e na aki tokanikai iaomi; eng, ao te Uea ae te Atua e na urua mwaakan te roo mai matami, ao ni kariki karawa bwa a na ruru ibukin ami raoiroi ao mimitongin arana.” (taraa D&C 21:5).

Ai kakukureira te kakabwaia inanon taai aika kaangaanga.

3 KABAEAKI N TE TEMBORA AO KAWAKINAN AM BERITA AE TABU

Burabeti, taan mamata, ao taan kaotioti “a katanoata bwa te mare i marenan te mwane ao te aine e katabuaki iroun te Atua ao bwa te utu bon te bwai ae kakawaki nakon ana babaire te Tia Karikibwai ibukin aroia Natina.” Ana babaire te Atua ibukin te kakukurei e karekea te konaa irouia utu ni kateimatoa aia itoman imwiin naba te mate. Otenanti aika a tabu, ao berita aika tabu, ake a kona n reke n tem-bora aika tabu a karekea te anga ibukira n tatabemaniira ni kona n oki nako rarikin te Atua, ao ibukia utu bwa a na katiteuanaaki n te tai ae akea tokina.¹

Te babaire ae moan te bongana ae kona karaoia ni maium bon mareakin te aomata ae riai, n te tabo ae eti, ao n te kariaia ae eti² ao ngkanne kawakin am berita ae tabu n te tembora. Akea te kariatataki n akean te kabaeaki n te tembora.

Te tau ibukin te kariatataki, taanga a riai n rin inanon te berita ae boou ao n akea tokina ao e [na riai] ni kabaeaki nakoia iroun te Tamnei are Raoiroi n te berita, irouna are katabuaki”—te burabeti ae maiu. Ngkana ti kawakin ara berita n te tembora, ti na “bwaina te kaintoka ni uea, taian aba ni uea, aaba aika tautaekanaki irouia uea, te mwaaka n tautaeka, te rietaata ni kabanea ao te nano ni kabanea . . . ao te mimitong ni bwaai ni kabane, . . . are te mimitong ae kororaoi ao te kariki ae reitinako n aki toki ao n aki toki.” (D&C 132:9 taraa naba te kibu 7).

Te kabaebae n te tembora kanoana taian brerita ibukin kakabwaia aika akea tokina n te maiu are imwiina ao e na karikirakea reken te kukurein n te mare n te maiu aei. Ngkai Natin te Atua mwane ao aine, kam a tia ni berita bwa kam roko n te aonnaba n te tai aei ni katea Uean te Atua. Katean te aba ni uea e rekereke ma mareakim n te tembora.

4 BUOKANIBWAI MA TE ATUA NI UOTIIA NATINA AIKA TAMNEI NAKON TE AONNAABA

Te katanoata e kaota: “Temoan tua are e anga te Atua nakon Atam ao Ewa bon ibukin are a na kona n riki ni karo ae mwaanenumwa ao aine-numwa. Ti katanoata bwa ana tua te Atua ibukiia Natina are a na rikirake ni mwaiti ao ni kaonrakea te aonaaba e teimatoa naba ni bwainaki ngkai.

Utu ni boong aikai a uarereke riki nakon roro ake ngkoa—e koaua aei n aekan utun te LDS. Ti kona n taainako ni kunea bukina ni kakoaua kabanikaian ke katokan mwaitia ataei aika mena iro-ura. Te bwai ni kakairi, “Ti kainanoa moa te reire” ke “Ti kainanoa karekean te mwakuri ae raoiroi riki bwa e aonga n reke ara mwane riki ae bati.” ke “Bukintera bwa ti na kanakoa te kakukurei n te mare man karekeakiia natira?”

Ko a tia ni kakabwaiaki ma te koaua n ana euangerio Iesu Kristo ae kaokaki. Iai kakabwaiian te maiu are akea tokina n anganiia natim Tai katuuu am iango iaon bwaai n te aonaaba are ko na anganiia natim Te bwaintangira ae moamoa are ko na anganiia natim te rin nakon bwaai n tamnei n abanuean te Atua.

Ngkana ko tataro mwaaka ma buum ibukin karekean natim, uringa bwa ngkoe te ataei ae reke iroum anne. Taiaoka tai kitana te Atua n am babaire. Tibwaua reken te bungiki anne nakoia natin te Atua mwaane ao aine aika tamnei are tauraoi te Atua ni kanakoa nakon mweengam Imwiin bwaai ni kabane, Natina a tataninga ni karokoa a riki bwa natim.

Ma te onimaki iroun te Atua ao ana taetae ni burabeti, e waakinako n aki toki ke ni waetata ao ni karika oin am utu ae akea tokina.

5 TAI MATAKUAKINA TAMNEIN TE BUAKAKA KE TABEUA RIKI AIKA BUBUAKA

E reitinako te katanoata “Ataei iai inaomataia ni bungiki nakoia kaaro aika a tia ni mareaki, ao ni kaikawaaki iroun te karo ao te tina ae a butimwaa ai a karinei aia berita ni mare ma te onimaki ae bwanin.”

Kabwanina raoi onimakinan raom n ae nanonaki bwa te kakaonimaki nakon buum n rabwatam ao n am iango. Te reitaki n Tamnei aika bubuaka ao n te aonrain bon te katooto ibukin te aki onimakinaki. Ngkana te taanga ae rekereke ma tamnei aika bubuaka, teuanne ke neienne e urua te onimakinaki ae tabu ae moan te kakawaki. Te buu are akea ana kairua e mwamwanaaki. Te Mwiokoaki ni koaua ao te onimaki n te mare e a kabuakakaki. E reke te wenenibure man matakuaikin tamnei aika bubuaka.

N na tibwa te namakin iroun te mwaane temanna ae tia ni kabaeaki n te tembora ma e a bua ana utu bukin tamnei aika buakaka ao te itoman iaon te rain ma temanna te aine. Ma te nanokawaki e korea: “I aki mutiakin taeka aika I anganaki n ana kakabwaiia te tamanuea are taekinna bwa Tatan a na akea mwaakana ni maiu bwa tii ngkana I anganna. I a tia n anganna ae mwaiti, ao ni karaurau ao ni koaua e anaia ao e kamanena te mwaaka ni urua maiu ao buu ao natiu I bon tangiria ni kabane ma nanou ngkai ao n tainako, ma te tangira anne e aki tau ni kataea ana kai te mwaaka are I motikia n nanou n angan Tatan ni maiu be na urua. Ana reirei te Ekaretia e anga[nira] te kawai n oki bwa te utu ae kabaeaki ngkai ao n aki toki nakon Tamara are i Karawa, are na reke irou n ongo ao ni mwannanoi, ma n tokina I bon aki.”

Ai kanaanokawakira.

6 REIREI AO MAIUAKINA TE EUANGKERIO NI MWEENGAM

E reireinira te Katanoata bwaai ake ti riai ni karaoi bwa ti na kukurei ni mwengara. Te kukurei n te maiu n utu e na kona n reke ngkana e aanaki n ana reirei te Uea ae Iesu Kristo. Maare ao utu aika nakoraoi a kateaki ao ni kateimatoaki iaon botoniango n te onimaki, te tataro, te rairannano, kabwarabure, te nanoanga, te karinerine, te beku, ao kakibotu aika itiaki.

Ngke ngai ma kaain abau ai tibwa taanga n ataei ngaira, ti kataia n okiokira katean te katei ae matoa ni uaia wareki booki aika tabu ni katoa bong n te utu. Ngke natira are te kabanea ni ikawai ai itiu ana ririki, ti a karaoia bwa ara katei ni katoa bong. Te wareware te moan bwai n te ingabong, ti kakaonimaki n reitianako man te tai anne ni waakinako. N te tai are e areke te katei anne irouia ataei ake tabeman, ataei ake a uarereke a ingainga ni ikaraoia ngke a ikawai N tainako ti wareware imwain 6.00 am bukin moantain te tieminari n te iangabong.

Taanga n ataei a roko n te tabo are a wakina iai oin katein aia utu ae raoiroi—karaoan kamatebwaian booki aika tabu n te utu, botaki n tataro ni utu, ao katauraoaia aia ataei ibukin te mitinare ao te mare n te tembora.

7 KARINEAN TABEN TE KARO AO TE TINA NI KARIKIRAKEAIA NATIIA

Te Katanoata e tibwaua naba tabeua reirei aika bongana n aron karikirakeaia ataei: “Tiina bon taan moan tabe ibukin karikirakeaia ataei Inanon mwiokoaki aika tabu aikai, a katabeaki kaaro ao tiina bwa ana uaia ni ibuobuoki imarenaia bwa raa0 aika ti te *arona ngaia*.”

N tabetai te karo temanna e taku bwa ngaia teuanne ke neienne e rabakau riki ni karikirakeia ao ni kairiia ataei. Burabeti ni boong aikai a aki toki n okiokira te reirei are buu mwane ao aine a katiteuanaki n te mare, bwa babaire ni kabane are rekereke ma te utu a na karaoki ni bootaki ao n te inanoi.

Raa0 aika ti te arona a na bon tii te arona. A na bootaki n reirei ao n tataro. Ni kairaki iroun te Tamnei n ataa te kawai ae kakai ni karikirakeaia ataei ni kabane. Tokin te kawai ae akea tiana e na bon reke man motin nanomi.

8 KAMANENAN TE INAOMATA N ATAA TE ETI AO TE KAIRUA N RINERINE N RIMWIIN TE TIA KAMAIU

Te motinanobwa ko na mena ia n te 20 n ririki ke te ka 20 n tienture e bon nakoimi. Ko inaomata n rinerine, e ngae n anne mwiina are akea tokina e reke man rinerine. Bukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Te Tia Kamaiu “aomata a kamaiuaki man te bwaka [ao] ao a riki ni inaomata n aki toki, n ataa te raoiroi man te buakaka ni mwakuri ibukiia ao n aki mwakuri i bukin te katuaeaki n te tua n te kabanea ni bong ae tamaroa, ni kaineti ma Ana tua te Atua ae e a tia n anga.

“Ao a inaomata n rinea te inaomata ao te maiu ae akea tokina, rinanon te Tia Tei ae korakora ibukiia aomata ni kabane, ke n rinea te tautoronaki ma te mate, n aron ana tautaeka ma mwaakan te riaboro; bwa e ukoukora karawawatakiia aomata ni kabane n ai arona.” (2 Nibwaa0 2:26–27).

E ribai ngkami Tatan bwa antai ngkami ao antai ae kam tei ibukina. E tangiri ngkami bwa kam na karawawataaki, n aekakina. E tangiri ngkami Iesu Kristo. E a tia ni kabooi mwiin ami bure nako. E anga Maiuna ibukim. E kaoko bwa ko na Iria ao n raira nanom, ngkana e riai. Ngkai ko rinea te Tia Kamaiu, e na reke iroum te “kukurei n te maiu aio ao te maiu are akea tokina n te aonnaba ae na roko.”³

9 KARIKIRAKEA TE ONIMAKI N TEIMATOA NI KAROKOA TE TOKI

E roko te onimaki ngkana ko rairaki nakon te Uea. E reirei te burabeti ae Nibwaai kam: “waaki nako man teimatoa inanon Kristo, ma te kaantaninga ae tamaroa ma ni kororaoui, ma tangiran te Atua ma aomata ni kabane. Ma ngaia ae kam na waaki nako, ni kaawakin ana taeka Kristo, ao n teimatoa ni karokoa te toki, ao taraia, e kangai ana taeka te Tama: E na reke iroumi te maiu ae akea tokina” (2 Nibwaai 31:20)

E a tibwa tia n taku Beretitenti S. Monson n te maungatabu ni kabuta, “E na kantaningaki te tai ae na roko bwa e na kaonaki n te onimaki”⁴ Are e na reitia ma te onimaki ae nanomatoa man tokanikai iaon taian akangaanga n airi ma taian bure, mwamwanai, ao te aki kukurei. Am onimaki ae matoa e na bairea tokin kawaim, are bon tokin kawaim are akea tokina

10 ANGA MOTIN NANOM NAKON ANA BABAIRE TE ATUA

I tataro bwa e ringa nanom ma te te nano ni karaoa ae tamaroa riki ao n tamaroa riki ao n toui mwiin ana reirei ara burabeti aika maiu. I kantaningaia bwa ko a tia n namakina te kan kakorakora tabem n riki bwa are e a tia ni katabuko iai te Atua.

“Tariu [ao mwaneu] ti na aki nako ni karaoa te bwai ae na riki iai te kanganga? Wakinako ao tai kerikaki. Korakora, . . . ao nako, nakon te tokanikai! . . . Kariaia, ngkanne, ngkai te ekaretia ao aomata, ao ngkai Aomata aika Itiaki, n anga nakon te Uea te angakarea inanon te raoiroi” (D&C 128:22, 24).

Tera te angakarea are kam kona n anga n tatabemanii ngkami nakon te Atua? Bon teuana te bwaintangira are E na aki tangiria mairoum. Bon te angakarea mai nanom ni uotiarake nakon Ana kantaninga. Bon kawenean am rinerine iaon am bao ni karea.

Teuana man te *Reirei iaon te Onimaki*, are katauraouaki irouia ngkoa taari mai mwaina n te tai aio, e kangai: “Te aro are aki tangira te anga karea ni bwaai nako a na akea te mwaaaka ae tau ni kaotinakoa te onimaki ae tau nakon te maiu ao te kamaiuaki.”⁵

Am rinerine bon te bwai teuana are bon am bwai are ko kona n anga bwa am karea nakon te Atua. Man nanom ae ko anga nakon Nanona, ko na riki n Aekana.

I a kaina ma au kakooua nakon te Tia Kamaiu. Nakon te mwaiti are ko a tia ni kamwakura te onimaki inanon Iesu Kristo, Kawaerakea nanon nakon Nanon te Atua, irii ana reirei ana burabeti ana kairi te Tamnei, ko na kakaonimaki, ni kukurei, ao n tetekeraoui. ■

Man te taetae n te taromauri, “Ko Na Mena Iaa n 20 te Ririki?” Brigham Young Iuniwetiri-Idaho n May 15, 2012. Ibukin bwaninin te marooro n te taetae n Imatang, nako nakon speeches.byu.edu.

BWAAI AIKA A NA TARAARI.

1. “Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba,” *Riaona*, Nobembwa 2010, 129; kairakin ma katuruturuana.
2. Bruce R. McConkie, “Rinerine ke Kairi?” *New Era*, Jan 1975, 38.
3. Gordon B. Hinckley, *Caesar, Circus, or Christ?* Brigham Young University Taetaen te Ririki (Oct 26 1965, 8 taraa naba Russell M. Nelson, “Spiritual Capacity,” *Ensign*, Nov 1997, 16.
4. Thomas S. Monson, “Kabebetee Nanomi,” *Riaona*, Meei 2009, 92.
5. *Reirei i aon te Onimaki* (1985), 69.

BUBUTI

lakobo 1:5-6

“Ngkana akea ana rabakau temanna i buakomi, ao e na butia te Atua, ae titua-raoi n angangania aomata ni kabaneia, n aki ngure-ngureakinia; ao e na bon anganaki.

“Ma e na bubuti n onimaki, n aki nanokokoraki. Bwa ane e nanokokoraki ai aron naon marawa ae kabutaki te ang ao n kaueeaki.”

Bukin tera te botoniango aio e rineaki, ao tera e nanonaki nakoim iai? Te Tari Stephen W. Owen, te Beretitenti ni Kabuta irouia Ataenimwaane, ao Titita Bonnie L. Oscarson, te Beretitenti ni Kabuta irouia Ataenaine, a tibwaua aia iango.

BUKIN TERA BOKI AIKA TABU?

Titita Oscarson: Te Uea e ataia bwa tera te rongorongo are ko na kainnanoia, ao e anainano bwa e kanga tabeua man te tabeka are a uotakirake inanon te ririki ake a kaekaaki man te botoniango ao e kanga n tauraoi ma te bwai ae riki inanon mauim.

Ngkana ti maroroakina Iakoba 1:5–6 n aron angaraoin te botoniango ibukin te ririki aei, e kaonaki te ruuu n te Tamnei. Ao ti bane ni kariaia bwa e na bon riki n tamaroa ibukiaa ami roronrikirake ibukina bwa a mwai reitakiia. Iai reitakina nakon rongorongon te -warekia Iotebwa Timiti are e namakina inanona bwa e na nakon te Buakonikai ae Tabu ao n tataro. Ao kauouan reitakiia ae korakora bon kakoouan ana mition Iotebwa Timiti ae mairoun te Atua, te bwai ae ti kainnanoia taekan aroarona ao rongorongon te Ekaretia a reitinako n riki bwa titiraki man te aonaaba. Riki te rongorongon naba bwa ti kanga ni karekei kaotioti aika onoti inanon maiura, ike aomata ni kabane a kainnanoia ni kan ataia

Te Tari Owen: A mwai bwaai aika riki nakon maiumi n te bong aei, ao a rang mwai ami titiraki. Ma ni

kabane bootaki ni kareke rongorongon ao intin ni kakaei ake iroura, a mwai bwaai ni ibuobuoki ike kam kona n rairaki ni karekei reeke ibukin ami titiraki n te onimaki. Kakawakin te boki ae tabu aei e kaotaki iroun Iotebwa Timiti mwakurian te kaotioti, ike te banna are ti na ko na n ririmwiina.

A KANGA RORONRIKIRAKE NI KAMWAKURIA AO NI AMANE-NAIAKOBA 1:5–6?

Titita Oscarson: Te koroboki ae tabu aei iai korakorana te rongorongon iai. E taku, “Bubuti n onimaki, n aki nanokokoraki” (Iakoba 1:6). Aio kanga e karika te namakin n nanokawaki. Ko kainnanoia ni bubuti n te onimaki, tiaki n te nanououa.

Te Tari Owen: Ao ni bubuti n te onimaki e nanonaki bubuti ma nanom ae koaua. Ngke Iotebwa Timiti e kareke te kaeka bwa te aro raa ae e na iria, e aki ti taekinna, “Ngaia, anne e tamaroa ataakina, ma . . .” E waakirake inanon te onimaki.

Titita Oscarson: Uringa bwa te tataro ae eti tiaki te bubuti ibukin te bwai ae ti tangiria ma ukoria bwa tera ae e tangiria te Atua ibukira.

TERA TE BUOKA ARE KO NA ANGAN TE RIKIRAKE TAEKAN KAMANENAN TE TATARO INAOON MAIUIIA?

Titita Oscarson: Karaoia bwa anuam. Ko aki kona ni mwaninga. Ko aki kona n ae konaaki karaoia. Tarin

Iareta e anganiira te katooto n are. (tara Ita 2:14).

Tari Owen: Te mwaninga n tataro man te tai teuana ma teuana bon te bwai teuana, ma te kaangaanga riki tanakom mairoun te Uea ao n aki tangira te tataro. Ngka na ko namakina te aki kan tataro, anne ngkana ko a rang kainnanoia bwa ko na tataro. Ao ngkana ko karaoa am tataro ao ni warekin booki aika tabu, ko na bon tikunako (ma te Tamnei). Ao ngkana ko aki, ko na raurenako (ma te Tamnei).

Titita Oscarson: Ti kona n taetae n kaineta ma te Atua. E anganiira te tai ae aki tiatianakina. Tera te bwaintangira ae korakora ataakina bwa ti kona ni karaoa anne bwa E mena ikekei n taainako.

KO KANGA N REIAKINNA N TATARO N TE KAWAI AE NANONAKIRAOI?

Titita Oscarson: I aki kona n iangoa teuana te taneiai; bon tokin te kawai n te maiu. Te tataro e a tia n riki bwa teuana mwakoron au bong ae nano ibukina I karaoa te mwakuri korakora n kanakoraioia. I tia n rang n tamaroa riki n te ongoongora ao ni karekei kaeka. Ti reiakin ao ti kareke te tamaroa riki ni katabeira ni mwakuria. E na bon ti nakoraio ma ngaia ni katoa bong, ni kakooua bwa I aki kabua au tai anne n taetae ma Tamau are i Karawa. Mwaitin aratatataro, e na tamaroa riki are ti na kareke n ongora nakon kaeka. akanne.

Te Tari Owen: Inanon kairakeu I rang kainnanao ataakin te bwai teuana, I uringa te Moan Kaotioti ao I iango, “Iotebwa Timiti e katiaa ni karaoia. I aki tangira riki te kamataata ae bubura, ma I kainnanaokaekaana.” Ao ngkanne inanon te onimaki I ririmwin te banna anne. I uringa katorobubua iantano ao ni kabaraaka atu ao n tataro n takarua. N reitinako n ririmwin te banna anne e tia ni kaka-bwaia maiu ni mwaitin te tai ni kare-kean te kaotioti ae onoti.

TERA TE BWAI TEUANA AE MOAN TE KAKAWAKI AKE A KONA N REIAKIN TE RORONRIKIRAKE MAN TE KOROBOKI AE TABU AEI?

Te Tari Owen: I ti tangiria ni manga kamatoa te banna n tataro are e kateia Iotebwa Timiti. Ngke ai tibwa te 14 te ririki, e nanououa, ngaia are e wareka ana boki ae tabu: Te Moan Kaotiotio bon tiaki te tai ae kimototo ike e a katorobubua iai Iotebwa. E mwaiti te mwakuri imwain anne. E kaotia iaon ana titiraki aeaki toki ni kaokiokia. Ngke e kunea Iakoba 1:5–6, e taku, “Akea te rongorongo ni booki aika tabu ae e roko ma korakoran te mwaaka inanoia aomata nakon are e karaoaki n te boki aei inanon au tai.” (Joseph Smith—History 1:12). E rin ma korakorana inanona, ao ngkanne e mwakuria. E tataro ma te nano ae koaua ao e waakirake inanon te onimaki. Ao anne ae ti kantaningaia bwa ko na anganaki te namakin ma te boki ae tabu aei rinanon 2017. ■

BWAAI N IBUOBUOKI N TE AONRAIN

Tao ko na bairea te waaki ni kakukurei ke te maungatabu ke tao iangoan te botoniango i bon iroum, ko na kakaeta te korotamnei, katangitang, ao irarikina bwaai ni ibuobuoki ibukin ana botoniango te Miutuo n te ririki aei n lds.org/go/11752.

BUBUTI

Iakobo 1:5-6

“Ngkana akea ana rabakau temanna i buakomi, ao e na butia te Atua, ae tituaraoi n angangania aomata ni kabaneia, n aki ngurengureakinia; ao e na bon anganaki.

“Ma e na bubuti n onimaki, n aki nanokokoraki teutana. Bwa ane e nanokokoraki ai aron naon marawa ae kabutaaki n te ang, ao e kaueeki.”

Iakobo 1:5-6

5 BERITA N TE TATARO

Iroun Carlisa Cramer

Tamara are i Karawa e katauraoa te tataro bwa te kawai n reitaki ma Ngaia bwa ti aonga ni kaitaua, butiia ibukin kakabwaia, ao n rikirake ni maiura n tamnei. N tabetai ni bwaai ni kabane aika ti na karaoi ao ti na bon tii boobaraaki, booti baira, ao inanon taeka aika beebete ao taeka aika a nako man te nano. E beebete, e aera? Aikai nimaua berita aika kakaokoro ke kakabwaia ake ti kona ni karekei ngkana ti tataro:

1

TE KORAKORA N TOKANIKAI

Ngaira aika aomata, ti kona n namakina te mamaara n aro aika mwaiti—n rabwata, n ara namakin, n tamnei, ao n ara iango. Ti kona n ikakorakora ni kataia ni biri n te kabo biribwaaka ke ni bwaati n te ukeuke ke ni kona ni kaitara te kariiri ke ni bon namakina te Tamnei. Ma te tataro e anganiira te korakora are ti kainnanaoia n tokanikai iaon bwaai ni kabane ake a riki inanon maiura.

N aron are e taku Nibwaai, “E na bon aki anga te kae-tieti te Uea nakoia natiia aomata, ma ti ngkana e a tia ni katauraoa te kawai ibukiia are a na kona iai ni kakoroa bukin te bwai ae tua nakoia bwa a na karaoia” (1 Nibwaai 3:7). Te Uea e kona n anganiira te korakora ni katia bwaai ni kabane aika raroi ake ti kataia ni karaoi ngkana bon Ana kantaninga.

Tataro ibukin te korakora n tokanikai iaon te kariiri. Tataro ibukin te korakora ni baraakina ao kamatebwai bwa e na uana ibukin te ukeuke. Tataro ibukin te korakora ni biri ao n aki kua. Tataro ibukin te korakora, ao E na kakorakorako.

2

KABWARABURE

E ngae ngke e raroi iangoana are, ti bon aki kororaoi.

Ti karaoi kairua, ao bon anne irian te maiu. Ma te Uea e katauraoa te kawai ni katamaroa: mwaakan ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. Ao teuana aron karekean Mwaakana anne bon te tataro.

Ngkana ti bubuti kabwaraan ara bure rinanon te tataro, a kona ni kabwaraaki ara bure rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu te Tia Kamaiu. E ngae ngke kairua aika bubura a kona ni kainnanaoia ana ibuobuoki te bitio-obi ke te beretenti n te mwaanga, te tataro ae onoti ae nako mai nanom n *tainako* e na riki bwa te moan mwaneka nakon kabwaraan bure—ngkana ti butiia Tamara are i Karawa bwa e na kabwarai ara bure ke e na buokiira ni kabwarai aia bure tabeman. E buokiira naba n reireiniira aron kabwaraan aia bure tabeman.

3

ATAIBWAI AO TE KAIRAKI

Te kaotioti ae onoti nakoim e a tia n riki bwa te moan berita n te tataro are ko na kona n iangoia, riki ma te botoniiango ibukin te lwawaaki ae boou n iangoia i bon iroum. lotebwa Timiti akea ana atatai n te ekaretia are e na kaainna, ngaia are e a katorobubua n te Buakonikai ae Tabu, n anga ana titiraki, ao e karekea te kaeka—n te aro ae moan te bubura.

Ma te kaotioti tiaki tii ibukiia burabeti, ao e na aki riki naba bwa te bwai ae e rang ni kakaawaki are ko rinanona. Ngkana akea rabakaura, ti kona ao n riai ni butiia te Atua. E na kaeka, n tabetai n te kawai are ko aki kantaningaia. Te Uea e na kaekai ara titiraki ao e na buokiira ni kairii maiura, ma ti riai moa ni butiia!

4

TE NANO NI KAN KARAOA ANA KANTANINGA TE UEA

E kona ni kanganga nooran aei bwa te kaka-bwaia—bukina, ma te koaua, n tabetai ti tangirii bwaai ibukira nakon are e tangiria te Uea ibukira. Ma ngkai ti tataro bwa ibukin te rairaki ni koaua ao ni karekea te nano ni kan karaoa ana kantaninga te Uea, tina ataia bwa iai te bwai ae rang tamaroa: te bwai are ti tangiria e na moanna n riki bwa te bwai are E tangiria.

E ngae n anne, te bitaki n nano aei e aki waekoa n riki. Unimwaane David A. Bednar man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman e taku: “A mwaiti ibuakora, te rairaki e na riki bwa reitan bwaai aika riiriki ao tiaki te bwai ae riki n teuana te tai are korakoran mwaakan te bwai ae ko rinanona. Te reirei iaon te reirei ao te tua iaon te tua, e na karaurau ao ni kuri n aki kona n ataaki, ara kantaninga, ara iango, ara taeka, ao ara mwakuri a na booraoi ma ana kantaninga te Atua” (“Converted unto the Lord,” *Liahona*, Nobembwa 2012, 107-8).

5

TE RAU

Teuana te kakabwaia are e taekinaki n te berita bwa ti na karekea ngkana ti tataro bon te rau ao te karaunano rina-non te Tamnei. E ngae n anne, E aranaki bwa te Tia Karaunano. Kakoaua bwa te rau e na roko riki imwiin taai ni kanganga. Te anene ae ti aneneia a reke taekana man loane 14:27: “I katuka te rau i roumi, I anganingkami au rau, I aki anganingkami: n ai aron te aba, ngkana e anga. A na tai rawawata nanomi, ao a na tai maaku.” E na bon roko te rau ngkana ti bubuti.

Te Tataro bon te kawai ae ineti n reitaki ma Tamara ae tatangira. Kabongana ao kariaia bwa e na kakabwaiako. Ma imwiin reken kakabwaia aikai man te tataro ae nako man te nano, uringnga n anga am kakaitau ae nako mai inanom inanon—kona keetinna—te tataro. ■

E maeka te tia korokaraki i Utah, USA.

5 Nimaua **TITIRAKI** Ngkana Ko Namakinna bwa Aki Kaekaki Taian Tataro

Iroun Margaret Willden

Ko a tia n tataro ao n taninga kaekakina are e taraa n aki roroko? Ko aki maroa—ma ko kona ni kako-
aua bwa Tamara are i Karawa e bon ongo am tataro. E kakaawaki bwa ko na uringnga bwa kaeka a kona n aki roko *nningai* ke *ni kanga* n aron are ko tangiria bwa a na roko iai bwa Tamara are i Karawa e atatai riki.

Aikai tabeua titiraki ake ko kona n titirakiniko ngkana ko rang korakai n aki kaekaki am tataro:

1

I a tauraoui ni mwakuri iaon te kaeka?

Te tataro inanon te onimaki e nanonaki bwa ko na tauraoui ni mwakuri iaon te kaeka are ko karekea—ngkana ngaia ke tiaki te kaeka are ko kantaningaia. Te Burabeti Iotebwa Timiti e karekei n te taina kaetieti aikai: Katauraoa nanom ni butimwaea ao n iri kaetieti ake N na tauraoui n anganiko; bwa ni kabane ake e kaotaki nakoia te tua aei a riai naba ni karaoia. (taraa D&C 132:3). Ngkana ko tataro bwa ko na ira te bootaki ke ko na aki, ko na ongotaeka ngkana e angaraoui ke e aki (riki ngkana te kaeka bwa ko na aki)?

2

I a tia ni karaoui bwaai ni kabane ni korakorau?

Tao ti na kangai bwa ko aki kamatebwaia te Tiaeienti bwa ko kabanea am tai ma raraom. E na kona ni buokiko Tamam are i Karawa bwa ko na bwaati n te ukeuke ngkana ko tii butiia ibukin Ana ibuobuoki?

Ti riai ni karaoui tibwangara ni karekei kakabwaia. Ngaia are n te kamatebwai ibukin te ukeuke, ko kona n tataro ibukin te korakora bwa e na nakoraoui am bwi imwiin am katauraoui.

Iangoa te banna ni katoto irouia natin Motiaea, ake a tokanikai n aia mwakuri ni mitinare ngke a kakorakoraia riki ni mwakuri: “a bon tia naba ni kakorakoraia n tataro, ma n aki mamatam; ngaia ae iai irouia te tamnei n taetae ni burabetti, ao te tamnei ni kaotioti, ao ngkana anga reirei, a reirei ma mwaakan ao ana kariaia te Atua.” (Aramwa 17:3).

3 I a tia n aki kakauongo nakon te kaeka?

Tamara are i Karawa e ongo n tainako, ngaia are, e kona ni kaman tia ni kaeka am tataro! N aron are e taekinaki n taraa Doctrine ao Covenants 6:14, Ni katoa tai are ko bubuti iai ko na karekea te kaetieti iroun Tamneiu. Ko kona n tataro ibukin te taratara n tamnei ni kinaa te kaeka, ibukina bwa taian tataro n tabetai a kaekaaki n aro aika ko aki atai ke are ko aki kantaningaia—n aron rinanon aia mwakuri tabeman.

Ao riki, tai mwaninga n anaa tabeua te tai ni kaka-uongo. Unimwaane Richard G. Scott (1928–2015) man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman e kabwarabwara: “Ana kaeka [Tamara are i Karawa] e burenbwai n roko ngkai ko katorobubua n tata-ro. . . . Ma, E na wirikiriniko n te tai ae rau ngkana te Tamnei e a kona n ni mwakuri raoi n am iango ao i nanom” (“Kabonganaan te Bwaintangira mai Karawa n te Tataro,” *Riaona*, Meei 2007, 9).

4 A raraoi bwaai aika I tangirii?

Ngkana ko bubuti ibukin te bwai teuana ae ko aki rang n tangiria, kanga taraan ae aki butimwaeaki am bubuti. Te Tia Kamaiu e reirei bwa ti na aki toki n tataro nakon te Tamara n aran [Iesu Kristo] (3 Nibwaa 18:19), are e taekinna bwa ti riai ni bubuti ibukin bwaai aika raraoi bwa aonga n reke. Titirakiniko i bon iroum, “E kanga ana namakin te Tia Kamaiu ni bwaai aika I tangirii?” Ngkana bwaai aika ko tangirii a boboto iaon aika ko tauaninne iai ke tao bwaai aika aki raraoi, tataro bwa ko na kare-kea te bitaki n nano ao n atai bwaai ake e tangiria te Tia Kamaiu bwa kona tangirii.

5 E angaraoi ma te tai?

Te bwai are ti bubuti ibukina e riai n eti, ma te tai are e na reke iai e na riai n angaraoi ma te tai. Tamara are i Karawa iai ana baire ae korakora are e kawakin-na ibukira, ma ara tai n tabetai e kaokoro ma Ana tai. “Au taeka a koaua ao a aki kona ni bwaka. . . . Ma bwaai ni kabane a roko n aia tai (taraa D&C 64:31–32). E kona n nanonaki bwa ko na tataninga teutana riki te tai ibukin kamaoan te maneka anne ke kunean te man ae bwa, ao n tabetai ana tai te Uea e raonaki ma te maiu are e na roko—ma ko na kakoaua bwa E kona n ongo ao ni buokiko iaon kawaim.

E kona ni kaangaanga te tataonakinnano, riki ngkana kaekaan am tataro e aki rang mataata. Ma ngkai ko ukeuke, ko kona n ninikora n atai bwa n tainako ko na karekea te kaeka are ko kainnania ngkana ko ukeuke man nanom ni kabane: “Ao ane kam na ukoukorai, ao N na bon reke iroumi, ngkana kam bon ukoukorai n nanomi ni kabane” (Jeremia 29:13). ■

E maeka te tia korokaraki i New York, USA.

BUTIA TE ATUA

Taekana ma katangitangina iroun
Nik Day

Akibitaki ♩ = 156-170

Chords: Eb, Ab, Cm, Ab, Eb, Bb

9

1. Kam tua - ngaki _____ bwaai ai - ka ___ mwaiti, ___ Kam tia ni ukori
2. Te rei - rei _____ e ri - ki ___ rake, _____ E ota ri - ki _____

Chords: Eb, Ab, Cm, Ab

14

_____ ni ka - ba - ne. _____ Kam na mi - mi _____
_____ ma aro - na ngkoa. _____ Eua - re - re - ke, _____

Chords: Eb, Bb, Eb, Ab

19

ni ka - koa - ua. _____ Ti teu - a - na _____ ka - wa - ina. _____
tai - na ng - kai. _____ Ao ko - na ___ aki _____ mi - mi iai. _____

Chords: Cm, Ab, Eb, Bb

24 $\$$

Ko na bu - bu - ti, E na kae - ka. Ka - to - ro - bu - bua, ao ko - na rau.

28

— Ka - ma - tu — ma - tam tae - tae — ka - rau - u - rau, E na ka — eka - ko. — Nima - ra - kim,

33

— Ena ka - ma - iuko. — E — ro - ko — nte, — na - no - ri - nano. —

37 **Nakon Coda**
(*Kateniua n tai*)

Ngka - na kam aki — a - ta - i - a, bu - tia te Atua. —

41

Ao ngka - na — kam boni maaku, mwe - bua - ka — na - no - uo - ua, Ami o - ni -

46

- maki ena kai - ri ngkami. Ngka - na e kare - i - ko te ang,

46

Cm Bb/D Eb Ab

51

Ko na bon ——— tei - ma - to - a, i - na - non ——— te ko - a - ua. ——— ao bu - bu - ti

D.S. al CODA
(bairēia nakon 25 8')

51

Eb/G Fm7 Eb/G Ab Bb

57

⊕ CODA Bu - tia te Atua ———

57

Bb Ab Eb Bb

62

62

Eb Eb/G Ab Eb Bb Eb

Iakobo 1:5-6

Iakobo e reireiniira arora ni butiia te Atua bwa ti na kona ni karekea te kaeka.

BUBUTI MA TE ONIMAKI

“Bwaai aika kainnanaoaki bwa kona butiia inanon te onimaki [kamatataaki]

riaina n aki tii kaotia ma ni karaoa, te tibwanga are ko na kaai ni karaoia ni bubuti ao ni karaoi, bwaai aika a kantaningaaki n reitaki ao ni mwakuri.”

Unimwaane David A. Bednar man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, “Bubuti ma te Onimaki,” *Riaona*, Meei 2008, 94.

AKEA ANA RABAKAU

N taekana teuana, ti bane ni kabwaka n te wanawana are bon tii te Atua ae kona n anganaaiira. “Booki aika tabu a reireinira, “akea temanna ae atai bwain nanon te Atua, ma tii tamnein te Atua.” (1 I-Korinto 2:11). Anne bukina ngkai ti riai ni kabane ni butiia.

MA TE TITUARAONI

Ma te tituaraoni—Te taetae n Erene aei e rairaki man kanikinaan “ae beebete,” are e kona ni kabwaraaki nakon te kantaninga ae ti teuana n ana kantaninga te Atua n tatauraoni n anga ma te akoi.

N AKI NGURENGURE

Te Atua e na kaekako ao e na bon aki *ngurengure* (tiribureiko, takutakui-ko, ke n tiribaaiko) ngkai ko nanorinano ni butiia ibukin kaekaan titiraki aika a nako man te nano.

5 Ngkana akea ana rabakau temanna i buakomi, ao e na butia te Atua, ae tituaraoni n angangania aomata ni kabaneia, n aki ngurengureakinia; ao e na bon anganaki.

6 Ma e na bubuti inanon te onimaki, n aki nanokokoraki. Ma e na bubuti n onimaki, n aki nanokokoraki teutana: bwa ane e nanokokoraki ai aron naon marawa ae kabutaki n te ang ao e kaueeaki.

E ANGANIIA AOMATA NI KABANE

“Akea ae e totokoia ngkana e na nakoina, . . . titebo aroia ni kabane imatan te Atua.”

2 Nibwaai 26:33

AKEA TE NANOUOUA

“Inanon am tai n rawawata, karekea am berita ae tabu bwa te bwai

ae moan te kakaawaki iroum ao ira nanona ma te ongotaeka. Ngkanne ko kona ni butiia inanon te onimaki, n aki nanokokoraki, ni kaineti ma kainnanom, ao e na kaekako te Atua.”

Unimwaane D. Todd Christofferson man te Kooram n Abotoro are Tengaun ma Uoman, “Mwaakan Berita aika Tabu,” *Riaona*, Meei 2009, 22.

BUTIA TE ATUA

“Taaian tataro a uotaki nakon Tamara are i Karawa n aran Iesu Kristo. . . .

“Oin te tataro tiaki nanona bwa ko na bita ana kantaninga te Atua, ma bon ibukin kawakinara ao ibukin kakabwaiakiia tabeman ake e tauraoni n anganiia te Atua, ma ti riai ni butiia bwa a na karekea.”

Kairi nakon Koroboki aika a tabu, “Tataro,” scriptures.lds.org.

Ana reta te Eteta: Te iteraniba aio e aki nanonaki bwa te kabwarabwara ibukin rineakin kibun te boki ae tabu, bwa nnem ni moan waakina am kamatebwai.

Tiretio TE TAI AE TAUIBUKINTE TIRETIO

*N tabetai e namakinaki kanga ai aron ae
e aki raroa nako karawa.*

Iroun Hollie Megan Laura Hunter

Nte taina, au tia Kairiiri irouia Ataeinaine a reireiniira taekan te tai ae onoti ngkana ko rang namakina te Tamnei ao n namakina kaanim nakon te Atua. A araniia “Te tai ae tau ibukin te Tiretio,” te kibu n taeka e bebete are e waekoa uringakina. Irou, I ataia raoi bwa tera te “te tai ae kimototo n te Tiretio” bon; N na namakinna mai mwaina, n aron ngke ko namakinna n mwai-tina ae rang uarekeke ke katongana bwa tera aron te maiu n te abanuea ae te tiretio. Ao I a tia ni karekei mwaitin te tai ae kimototo aei!

Imwiin tian ara tia kairiiri n kabwarabwara te iango, ti bane n nako tinaniku. E otanako otan taai rimarenan aroka. Ti kainii matara. I namakina taai iaon moamoau ma karen te ang ae abuee. Mannba a anene ao aroka a mwaeiei n te ang ngke ti kukurei n ana karikibwai te Atua. Anne bon te tai ae kimototo ibukin te Tiretio.

Teuana te tai I karekea te tai ae kimototo n te Tiretio imwin bwabetitoakin raraou. Ngke ti oki n nakonako nakon te Umantabuibukin kabanean te taro-mauri, e anaa baiu ao e taekina aron tamaroan ara iraora ao e teimatoa—riki n akea tokina. N na bon aki mwaninga anne. I bon ingainga ao ni kukurei ao ni kakaitau.

Te ririki ke are imwiina, ti a karekea te ikotaki n namakina te kukurei riki anne teuana tai ngke ti tei n te tabo ni bwabetito ni matakau iroun tinana ngke e rin n te ran ni bwabetito. Ikekei e katobibiaki n te tamaroa ni kabane.

Tao te tabo ae tamaroa ni karekei taneiai akanne bon inanon ana auti te Uea. Te moan tai are I rin te Tembora, I kakabwaiiaaki n rin ma au karo ao tariu. I bwabetitoaki ibukin tibutoru te unaine, ao I namakinna bwa e rang kukurei.

Te tai ae kimototo n te Tiretio e kona n riki n taabo nako ao n taai nako—n ongorau n nakon te katangitang ke n tain bootakin te utu n te tairiki ke n te reirei. I uringa bootakin te utu n te tairiki teuana ike ni kabane ngaia aki toki ngareia. Anne bon teuana au tai ae I tatangiria.

Te tai ae tauibukin te Tiretio e a tia ni kakorakora au koaua ao ni buokai n karekea riki kukurein tamneiu. A tia n reireinai reirei aika tamaroa. Riki ngaiia, a tia ni kakukureiai ao n ingainga n taekan te euangkerio! I ataia bwa ngkana I reitinako n rinea n maiuakina te euangkerio, ni kabane tamaroa, kakukurei, te rau ao te tangira I namakinna ni katoaa te tai ae kimototo n te tiretio e na riki bwa te bwai ae I kona n namakinna n taainako—ni mwaitin korakoran baireana—n abanuean te tiretio. ■

E maeka te tia korokaraki i North Lanarkshire, Scotland.

**Iroun Unimwaane
M. Russell Ballard**

Man te Kooram n
Abotoro n te Tengaun
ma Uoman

ARON TIBWAAN TE EUANGKERIO

Ti aki kainanoa te kabwara bure ibukin ara koaua ke ni kerikaaki man are ti ataia bwa e koaua. Ma ti kona n tibwauaia n te katei n atai-bwai ae tangira—**ma te aki maaku ao ma te onimaki**, ma te mata ti teuana nakon mimitongin te Atua—n aki kaioroia ara taan ongora ke n namakinna bwa ti a tia ni kabwaka n tabera ngkana a aki waekoa ni butimwaea are ti kakoaua.

Ngkana e mena iroura ana iraora te Tamnei are Raoiroi, ti kona ngkanne ni karaoi bwaai aika bebete ni buoka karokoan te atai-bwai ae koaua riki n te euangkerio nakon maiuia kain te aro aika a aki kakaonimaki n te Ekaretia ao ai uana naba ma aika tiaki kaain ara onimaki. Akea kainanoan te borokuraem ae boou ni karaolan aio. Ti aki kainanoa te aeniboki ke te weteaki ke te botaki ni kataneiai. Tii te bwai ae kainanoaki ibukiiia kaain te Ekaretia aika raraoi bwa a na **mwioko ni mwaakan te Tamnei are Raoiroi** ao, n te mwaaka aio, e na nako n riing maiuia Natin Tamara. Akea te mwakuri n ibuobuoki ae korakora riki nakon tibwaaikin ara **koaua** ma ake e karako aia atai-bwai n ana euangkerio Iesu Kristo ae kaokaki.

Ngaia ae, tariu ao mwaneu, ti a tauraai ni karaoa te bwai teuana? Ti kona ngaira n te bong aei n **karikirakea ara katauraai n tamnei** man ukokoran ana kairi te Tamnei are Raoiroi ao ngkanne, ni Mwaakana ngkai e mena iroura, e na kakabwaiia riki Natin Tamara n te ota ao te atai-bwai bwa e koaua te Ekaretia?

I kakoaua bwa e maiu te Tia Kamaiu ao E na kakabwaiaira n tatabemaniira nako ngkana ti kan karaoa are ti kona ni kabuta mwakurin Ana Ekaretia ae kakawaki ni waakinako. Ti na baireia ngaira n tatabeman bwa ti na karakaa riki ae ti karaoia. ■

Man Eberi 2000 kabwarabwara n te maungatabu ni kabuta.

KO KANGAARA NI KAMWAKURA AIO?

I rang kukurei bwa I a tia ni kaikawaaki n te Ekaretia. I tangira tibwaaikin te euangkerio, ao I kataia n riki bwa te bwai ni katooto, bukina bwa I ataia raraou ao tabeman a taratarai, moarara riki Tamau are i Karawa. Akea te bwai ae ko karaoia ae aki nooraki iroun Tamara are i Karawa. Ko na riai ni kekeiaki mwaaka ni karaoa ae eti ao n tibwaa te euangkerio nakoia Natina, bwa a mwaiti aanga aika akea tiaia ni karaolan anne; ko na tii tataro ni kakaea ao ni kabonganai aanga akanne.

Chari G, Arkansas, USA

NAKON RAOI TE IANGO

Bukin tera e korakora riki te bure n aki kabwarabure nakon karaoan te kairua nakon temanna?

Te Uea e a taku bwa kam na ikabwara bure i rouni; bwa ane e aki kabwara ana bure tarina ao e na tei ni kabuakakaaki imatan te Uea; bwa e tiku irouna te bure ae korakora riki.

E taku te Uea bwa E na kabwarai aia bure ake E taku bwa E na kabwarai, ma ti riai ngaira ni kabwarai aia bure aomata nako (D&C 64:9–10).

Ngkana ti tautaua ara kabwarabure, ti katoka tiatianakin ara motikitaeka iaon ana motikitaeka te Uea ae kororaoi. E kororaoi ana taratara n noori nanoia aomata ao aroia, ao bon ana bwai te motikitaeka n ti Ngaia. N tokina e na karaoa te motikitaeka ae kororaoi ao ana nanoanga nakoia ni kabane—nakoia naake e karaoaki te kairua nakoia ao nakoia naake a karaoa te kairua.

N reitia, man kantaningaara bwa ti na kabwarabure, te Uea e buokiira n rinea te kukurei iaon te nanokawaki, ni katoka ara riribai ao itabarara ao ni karekea te kamai-uaki rinanon Ana nanoanga. Ngkana ti na kunea bwa, ngkai Unimwaane Kevin R. Duncan man te Itingaun e kauringiira, “Ana Mwakuri ni Kamaiu te Tia Kamaiu tiaki tii ibukiiia naake a riai n rairi nanoia; a rin naba iai naake a riai ni kabwara aia bure raoia” (“The Healing Ointment of Forgiveness,” *Riaona*, Meei 2016, 35). ■

Tera ana iango te Ekaretia iaon te nanokawaki, ao N na kanga ni mwakuria te nanokawaki aei?

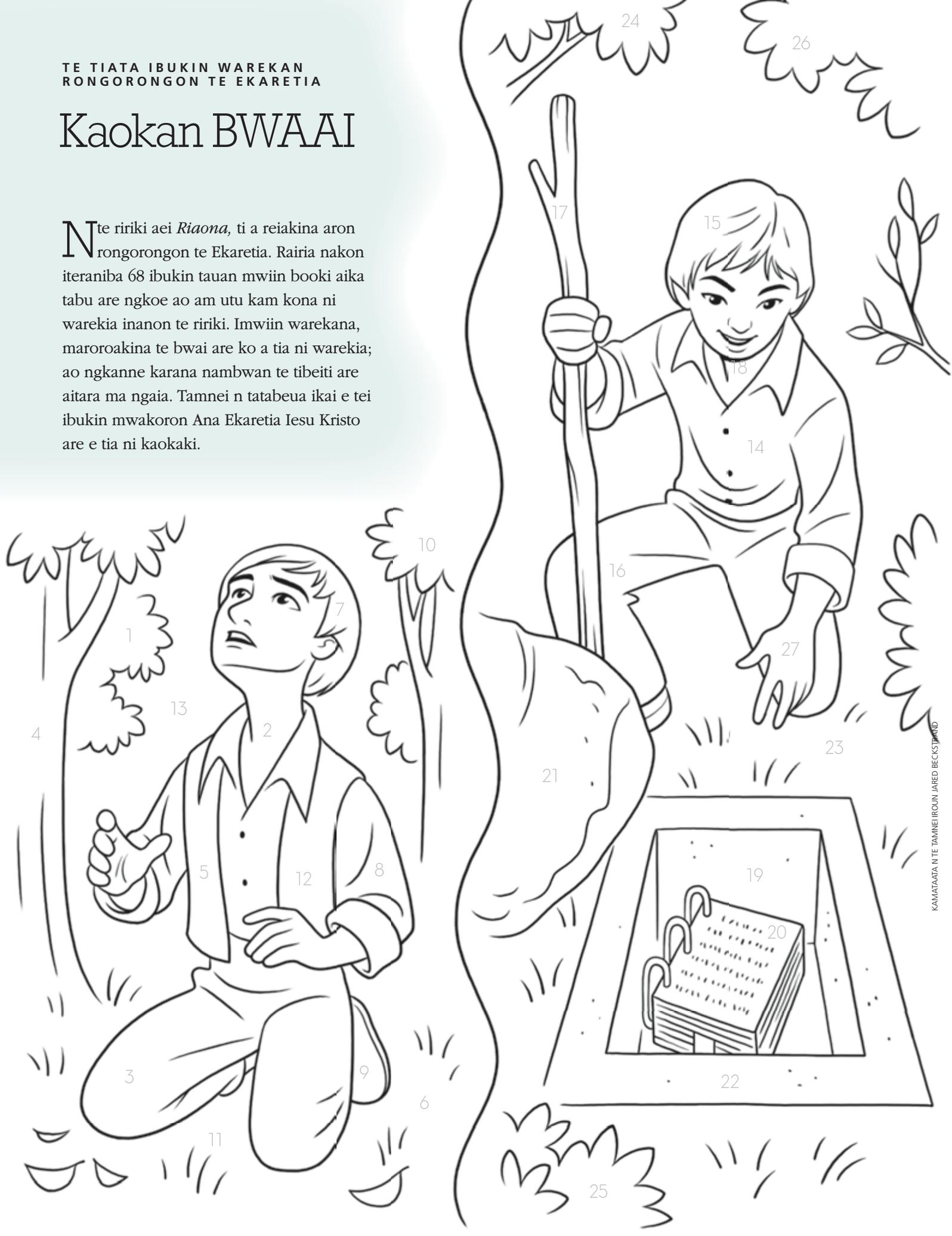
Ni kabane aomata a nanokawaki n taai tabetai, ao kaokan ana euangkerion Iesu Kristo ao aia boutoka utu, taan kairiiri, ao tabeman ake a kona ni manga buokiira ni kakaea te karaunano, te kukurei ao te rau. Ma taan kairiiri n te Ekareti a karekea te atatai bwa nanokawaki aika buakaka, ke oin nanokawaki n aorakin te iango (MDD), bon mwaitin riki kakaiakin aroia are e kona n uruana ma ana konabwai te aomata n mwakuri raoi. Unimwaane Jeffrey R. Holland man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman e taekin tabeua bwaai ake a na karaoaki ngkana ko a kaaitarai nanokawaki aika bubura:

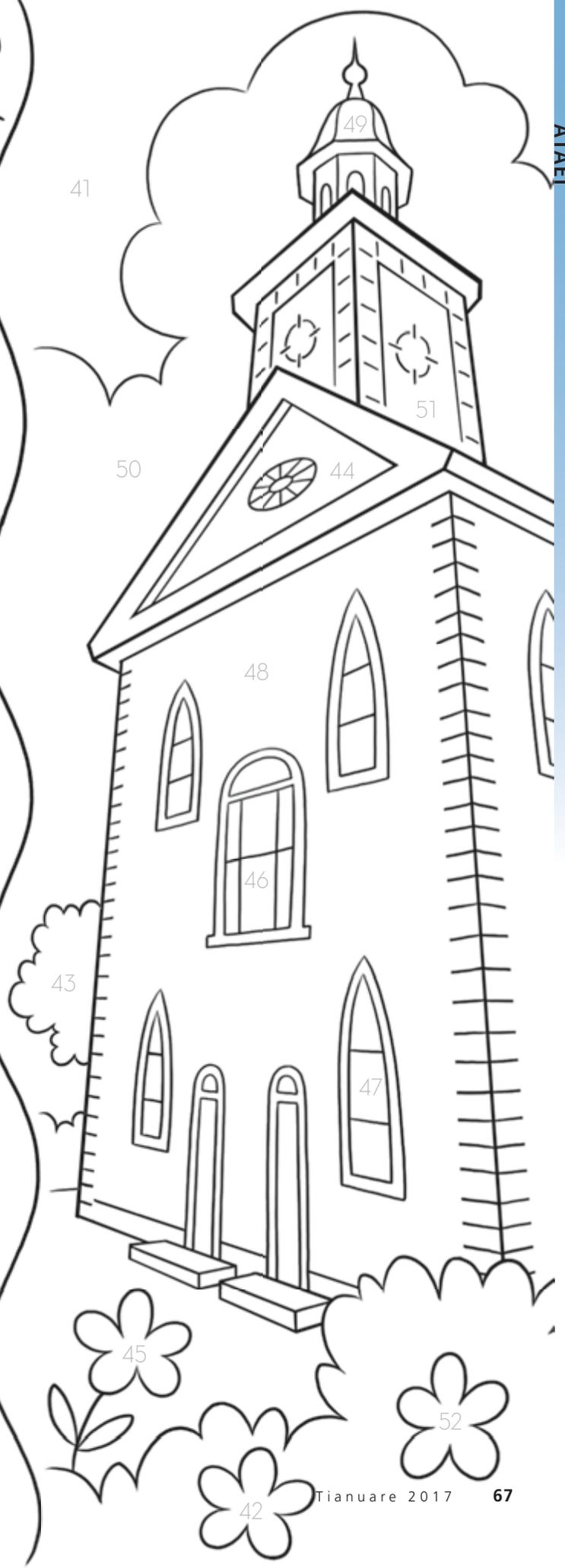
- Tai kanakoa animakinan te Tama i Karawa ao Iesu Kristo.
- Karaoa te bwai are e na uota te Tamnei nakon maium (tataro, kamatebwai booki aika tabu, ao reitia nako).
- Ukoukora te reirei mairouia kaaro ao taan kairiiri n te nakoanibonga.
- Karekei kakabwaia n te nakoanibonga.
- Anaa te toa ni katoa wiiki, ao teimatoa n tou mwiin nako berita n ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.
- Tarai oin kainnana n aron te kua, ao ngkanne karaoa te bitaki.
- Ngkana am kaangaanga e reitinako, maroro nakoia kaaro ke taan kairiiri n te nakoanibonga taekan ukoran te ibuobuoki irouia ake a kakoauaki wanawanaia ma materaoin booia.

(Taraa, “Like a Broken Vessel,” *Riaona*, Nobembwa 2013, 40–42. ■)

Kaokan BWAAI

Nte ririki aei *Riaona*, ti a reiakina aron rongorongon te Ekaretia. Rairia nakon iteraniba 68 ibukin tauan mwiin booki aika tabu are ngkoe ao am utu kam kona ni warekia inanon te ririki. Imwiin warekana, maroroakina te bwai are ko a tia ni warekia; ao ngkanne karana nambwan te tibeiti are aitara ma ngaia. Tamnei n tatabeua ikai e tei ibukin mwakoron Ana Ekaretia Iesu Kristo are e tia ni kaokaki.

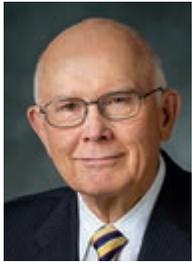

TAUAN MWIIN BOOKI AIKA TABU

Mwaitin tamnei aikai bon kaotioti mairoun te Uea nakon Iotebwa Timiti. Karan taian tamnei i aon iteraniba 66–67 ngkana ko wareki!

1. Rongorongon—lotebwa Timiti 1:10–13	27. Doctrine ao Covenants 59:9–10; 15–19
2. Rongorongon—lotebwa Timiti 1:14–17	28. Doctrine ao Covenants 64:9–11
3. Rongorongon—lotebwa Timiti 1:33–34	29. Doctrine ao Covenants 64:33–34
4. Rongorongon—lotebwa Timiti 1:51–53	30. Doctrine ao Covenants 76:19–24; 40–41
5. Rongorongon—lotebwa Timiti 1:66–69	31. Doctrine ao Covenants 78:17–19
6. Doctrine ao Covenants 19:37–38	32. Doctrine ao Covenants 81:5–6
7. Doctrine ao Covenants 2:1–2	33. Doctrine ao Covenants 82:3; 10:14
8. Doctrine ao Covenants 4:1–7	34. Doctrine ao Covenants 84:46–47, 62
9. Doctrine ao Covenants 19:34–37	35. Doctrine ao Covenants 88:78–80
10. Doctrine ao Covenants 8:2–3; 9–10	36. Doctrine ao Covenants 88:118–120
11. Doctrine ao Covenants 10:5, 69	37. Doctrine ao Covenants 88:123–126
12. Doctrine ao Covenants 11:6–7	38. Doctrine ao Covenants 89:1; 18–21
13. Doctrine ao Covenants 13:1	39. Doctrine ao Covenants 90:15, 24.
14. Doctrine ao Covenants 18:10–13	40. Doctrine ao Covenants 97:15–16, 21
15. Doctrine ao Covenants 18:15–16	41. Doctrine ao Covenants 98:11–12
16. Doctrine ao Covenants 19:16–19, 23–24	42. Doctrine ao Covenants 100:5–8
17. Doctrine ao Covenants 20:75–79	43. Doctrine ao Covenants 101:16; 32:36
18. Doctrine ao Covenants 25:10–13	44. Doctrine ao Covenants 105:39–41
19. Doctrine ao Covenants 27:15–18	45. Doctrine ao Covenants 107:6; 8:13
20. Doctrine ao Covenants 39:20–23	46. Doctrine ao Covenants 110:1–10
21. Doctrine ao Covenants 46:10–12; 32–33	47. Doctrine ao Covenants 119:4; 6–7
22. Doctrine ao Covenants 49:25–28	48. Doctrine ao Covenants 121:7–9, 46
23. Doctrine ao Covenants 50:40–46	49. Doctrine ao Covenants 121:41–45
24. Doctrine ao Covenants 51:13, 19	50. Doctrine ao Covenants 122:7–9
25. Doctrine ao Covenants 58:26–28	51. Doctrine ao Covenants 130:20–23
26. Doctrine ao Covenants 58:42–43	52. Doctrine ao Covenants 131:1–4

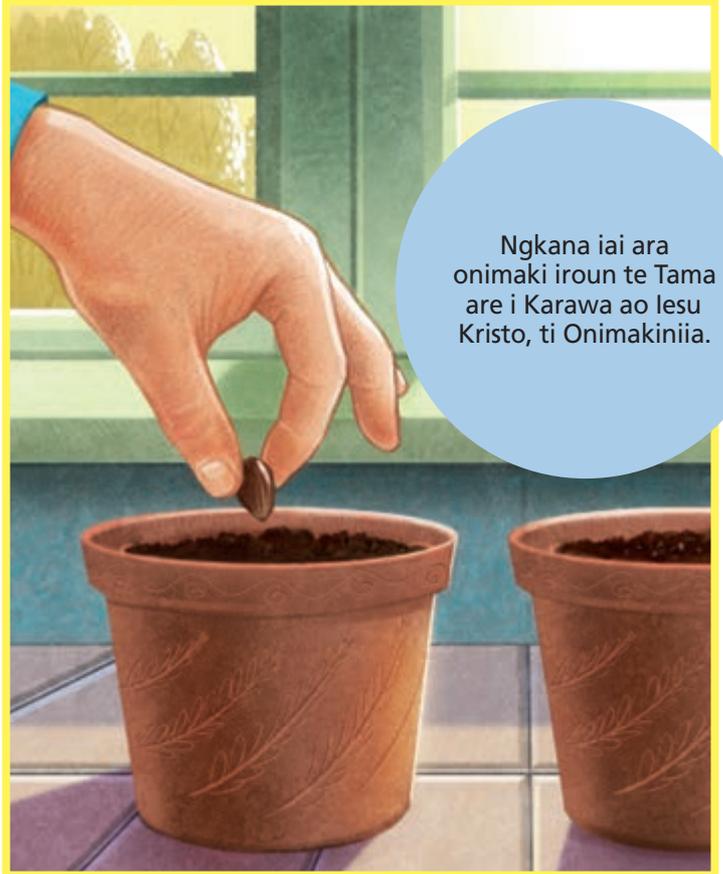
Iroun Unimwaane
Dallin H. Oaks

Man te Kooram n Abotoro
n te Tengaun ma Uoman

E na kona te Tama are i Karawa ni kaekai n TAINAKO au tataro?

E ata ae bati riki
te Tama are i Karawa
nako ae ti ataia. E na
kaekai ara tataro n
te kawai are e
tamaroa riki.

Ngkana iai ara
onimaki iroun te Tama
are i Karawa ao Iesu
Kristo, ti Onimakiniia.

Kakoaua ae te Tama
are i Karawa e kinako ao
e tangiriko. Kakoaua bwa
E na ongo n am tataro ao ni
kaekai nakon ae te kabanea
n tamaroa ibukim. (Taraa
3 Nibwaa 18:20.)

Man te "Onimaki iroun te Uea Iesu Kristo," Ensign, Meei 1994, 98-100.

ARA ITERANIBA

Iroun Alexandr M., a ana ririki 10, Maryland, USA

E karaoa te Karikibwai te Uea ibukin Natin Tamara are i Karawa. I tangiriia maan ao aroia.

Samuel M., ririki 7, Madrid, Spain

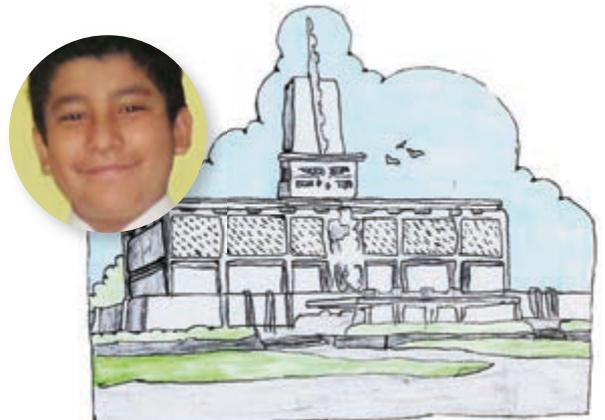

Iroun Lissette N., ririki 5, Madrid, Spain

I a tia n reiakinna inanon tain te toa ao inanon au kiraati n reirei n Taabati bwa iai bwaai tabeua aika a aki kakawaki nakon ake tabeua. Bwaai aika a rangi ni kakawaki riki bon ana euangerio Iesu Kristo ao te ongeaba nakon Tamara are i Karawa. I tangira te reirei.

Ian A, ririki 5, Moleros, Mexico

Ngke I nakon te tembora ma au utu, I namakina te Tamnei ni korakora bukina bwa I ataia bwa e mena iroura te Uea. E taku "Kanakomai'a ataei akana uareke" (taraa Mataio 19:14).

Heitor A., age 10, Parana, Brazil

**Iroun
Unimwaane
Walter F.
González**

Man te Itingaun

“Ukeuke, iango, ao te tataro bon bwaai aika I riai ni karaoi” (Aia Boki n Anene Ataei, 109).

Ai 12 au ririki ngke I ongo taekan Ana Ekaretia Iesu Kristo Ibukii Aika Itiaki ni Boong Aika Kaitira. I kaitibo ma mitinaren te LDS iaon te bwati. A tuangai ngkana a kona n roko n reirei ma au utu.

Mitinare a katikui ana Boki Moomon ao te boki ae uareke n ana koaua Iotebwa Timiti.

Au karo bon aomata aika tikiraoi. Ma a bon aki kaina te Ekaretia n te tai anne.

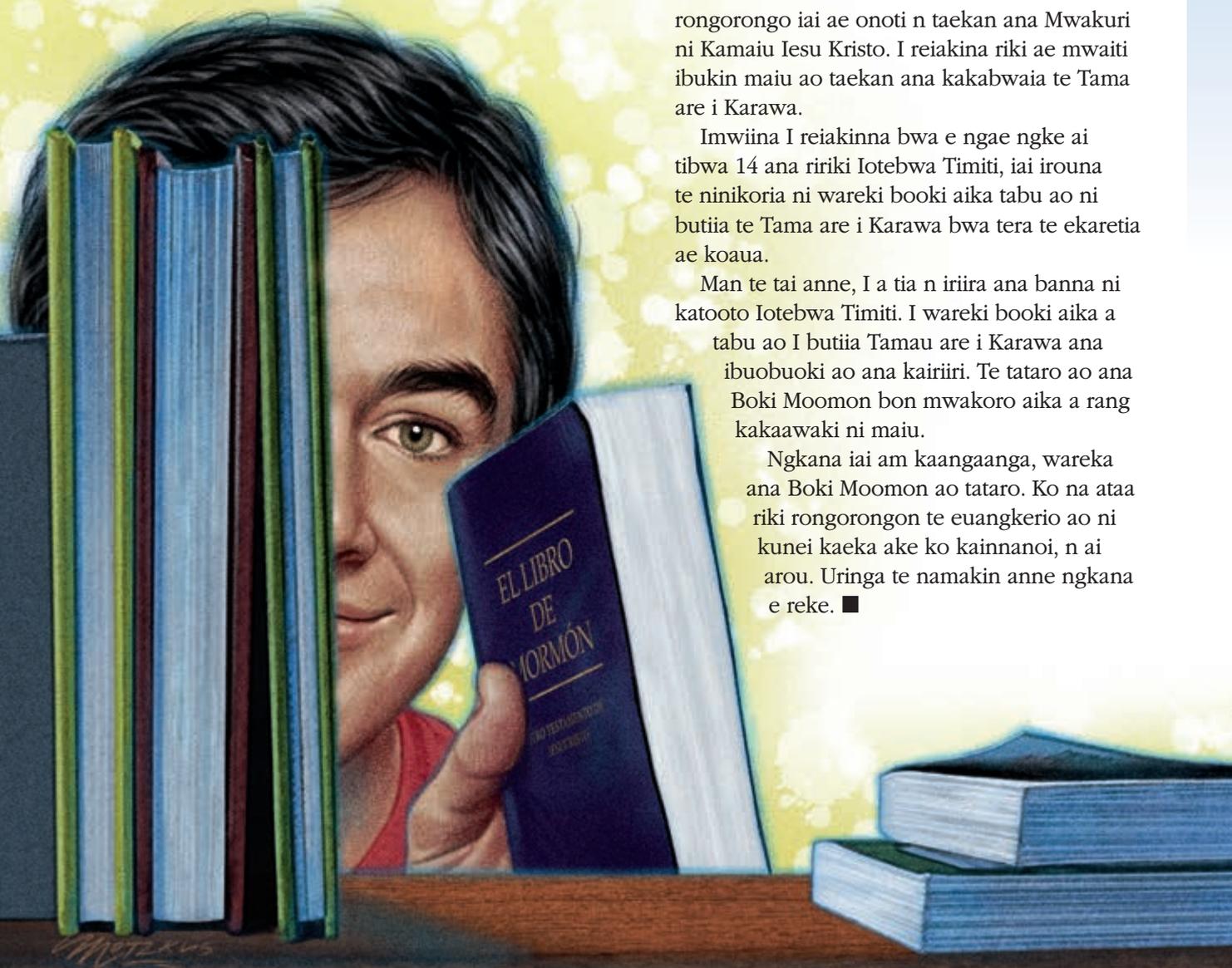
Booki akekei a tiku iaon nnen te boki inanon ririki aika a mwaiti. Ngkanne n te bong teuana ngke ai 18 au ririki, I taratarai booki iaon nnen te boki ni kakaeta te boki ae raioiroi bwa N na warekia. I anaa Ana Boki Moomon ao I wareka te moan mwakoro. E roko irou te namakin ae e onoti ngke I warekia.

I karekea te taneiai ae okoro man aei I atai bwa e koaua te boki. Ana Boki Moomon iai te rongorongoi iai ae onoti n taekan ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. I reiakina riki ae mwaiti ibukin maiu ao taekan ana kakabwaia te Tama are i Karawa.

Imwiina I reiakinna bwa e ngae ngke ai tibwa 14 ana ririki Iotebwa Timiti, iai irouna te ninikoria ni wareki booki aika tabu ao ni butiia te Tama are i Karawa bwa tera te ekaretia ae koaua.

Man te tai anne, I a tia n iriira ana banna ni katooto Iotebwa Timiti. I wareki booki aika a tabu ao I butiia Tamau are i Karawa ana ibuobuoki ao ana kairiiri. Te tataro ao ana Boki Moomon bon mwakoro aika a rang kakaawaki ni maiu.

Ngkana iai am kaangaanga, wareka ana Boki Moomon ao tataro. Ko na ataa riki rongorongon te euangkerio ao ni kunei kaeka ake ko kainnanoi, n ai arou. Uringa te namakin anne ngkana e reke. ■

Mid-Jun e bairea arona ae tamaroa

Iroun Kelly Hunsaker

E boboto i aon te karaki ae koaua

Iesu Bon raora ae tangiraki. . . . Ataei ni kabane a kakawaki” (Aia Boki n Anene Ataei, 58).

Min-Jun e taraa te nangiman te wintoo. E taku “E taraa n ae e na karau ningabong,”

E tabekarake matana taman tinana man an nuti-bebwa ni katoutoua atuna Bon banen tain te kabuebue, i Seoul i Korea Maiaki, ao e a moanaki tain te kakarau.

Min-Jun e katauraoa ana kiaba irarikin kunikaina ibukin te Taabati. “I taku bwa ti riai ni mwananga ni moan taai ningabong.”

Te iango ae raoiroi Ti na toua te kawai ae abwabwaki, bwa e rawa n tao te ran n te kawai are rinano.

“N am iango ana akea te kaangaanga n ana kateitei te Ekaretiai?”

E titiraki Min-Jun. N te ririki ae nako te ruu are i nano e iekaki n tain te kakarau.

E taku Taman Tinana “Eng” “Ma akea te kaangaanga ibukin te tataro.”

“Ao N na tataro n tairiki ibukin te umwantabu. Bwa ti aonga ni kona n roko ikekei n akea te kaangaanga. *Jal-ja-yo* (ti a boo).” E bwatiku Min-Jun ao e nako ni matu.

A kitana te auti n te moaningabong. E tararake Min-Jun n taraa te nangiro are kaona karawa.

“Onimaki,” e taku Taman Tinana.

E rimwiin Taman tinana Min-Jun nakon te kai n tamwarake ae irariki i aon te tabuki ni kaan ma aia auti A tei i aona ni katoki kuaia. E a roto aia kabaraaki aika mainaina n te karau

E kanakoa baina te Taman tinana n namakina te matim ni karau. “Ko namakina anne? E a bwaka te karau.”

KEIAKI KATAIA

“Te bwai ae tamaroa n te euangkerio bwa ti karekea te kakabwaia ibukin *kataakina*, e ngae ngkana ti aki toki n aki tokanikai.”

Unimwaane Jeffrey R. Holland man te Kooram n Abotoro n te Tengaun ma Uoman, “Ningabong Te Uea E Na Karaoi Kamimi i Buakomi,” *Riaona*, Meei 2016, 125–126.

A katei aia kiaba. N te tai are a roko n te kai n tamwarake are i mwiina, e a bon mangoon ni waetata ni bwaka te karau E kamakiki matana Min-Jun n taraa kawaina inanon te karau “Akea ngaira!” e takaakaa ngke e marannako ao e bwaka ni unika bubuan waena.

“Ko ikoaki?” E titiraki Taman tinana. E baraaki n taraa te bwangabwanga n ana kawaerake Min-Jun

“Ti te nananga,” ana taeka Min-Jun, e ruru bwanaana.

Ti kona ni karaoia n te umwantabu ana taeka Taman tinana

Min-Jun e ao Tibuna te mwane a tamwarake ao n rairaki nakon te kawai are i eta riki.

“E korakora te ang ikekei,” e taku Taman tinana, e kamatoa ana kiaba. E kona Min-Jun n taua ana kiaba E roko ni korakora te ang ao e raira te kiaba ni kaotinakoa, ao n raeraea te kiaba man tomana A bwaka tabon angan Min-Jun

Taman tinana e anga ana kiaba Kataniko iaan au kiaba Ti a kan roko ikekei.”

Min-Jun ma Taman tinana a ibuoka aia kiaba, ma e rang uarereke n totokoa te karau ae reitinako: Ngke a kaan ma te umwantabu e ongo te katangitang Min-Jun.

“A kaman tia ni waaki!” E biri Min-Jun nakon te mataroa are i moa. E a noora ngkanne tamneina n te kiraati. E mwaimwai iran atuna ao n timtim, ana kawaerake e

raeuaki, ao a bokaboka ana kauniwae. E kerikaaki man te mataroa ao n ruo rikaki n te kaintamwarake.

“I . . . I aki kona n rin,” n okiokira ana taeka “Akea am kaangaanga,” e taku Taman tinana.

“Ma I a barekareka ao ni mwaimwai!”

Taman tinana e taraa Min-Jun ao e taraa bwain bairean te karau ae kabaeaki nakon te Oo.

“E rang ni bebete bairean te karau, ma ti na kanga ni bairei arora?”

E karubei matana Min-Jun e nakon Tibuna

“Ko noori kauniwae aika bokaboka, bubuaniwae aika ngongo, te ira ae mangao-ngao, ao ko taku bwa ko aki tau,” e taku Tibuna “Ma Iesu Kristo iai kawaina ni bairea ae tamaroa riki. E noora nanom ao n ataa are ko karaoia bwa e riai. Ngkana ko baireiko n Ana kawai, ko na noora te bwai ni baire bwa e na taonako.”

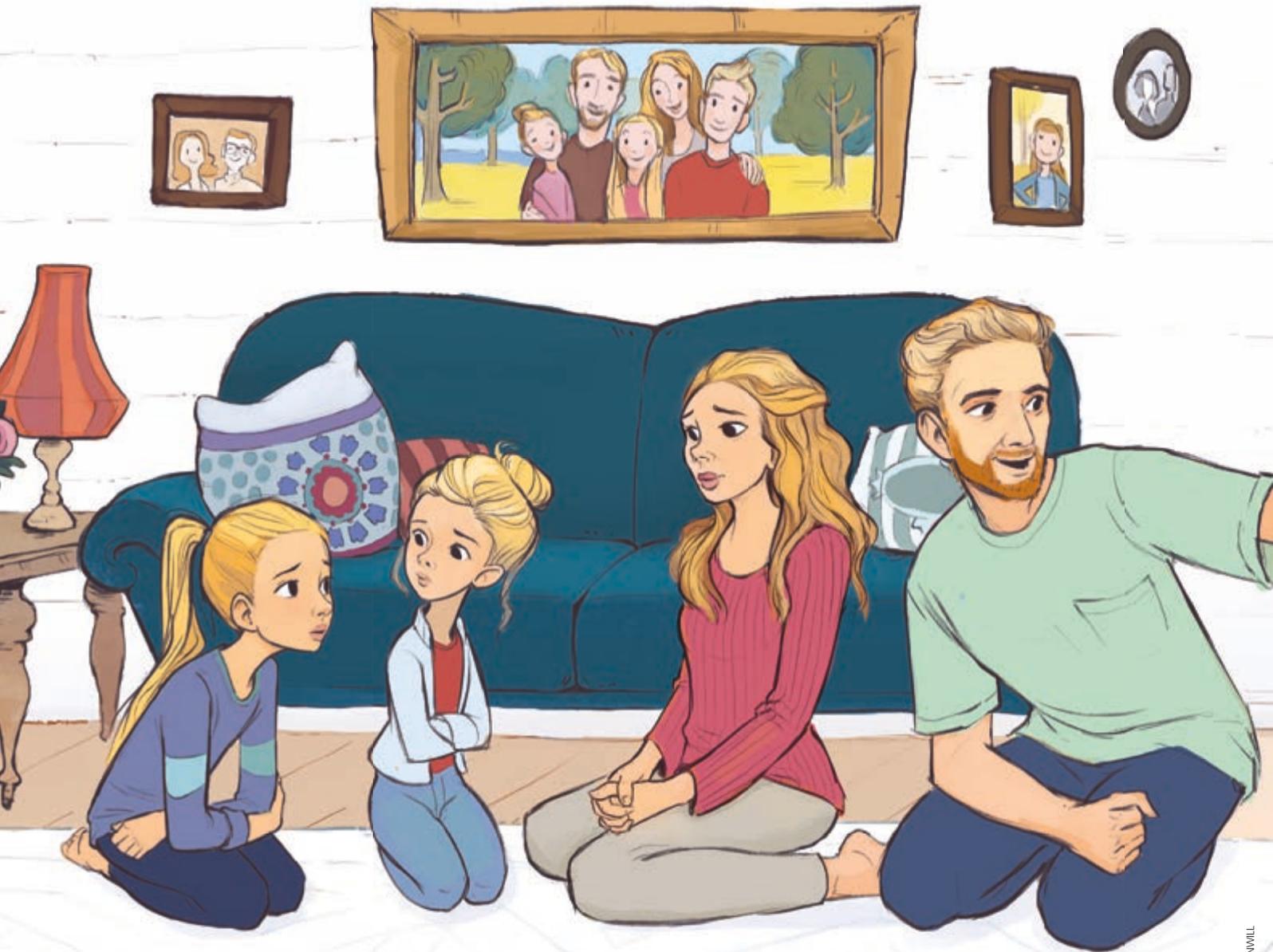
E taraa bwain bairean te karau Min-Jun E rikirake n tainako ngkana e bwaka te tim ni karau E iangoia bwa aekakira matoan are e a tia ni mwakuriia nakon te taro-mauri ao aekakira te tangira ao te kukurei are e nama-kinna ngkana e mena ikekei. E iangoia bwa mwaitira tangiran te Tia Kamaiu irouna ao mwaitira tangirana iroun te Tia Kamaiu.

E inga n rabwata Taman tinana Min-Jun, ao a uaiia nakonako nakon te umwantabu. ■

E maeka te tia korokaraki i Colorado, USA.

Tai mwaninga n Tataro ibukin Erik

Iroun Julie Cornelius-Huang

E boboto i aon te karaki ae koaua

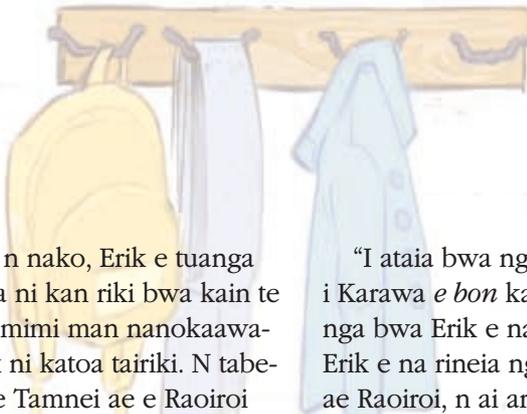
“Ni kabane aomata a inaomata n rinei maiuia are a tangiria” (Kuna n taromauri, nambwa 240).

A na utu Kari a katorobubua irarikin te kaintekateka
ibukin te tataro n utu. Ni kabane a booti baia ma
te karinerine. Baba e tuanga tarin Kari ae uarereke, Liv,
bwa e na tataro.

“Tai mwaninga ni karabwa Tamara are i Karawa
ibukin *mwaitin* ara kakabwaia,” e kauringnga Baba.

“Ao tai mwaninga n tataro ibukin Erik,” e reitia Mama.
Mama e kauringia n tainako bwa a na tataro ibukin Erik.

Erik bon tarin Kari ae ikawai riki nakoina. Imwain
nakona nakon te Luniwetiri, ngaia ma Kari a rang irao-
rao. E rang uringii bwaai aika kaunga ake a tataneiai ni
karaoi ngkana a ikotaki .

Ngkane tabeua namwakaina n nako, Erik e tuanga Mama ao Baba bwa e aki tangiria ni kan riki bwa kain te Ekaretia. Kari ma ana utu a rang mimi man nanokaawaki. Ikanne ao a tataro ibukin Erik ni katoa tairiki. N tabetai a tataro bwa e na namakina te Tamnei ae e Raoiroi ao n tangiria ni kan okira te Ekaretia. Baba e tataro bwa e na kaitiakaki ana iango Erik bwa e na karaoi rinerine aika raroi. Mama n tabetai e tataro bwa temanna ae e animakinna e kona ni buokia ni karekea te kawai ae eti. Imwiin aia tataro ni kabane, Kari e a moanna n un. E aera Tamara are i Karawa ngkai e tuai man kaoka Erik nakon te ekaretia?

N tokina, ngke e a kaurea wiina Liv bwa e na tataro, Kari e aki kona n taua. “Bukin tera ngkai e tuai man kaeka

ara tataro
Tamara
arei

Karawa? e a bon taetae naba. A bane n taraa Kari ma te kubanako, ma e bon rang un n te aro are e aki ataia. Inanon teuana te miniti akea ae karungoa.

“Kari,” e taku Baba, “Ngkana ko roko ni mweengam imwiin te rei-rei n te bong aei, ko kawakina am baekibaeki?”

“Aa?” Kari e titiraki, n aki ataia bwa tera ana kaeka. Tera rekereken ana baekibaeki ma aei? E taraa moan te mataroa ao e noora ana baeki are e karenakoaki nakon te oo n aki katineaki irarikin ana baeki “I aki . . . kabwara te bure.”

“E aki kauringngko Mama bwa ko na katinea?”

“Eng,” e kaeka Kari. E baraaki n tarai bubuan waena.

“E aki kakauringko Mama bwa ko na katinea am baekibaeki?”

“Eng,” e meremere Kari. E tuai naba n ataia bwa tera rekereken aei. E aki rang tabe ma ana titiraki Baba?

“I ataia bwa ngkana ti tataro ibukin Erik, Tamara are i Karawa e bon kaekai ara tataro—ni katoatai. Te kanga nga bwa Erik e na kona n aki kakauongo n te tai aei. Erik e na rineia ngkana e kakauongo nakon te Tamnei ae Raoiroi, n ai arom ngkana ko kakauongo nakon Mama ibukin am baekibaeki. N am iango ko kona n *tainako* n aki ongo ngkana e tuangko Mama bwa kona katinea ana baekibaeki?”

“I aki, tao I aki,” e taku Kari.

“N te tai teuana ao e na ongo!” E taku Mama, ni kakeea matana nakon Kari. E matangare Kari.

“Nanona n te tai teuana Erik e na ongo naba,” e reitia Kari.

“Eng,” e taku Mama. “Te kakauongo nakon te Tamnei ae e Raoiroi bon te konabwai ae ko na riari ni karikira-kea. Tao Erik e tuai n reke irouna te konabwai anne.” E a tabe Kari n rau riki nanona.

A bane ni kabobaraaki atuia ngkai e tataro Liv.

E tataro bwa Erik e na reiakinna n ongora nakon te Tamnei ae e Raoiroi. Ngke e tataro Liv, Kari e namakina te rau ao te tangiraki. E ataia bwa

Tamana are i Karawa bwa e ongo n aia tataro. Ngkai Liv e wareki bwaai tabeua n aro ake a tia ni kakabwaiiaki iai aia utu, Kari e iangoa te kakabwaii teuana ni karinna—bwa e a mataata riki ngkai n te tataro!

Ngke e a moti te tataro, Kari e ataia bwa Tamana are i Karawa e aki mwaninga taekan Erik. E a ataia naba bwa E bon aki kona ni mwaninga taekana. ■

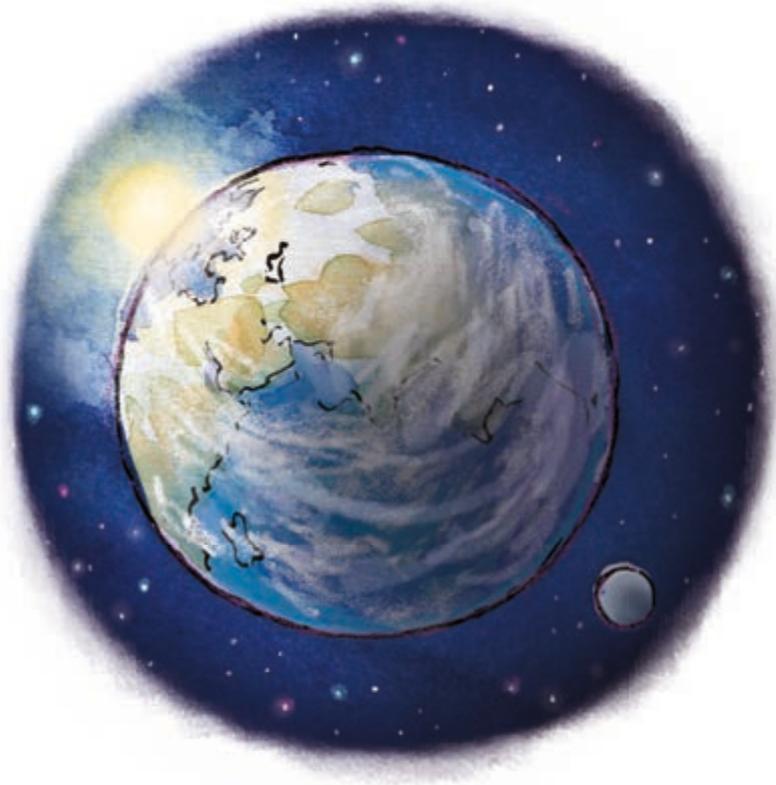
E maeka te tia korokaraki i Nevada, USA.

TERA TE INAOMATA N RINERINE?

Te inaomata n rinerine bon ana bwaintangira Tamara are i Karawa are e a tia n anganiia aomata ni kabane. Bon te bwaintangira n rinea te bwai are ti na karaoia. Tamara are i Karawa e buokiira, ma e aki kairoiroira ni karaoi bwaai. Te bwai ae karaoia, E anganiira bwa ti na rineia i bon iroua.

E tangirai Iesu

Iroun Kim Webb Reid

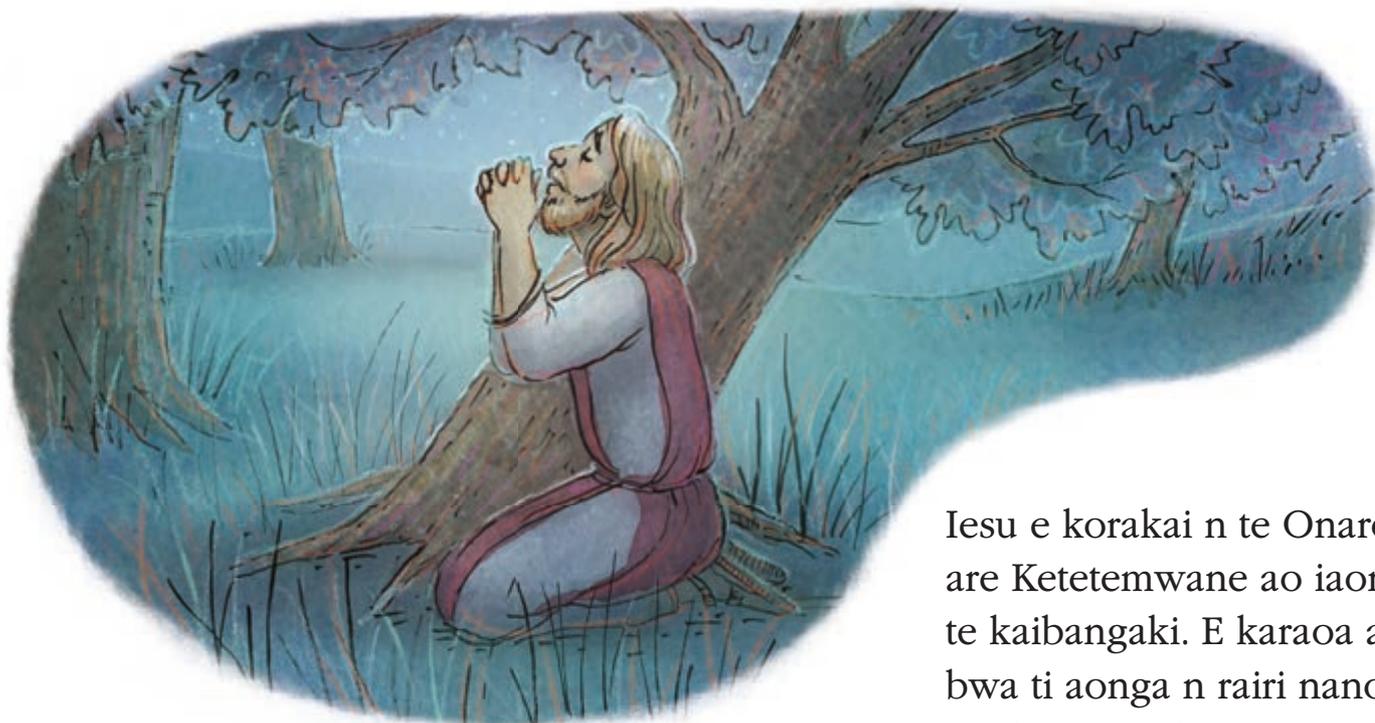
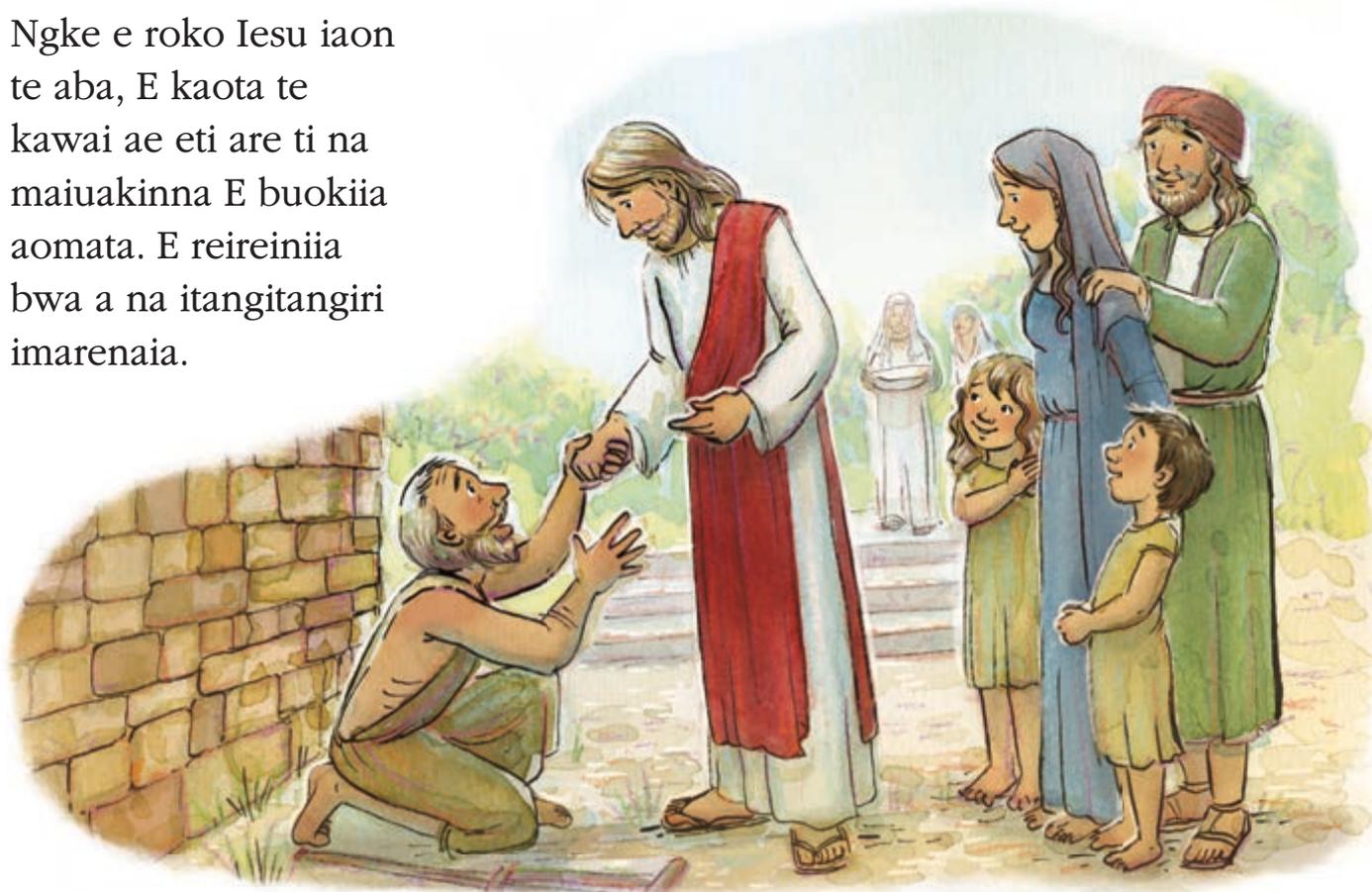

Imwaain karikan te aonaaba,
ti bane ni maeka i karawa ma
ara karo ao tarira ae ikawai
riki, Iesu. Ti bon kukurei, ao
ti rang itangitangiri.

N te bong teuana e tuangiira
Tamara are i Karawa bwa e na
karaoa te aonaaba ibukira bwa
ti na maeka iai. E ataia bwa n
tabetai ti na bon aki kawakin
Ana tua ngkai ti mena iaon
te aba. Ti na kainnanao
te Tia Kamaiu bwa e na
buokiira n okira mweengara
Nakoina. Tamara are i Karawa
e rinea Iesu bwa e na riki bwa
ara Tia Kamaiu.

Ngke e roko Iesu iaon
te aba, E kaota te
kawai ae eti are ti na
maiuakinna E buokiia
aomata. E reireiniia
bwa a na itangitangiri
imarenaia.

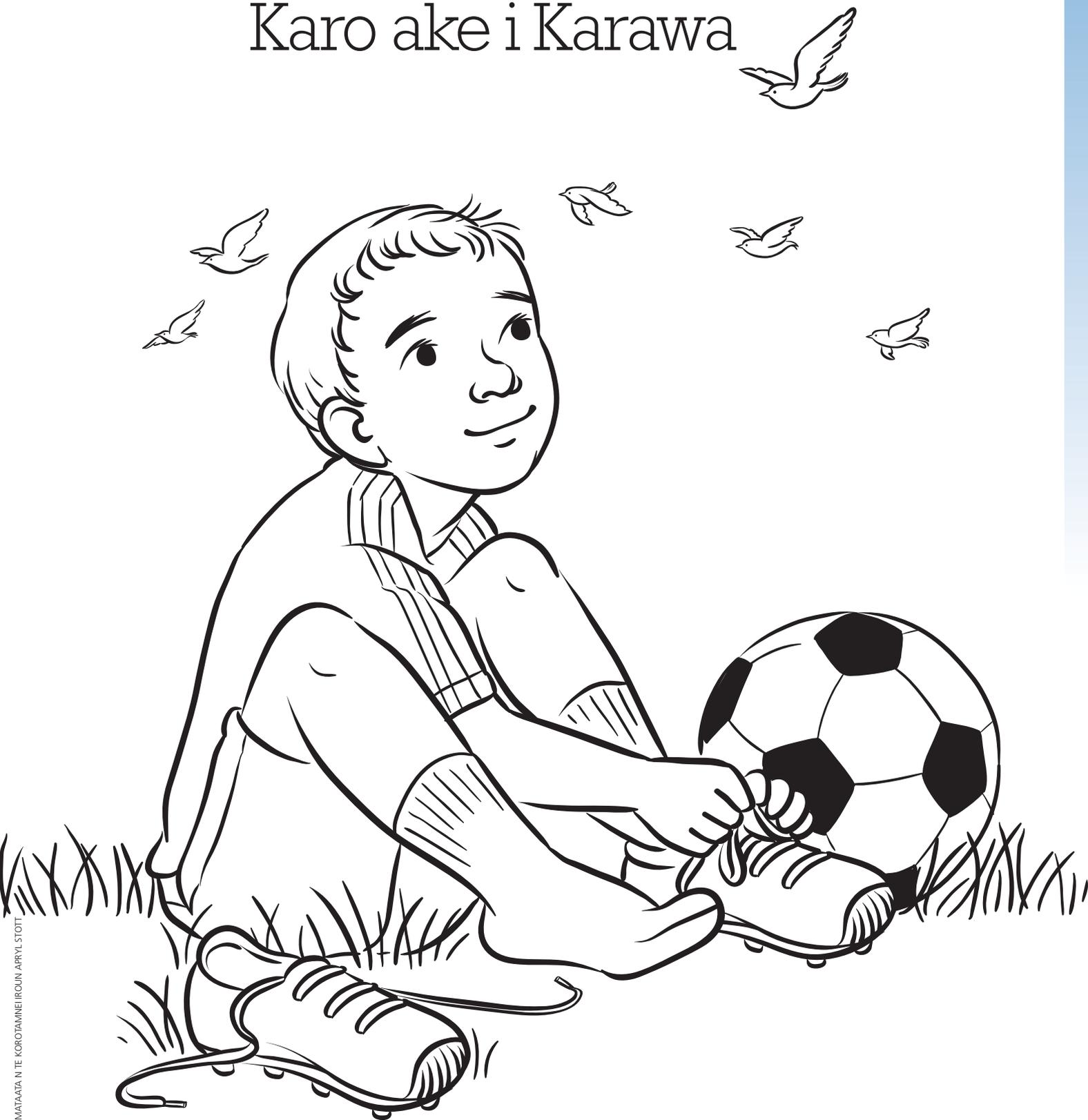

Iesu e korakai n te Onaroka
are Ketetemwane ao iaon
te kaibangaki. E karaoa aio
bwa ti aonga n rairi nanora
ao ti aonga ni manga maiu
riki ngkana ti mate.

Ngke I a ataa karakinan Iesu, I namakina Ana tangira ibukiu. ■

Ngai Natia au Karo ake i Karawa

KAWATAATA NI TE KOROTAMNEI IROUN APRYL STOTT

**Iroun Beretitenti
Hugh B. Brown
(1883–1975)**

Moan Kauntira n te
Moan Beretitenti

RONGORONGO IBUKIN TE BURABETI AE MAIU

N te ririki 1939, imwain butinakon te kauoua ni Buaka n te Aonaaba, Unimwaane Brown e kaoaki irouiia kain Engiran Auti ni Kaoman n anga ana kaeka ni kaeti nakon te tua ni kauntaeka ibukin Unimwane Brown n taku bwa lotebwa Timiti bon te burabeti. Inanon te taetae are anga n te Brigham Young Uniwetiri n Okitobwa 4, 1955, atunaki "Rongorongon te Burabeti," Beretitenti Brown e kamataata aia marooro (tara speeches.byu.edu).

Moana . . . , "Kam taku bwa au koaua bwa te Atua e taetae nakon te aomata n taai aikai ma iroumi akea koauana?"

"Mai irou iai koauana."

"Ko kakoaua bwa te Atua e a tia n taetae nakon temanna?"

"E bon koaua, ni kabane rinanon te Baibara ti karekei kakoauan akanne."

"E taetae nakon Adam?"

"Eng."

"Nakon Enoka, Noa, Aberaam, Mote, Iakoba, Iotebwa, ao rinanoia burabeti?"

"I kakoaua E taetae nakoiiia n tata-bemania nako."

"Ko kakoaua bwa te reitaki imarenan te Atua ao te aomata e toki ngke e roko Iesu iaon te aba?"

"E aki, n aron rokon te itoman nakon te moan kakawaki, mai ieta, n te tai anne."

"Ko kakoaua, nao, bwa imwin mangautin Iesu, te tia kaeti tua—are te tia karaoi tenti n arana ae Tauro mai Taretiti—ngke iaon kawaina nako Tamateko e taetae ma Iesu te I Natareta, are tia n tauraki, mangauti, ao tia ni waerake nako karawa?"

"I kakoaua."

"Antai bwanaana are e ongo tauro?"

"Bon bwanaan Iesu Kristo, ibukina E kabwarabwara boni Ngaia."

"Ngkanne, I kakoaua nakoimi ni kabane n akea te manikangare bwa bon teina inanon waakin te Baibara ibukin te Atua e na taetae nakon te aomata."

"I iangoia N na kariaia anne, ma e toki teutana imwiin te moan tienture n rongorongon aia tai Kiritian."

"Bukin tera ko iangoia e toki?"

"I aki kona n taekinna."

"Ko iangoia bwa te Atua e tuai n taetae imwin anne?"

"I koaua E tuai."

"Ikanne e riai ni iai ibukina."

Ko kona n anganai bukina?"

"I aki ataia."

"I kona n taekin tabeua bukina?"

Tao te Atua e aki taetae nakoia aomata riki ibukina E aki konaa. E a tia ni bwa te mwaaka."

E taku, "E koaua anne e taekinaki n akea karinean te Atua."

"Tamaroa, ngkanne, ngkana ko aki kariaia anne, tao E aki taetae nakoia aomata ibukina ai akea tangirara ao E a toki nanona n aroia aomata."

"Aki," e taku, "Te Atua e tangiriia ni kabane aomata, ao E aki nanonano nakoia aomata."

"Tamaroa, ngkanne, ngkana e kona n taetae, ao ngkana E tangiriira, ngkanne kaekana tabeua ae na riai, n aron ae I nooria, ti a bon aki Kainanoia. Ti a tia ni karaoi baitiin mwaing aika tamaroa n te tiaienti ao ti rang reiakinaki raoi are akea kainanoan te Atua."

Ao ngkanne e taku—ao bwa-naana e ruru n ai aron katawean te buaka—"Mr. Brown, ikanne akea te tai n rongorongon te aonaaba ngke bwanaan te Atua e kainanoaki n aron kainanoana ngkai. Tao ko kona n tuangai bukin tera E aki taetae."

Au kaeka bon: "E tia n taetae, E a tia n taetae; ma aomata a kainanoa te onimaki n ongo Irouna." ■

**TE MOAN KAOTIOTI, IROUN
JORGE COCCO SANTANGELO**

“Ao ngke e a roko irou te ota ao I a nooria uoman Aomata, are a bon kaangaanga kabwarabwaraan raneaneaia ao mimitongia irou, man tei i etau inanon te akea. Temanna mai irouia are e taetae nakoiu, ao ni wetea arau man taku, ao E kotea are temanna are iririkina—Natiu ae Tangiraki Teuae. Ongo Irouna” (Joseph Smith—History 1:17).

Inanon naba te Beba Aio

IBUKIIA KAIRAKE N IKAWAI

I.44

BWAAI AIKA ANA RIKI
MAN REIREI IAON TE
KAKAONIMAKI

Tera iango aika ko kainnania ni karaoi ngkai n
te aro bwa ko na teimatoa ni kakaonimaki n taai
aika ana roko? Iangoi reirei aika 10 aikai.

IBUKIIA KAIRAKE

**BOTONIANGO
IBUKIN TE
IWAWAKI 2017**

Ko tangiria ni kaniiko riki
nako te Tama are i Karawa?
Kamatebwaia te Botoniango
ibukin te iwawaki n te tataro.

I.50

IBUKIIA ATAEI

**Kaokan
Bwaa**

Kataa te waaki aei ibukin te kawai ni
kakukurei ni karoko nakon Doctrine
ao Covenants.

I.66

ANA EKARETIA
IESU KRISTO
IBUKIIA AIKA ITIAKI
NI BOONG AIKA KAITIRA